

AJKA VÁROSI ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2017.

Tartalom

1. Helyi sajátosságaink	4
2. Gyermekképünk.....	9
3. Óvodaképünk.....	10
4. Nevelési alapelveink.....	12
5. Óvodai nevelésünk célja és feladata.....	13
5.1. Óvodai nevelésünk célja.....	13
5.2. Az óvodai nevelés feladatrendszere a személyiségfejlesztés folyamatában.....	13
6. Óvodai nevelésünk rendszere	16
7. A nevelés alapvető keretei	17
7.1. Egészséges életmódra nevelés, egészségfejlesztés	17
7.2. Közösségi nevelés	21
8. A gyermekek tevékenységi formái.....	25
8.1. Játék.....	25
8.2. Munka jellegű tevékenységek	28
8.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	31
9. Integrációs pedagógiai és képességfejlesztő rendszer működtetése.....	35
10. A pedagógiai folyamatok tervezése.....	36
11. Mérés-értékelés	39
12. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek	40
12.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek	40
12.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek	40
12.3. Kiemelten tehetséges gyermek.....	40
13. Az iskolai alkalmasság.....	45
14. A fejlesztés tartalmi eszközei	46
14.1. Anyanyelvi nevelés	46
14.2. A külső világ tevékeny megismerése	50
14.2.1. Erdei óvoda.....	53
14.3.1. Verselés, mesélés.....	56
14.3.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	59
14.3.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	62
14.4. Mozgás	65
14.4.1. Gyermekúszás	69
15. Gyermekvédelmi feladatok	71
16. Az óvoda kapcsolatai.....	72
17. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	76
17.1. Személyi feltételek	76
17.2. Tárgyi feltételek	79
18. Pedagógiai Program érvényessége, vizsgálata, módosítása	80
19. Legitimációs záradék.....	80
Mellékletek	81

Bevezető

A 2003/2004-es nevelési év jelentős változást hozott az ajkai óvodák életében. A korábban Hétszínvirág, Katica, Patakparti, Vizikék - Zöldikék óvodák 2003. július 1-től összevontan működnek a képviselő testület 128/2003/VI.25/ Kt. határozata alapján. Óvodánkhoz csatolták 2004. július 1-től a padragi óvodát, így hét óvodában folyik a kisgyermekek nevelése.

Pedagógiai Programunk az Óvodai nevelés országos alapprogramjára épül. 2008-tól a nevelőtestület és az óvodavezetés egyöntetű véleménye alapján saját készítésű, közös program szerint végezzük nevelőmunkánkat, melybe beépítettük eddigi tapasztalatainkat, lehetőségeinkhez mérten figyelembe vettük a szülők igényeit.

A módosított Alapprogram jóváhagyásáról szóló 255/2009. (XI.20.) kormányrendelet alapján valamint a 2/2005. (III.1.) OM rendelet „Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét” figyelembe véve elvégeztük a helyi nevelési program felülvizsgálatát. Minden gyermek számára egyenlő hozzáférést biztosítunk fejlődő személyiségük kibontakoztatásához, gyermeki jogaik érvényesítéséhez.

A 2011 évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről, az emberi erőforrások miniszterének 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelete a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról, valamint a Kormány 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról, valamint a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve előírásai szerint felülvizsgáltuk és módosítottuk programunkat.

Az Emberi Erőforrások minisztere által kiadott 22/2015. (IV. 21.) EMMI rendelet alapján **Az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés célja, módszerei, területei és lefolytatásának általános szabályai** valamint, **„A pedagógus, a köznevelési intézmény vezetője és a köznevelési intézmény ellenőrzésének sajátos szabályai”** előírásainak megfelelően az óvodai ellátásra, a pedagógiai szakmai ellenőrzésre és az külső ellenőrzésre vonatkozó szempontok figyelembevételével egészítettük ki pedagógia programunkat.

A pedagógiai programunkat a jóváhagyást követő nevelési évtől vezetjük be.

Óvodai csoportjainkban biztosítjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyermek nevelését is.

Befogadó óvodai légkörben a gyermeki személyiség kibontakoztatását a gyermekek jogainak ismeretében valósítjuk meg. A gyermekeket érzelem gazdag környezetben, sokszínű tevékenység biztosításával, egyéni képességeiknek megfelelően, differenciáltan fejlesztjük. Fontosnak tartjuk a fejlettség szerinti, rugalmas beiskolázást a gyermek 6-7 éves korában.

Nevelésünkben érvényesülnek különböző innovatív pedagógiai törekvések. Integrációs Pedagógiai Rendszert működtetünk, megismertük és három óvodánkban alkalmazzuk a Kompetencia alapú óvodai programcsomag ajánlásait.

Óvodánk kínálatát alternatív pedagógiai irányzatok színesítik, Montessori, Waldorf.

Óvodai nevelésünk a családi nevelés kiegészítője. A gyermek fejlődéséért érzett felelősségünk közös a családdal, elengedhetetlen az együttműködés a gyermek érdekében.

Kihasználjuk azokat az „értékeket”, amelyeket ez a nagy szervezet rejt magában, szakmai munkaközösségeket működtetünk, lehetőséget biztosítunk házi bemutatókra, hospitálásra. Ötlettárba gyűjtjük a „jó gyakorlatokat”, a „tanuljunk egymástól” elv érvényesül nevelőmunkánkban.

**„Ha összejövünk, az a kezdet,
ha együtt maradunk,
az már haladás
ha együtt dolgozunk,
Az a siker.”**

/Henry Ford/

1. Helyi sajátosságaink

Nevelésünkben központi helyet kap a játék, anyanyelvi nevelés és a külső világ tevékeny megismerése. Programunk lényege a sokszínű, gazdag tevékenység, a rugalmas és tág időkeretek, a tevékenységek közti szabad választás lehetősége. Mindennapjainkból kiemelkednek ünnepeink és a környezetvédelem jeles napjai.

A nevelési-oktatási alapelvek, célok, feladatok meghatározása az intézményvezető és a nevelőtestület tagjainak közös tevékenysége. Az óvodai nevelés és tanulás tervezett pedagógiai folyamat, a gyermeki fejlődés eredményessége érdekében. Óvodapedagógusaink a gyermekek testi-lelki egyensúlyának megteremtésére, képességeinek fejlesztésére, kompetenciáik alakítására helyezik a hangsúlyt. Nevelési gyakorlatunkban megvalósul a Zöld Óvoda kritériumrendszere. **Zöld Óvoda Bázisintézményként** működik óvodánk Veszprém megyében.

Nevelőmunkánk hatékonyságának érdekében az óvónők a csoport heti- és napirendjét, szokás- és szabályrendszerét, a fejlesztések programját együtt készítik el. Fontosnak tartjuk, az érzelmi biztonság megteremtését óvodai életük során, hiszen a gyermekek közösségi kapcsolata, kötődése ezt igényli.

Óvodai csoportjainkat a közel azonos és vegyes életkorú csoportok szervezési elvei alapján alakítjuk ki. Óvodapedagógusaink nagyszámban rendelkeznek további

szakképesítéssel, szakvizsgával, illetve újabb diplomával. Megszerzett tudásukat csoportjukban alkalmazzák.

A szakértői és rehabilitációs bizottság által kiállított szakvéleménnyel rendelkező gyermekek fejlesztését speciális szakemberek látják el megbízási szerződés alapján, és együttműködnek az óvodapedagógusokkal az integrált nevelés sikeres megvalósítása érdekében.

Óvodáink nyitottak a szülők számára. Fontosnak tartjuk, hogy a szülők megismerjék gyermekük óvodai életét, óvodai programjainkat és részesei legyenek annak. Nyílt napokat szervezünk, közös programokat a szülőkkel, ünnepeinken kirándulásainkon a szülők is részt vehetnek.

A Borsos Miklós Általános Iskolával együtt sikeresen vettünk részt a **HEFOP 2.1.5.** „A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrációja” pályázaton. A Fekete István – Vörösmarty Mihály Általános iskola, Gimnázium és Szakközépiskolával együttműködési megállapodást kötöttünk a Zöld Óvoda és az Öko-iskola programjának megismerése és működtetése érdekében. Közös célunk az iskolákkal és valamennyi partnerünkkel együtt, a hátránycsökkentés és az esélyegyenlőség előmozdítása, az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése.

Az Ajka Városi Óvoda és a Borsos Miklós Általános Iskola közösen vett részt a kompetencia alapú oktatás feltételeinek megteremtése Ajka Város oktatási intézményeiben **TÁMOP 3.1.4-08/2** pályázaton. Saját innovációként készítettük el:

- a „Kalandoló” mozgásfejlesztő programot
- az „Értük együtt” család-óvoda kapcsolattartási formáinak megújítását,
- „A fejlődés nyomon követése” gyermekek fejlődésének mérési-értékelési rendszerét.

A kompetencia alapú óvodai programcsomag ajánlásaihoz illeszkedő új tanulás-szervezési módokat alkalmazunk:

A **TÁMOP 3.1.5 -09/A/2** pályázat keretében a pedagógiai kultúra korszerűsítése, a nevelőmunkához szükséges új módszerek, (kooperatív technika, differenciálás, drámapedagógia), az informatikai eszközök használatának széleskörű megismerése és használatának elterjesztése valósult meg.

Az Ajka Városi Óvoda minősített referencia intézményei:

- Székhely Óvoda Bródy Imre u. 7.
- Katica Óvoda Bródy Imre u. 6.
- Vizikék Óvoda Sport u. 10.

A referencia intézményi szerepre a három óvodai feladat ellátási hely nevelőtestülete felkészült a **TÁMOP 3.1.7** „Referencia intézmények országos hálózatának kialakítása és

felkészítése” pályázat keretében. „Zöld Óvoda – Élhetőbb” jövő jó gyakorlatunk egy olyan pedagógiai rendszer, amely a környezeti nevelés komplex módon történő megvalósításának elméletét és gyakorlatban történő alkalmazását mutatja be az érdeklődő pedagógusoknak, segíti az óvoda- iskola átmenet megkönnyítését és a környezettudatosság elmélyítését óvodától a középiskoláig. Helyszínen fogadunk érdeklődő pedagógusokat és vállalunk adaptációt. A Bródy Imre u. 7. óvoda Felsőoktatási gyakorlóhelyként is működik.

A-minősített referencia intézményekben intézményi mentor pedagógusok irányítják a munkát.

Célunk, hogy a környezeti nevelés területén megszerzett tudásunkat megosszuk a környezeti nevelést fontosnak tartó intézményekkel, hálózatokat építsünk, az egymástól való tanulás elvét érvényesítsük.

A **TÁMOP- 3.4.4/B-11/2-2012-0023** pályázat keretében az óvodai tehetséggondozás, a tehetséges gyerekek felkarolása tehetségsegítő kezdeményezések hálózatba kapcsolódás, s az ehhez szükséges módszertani szolgáltatások kiépítése történt meg intézményünkben.

Az Európai Bizottság Egész életen át tartó tanulás **Comenius**, majd **Erasmus+** alprogram keretében nemzetközi multilaterális intézményi együttműködésekben veszünk részt.

Az együttműködés hozzásegíti óvodánkat nemzetközi kapcsolatai bővítéséhez, ápolásához, valamint olyan általános érvényű célok megvalósításához, mint pl. a pedagógusok nyelvi és kommunikációs képességeinek és a gyermekek nyelvtanulás iránti motivációjának erősítése, a projekt módszer meghonosítása, a sajátos nevelési igényű gyerekek integrációjának elősegítése, a kommunikációs és információs technológiák alkalmazása a nevelésben, a képességek központú megközelítés. A projektek keretében a két éven át tartó folyamatos, közös munka jelenti a legnagyobb hasznot a részt vevő pedagógusok, gyermekek számára, hiszen a külföldi intézményekkel való közös munka európai tartalommal bővíti az óvoda pedagógiai programját, újszerű, színes tevékenységeket visz a nevelőmunkába, lehetőséget biztosít a gyerekek kreatív ötleteinek a megvalósítására.

A Hétszínvirág óvodában két **Montessori** a Zöldikék óvodában egy **Waldorf** csoportot működtetünk.

A Vizikék óvodában található tanuszodában Ajka város valamennyi 5-6-7 éves óvodása elsajátíthatja az úszás alapelemeit. Fogadjuk gyermekuszodánkban a térség óvodás csoportjait is.

A székhely óvoda középső és nagycsoportjában a **német** nyelvvel, a Patakparti óvodában az **angol** nyelvvel játékosan ismerkedhetnek a gyermekek. A nyelvi tevékenység a nevelés

folyamatába úgy illeszkedik be, hogy egyéb személyiségfejlesztő területek nem kerülnek hátrányba.

A gyermekek mozgás kultúrájának fejlesztésére délutánonként is lehetőséget biztosítunk a szülői igényeknek megfelelően óvónői irányítás mellett – néptánc, kézműves programok, művészi torna.

Óvodánk tagja az „Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózatának” és a Környezetünkért Óvodai Egyesületnek.

Hat alapítvány segíti az Ajka Városi Óvoda működését. Az alapítványok működtetésében a szülők, a dolgozók, vállalkozók, cégek is aktívan részt vesznek:

- „Óvodás Gyermekekért” Alapítvány- Székhely és Katica óvoda,
- „Tevékenységeközpontú Óvodai Életmódért” Alapítvány – Hétszínvirág óvoda,
- „Kreatív Gyermekekért” Alapítvány – Patakparti óvoda,
- „Egészséges Életmódért” Alapítvány – Vizikék és Zöldikék óvoda,
- „Fészek-Waldorf Pedagógiai” Alapítvány – Zöldikék óvoda – Waldorf csoport
- Zöldikék Jövőjéért Alapítvány – Zöldikék Óvoda

Az Oktatási Hivatal által kiírt pályázaton - a Pedagógiai Oktatási Központ és a bíráló bizottság javaslatai alapján - az Oktatási Hivatal köznevelési elnökhelyettese az Ajka Városi Óvodát érdemesnek ítélte az **Oktatási Hivatal Bázisintézménye** cím viselésére.

A bázisintézmény olyan megyei, járási, esetleg országos szinten magas presztízsű hagyományokkal rendelkező, infrastruktúrában a feladatellátáshoz megfelelő módon felszerelt, egyedi, más intézmények számára is példaértékű, működésében koherens, befogadó, gyermekközpontú pedagógiai gyakorlattal, szakmai módszertani, szervezeti kultúrával és innovációval rendelkező, és ezt publikálni, valamint szakmai szolgáltatásként átadni képes intézmény, mely alkalmas adott területen magas színvonalú, hatékony tudásmegosztásra. Olyan intézmény, melyben az adott szolgáltatási területhez kapcsolódó jó gyakorlat eredményesen működik mesterpedagógus vagy mesterpedagógus szaktanácsadó, illetve az intézményvezető által kijelölt pedagógus közreműködésével.

Az Oktatási Hivatal Bázisintézménye cím viselése megtisztelő mind az intézmény vezetése, mind a pedagógusok számára, hiszen a jó gyakorlatok átadásával tovább fejleszthetjük szakmai tudásunkat.

Nevelőközösségünk tagjai megválaszthatják, hogy mely jó gyakorlatokat és innovációkat alkalmazzák pedagógiai gyakorlatukban.

Jó gyakorlataink

- ✓ A gyakorlati élet teendőire felkészítés Montessori eszközeivel
- ✓ A játék öröme - Fejlesztő pedagógia a gyakorlatban
- ✓ Huszárpróba /március 15-e ünneplése óvodában

- ✓ „Kalandoló” - mozgásos kompetenciafejlesztés
- ✓ "KITÁRULÓ VILÁG" / Informatikai kompetenciák kialakítása és fejlesztése az óvodapedagógusok és gyermekek körében
- ✓ Kooperatív tanulás az óvodában
- ✓ Stresszoldó technikák alkalmazása óvodai csoportokban
- ✓ Varázs - szó - anyanyelvi kompetencia fejlesztés
- ✓ ZÖLD ÓVODA - ÉLHETŐBB JÖVŐ!

I. modul	Az vagy amit megeszel
II. modul	Zöld jeles napok
III. modul	Korszerű pedagógiai módszerek
IV. modul	Zöld kapcsolatok

Innovációink

- ✓ Boldogságórák bevezetése- személyiségfejlesztése történik, a pozitív életszemlélettel való képesség elsajátításával
- ✓ Buksi-suli - a kutya személyiségfejlesztő hatásának vizsgálata az óvodás gyermek testi, kognitív és szociális fejlődésére
- ✓ DIFER mérési eredményekre épülő képességfejlesztés
- ✓ Kukkantás múltba és jelenbe - hagyományokból, történelmi eseményekből merített problémahelyzetek feldolgozása
- ✓ MOPED program: médiaértés fejlesztést támogató foglalkozás-sorozat
- ✓ Tehetséggondozás-betekintés a műhelymunkákba
- ✓ "Zsiráfnyelv az óvodában" – Erőszak Mentés Kommunikáció

2. Gyermekképünk

A gyermek személyiségének kibontakoztatásában, értékrendjének kialakulásában örökletes tényezőinek meghatározó a szerepe. A gyermekkorban ott rejlik a „valamivé válás” lehetősége. Személyiségének tiszteletben tartása mellett olyan gyermek nevelésére törekszünk, aki a folyamatosan változó társadalmi viszonyokhoz alkalmazkodni képes. A világban eligazodni készülő gyermeknek, olyan szeretetteljes, befogadó óvodai légkört, személyi és tárgyi környezetet biztosítunk, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet. Önmagát kipróbálva, megvalósítva társakkal együtt fedezi fel a világ számos csodáját. Igénye van arra, hogy szeressük, elfogadjuk olyannak amilyen, így a gyermek látja, hogy nem megkülönböztetett, hanem ugyanolyan jogokkal és kötelezettségekkel bíró tagja a közösségnek, mint bárki más.

Önmagához való viszonyát az önmegismerés, önmagunkért való felelősség, önállóság, önfejlesztés, önnevelés egyaránt jellemzi.

A társakhoz, felnőttekhez való alkalmazkodásában, kapcsolatai kialakításában és fenntartásában helyzetfelismerő képessége és megfelelő kommunikációja segíti. Kíváncsisága következtében sok-sok tapasztalatot szerez közvetlen és távolabbi környezetéből, szereti a természetet, óvja, védi annak értékeit, így a gyermek felnőttként aktív részese lehet, saját természeti és társadalmi környezete kialakításának, fenntartásának, továbbfejlesztésének.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik felnőttként az óvodás évekre majd úgy emlékeznek vissza, mint Robert L. Fulghum **Már az óvodában megtanultam mindent, amit tudni érdemes** című könyvében megfogalmazta:

„Élj mértékkel!

Mindennap tanulj, gondolkodj, rajzolj, fess, énekelj, táncolj, játssz és dolgozz egy keveset!

Délutánonként szundíts egyet!

A nagyvilágban óvatosan közlekedj, fogd meg a társad kezét és ne szakadjatok el egymástól!

Ismerd fel a csodát!”

Ez a tapasztalatot, élményt begyűjtő, kísérletező életszakasz megérdemli a tiszteletet!

3. Óvodaképünk

Célunk, olyan eredményes intézményi működés, mely külső elismerésre is érdemes.

A kiemelkedő területek meghatározottak, ezek eredményeit számon tartjuk.

A különböző tevékenység formákon keresztül gondoskodunk a gyermekek egyéni szükségleteihez igazodó optimális személyi és tárgyi környezetről.

Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő.

Az óvoda csak a családdal együtt, a családi nevelést kiegészítve tudja funkcióit betölteni.

Óvó-védő funkció

- A gyermek optimális fejlődése érdekében alapvetőnek tartjuk az érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtését és fenntartását.
- A gyermek egyéni szükségleteihez igazodó napirend, tág időkeret biztonságot ad az egyes tevékenységek elvégzéséhez.
- A stabil szokás- és szabályrendszer kialakítása alapvető fontosságú a 3-7 éves korosztály életében.
- Rendszeres a védőnői és egyéb szakszolgálatok feladatainak ellátása.
- Fontosnak tartjuk a prevenciót, napirendbe beépítve, rendszeresen tartunk lábboltozat erősítő - és tartásjavító tornát.
- Szükség esetén gyógy-testnevelőink korrekciós feladatokat is ellátnak.
- Egészséges, biztonságos és balesetmentes óvodai környezet megteremtése érdekében folyamatosan ellenőrizzük a felszereléseink állapotát.

Szociális funkció

- Biztonságos, befogadó légkörben, a gyermekekre odafigyelő, elfogadó magatartásmintát közvetítünk.
- A gyermek pozitív énképét folyamatosan fejlesztjük, az önérvényesítő, önkifejező törekvéseit erősítjük.
- Változatos módszerekkel érvényesítjük az egyéni bánásmódot elvét a gyermekcsoport és a különleges bánásmódot igénylők vonatkozásában is.
- A szabad játék során is– közvetlen illetve közvetett módon alakítjuk és erősítjük a kölcsönös bizalmon alapuló közösségi együttélés szabályait, a társas kapcsolatokat: az óvodapedagógus – gyermek, gyermek – gyermek, gyermek – dajka, óvodapedagógus– szülő kapcsolatrendszerében.

- A gyermek nyitottságára alapozva erősítjük toleranciájukat, a különbözőségek elfogadására való képességüket, elősegítjük a közösségekbe történő beilleszkedésüket (óvoda – iskola átmenet).
- Az óvodáinkba járó gyermekek nevelési körülményeit fokozottan figyelemmel kísérjük és lehetőségeinkhez képest segítjük.
- Biztosítjuk a migráns gyermekek identitástudatának (önazonosságának) megőrzését, ápolását, társas kapcsolataik alakítását és erősítését.

Nevelő személyiségfejlesztő funkció

Alapja a gyermekek alapos megismerése.

- Ezt követően az adottságaikra épülő, és a tevékenységhez igazodó differenciált eszköz és módszervariációk segítségével végezzük munkánkat, a szükségleteiknek megfelelő kompenzálás és tehetséggondozás esetében is.
- A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára alapozva változatos tevékenységeket biztosítunk, melyek által tapasztalatokat szerezhetnek a természeti és a társadalmi környezetről, védő-, óvó-, tevékenységformákról.
- Az anyanyelvi nevelésben kiemelkedő fontosságú a gyermekek beszédkedvének, ösztönzése, fenntartása, a gyermek meghallgatása, a kérdések érvényesítése, adekvát válaszadás igénylése.
- A játék a gyermeki pszichikum legerősebb szükséglete, legmeghatározóbb életmegnyilvánulása, legerőteljesebb önkifejezési formája. A játék a gyermek szabad és önálló tevékenysége, melyben tapasztalatokra tesz szert, ismereteit alkotó módon újra felhasználja, észlelési- és mozgásos – értelmi képességei fejlődnek.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez is megfelelő feltételek megteremtésére törekszünk.
- A speciális végzettségű pedagógus a megszerzett tudását csoportjában alkalmazza az adott problémával rendelkező gyermekek megsegítésére.

4. Nevelési alapelveink

A gyermekek eltérő személyiségét tiszteletben tartjuk, elfogadjuk. Érzelmi biztonságot nyújtó környezetben egyéni szükségleteiknek megfelelő differenciált bánásmódban részesítünk minden gyermeket.

- Törekszünk az esélyegyenlőség biztosítására.
- Befogadó környezetet alakítunk ki az integráció érvényesülése érdekében, biztosítjuk az egyenlő hozzáférést minden gyermek számára.
- Hangsúlyozzuk a szabad játék fontosságát, érvényesítjük a játékoságot az óvodai élet minden területén.
- Nevelésünkben lehetővé tesszük a többoldalú tapasztalatszerzést, változatos tevékenykedtetést, a helyi adottságok teljes körű kihasználását az óvodán kívüli tevékenységekben is. Érvényesítjük a fenntarthatóság pedagógiájának elvét, megalapozzuk környezettudatos magatartásukat.
- Az anyanyelvi kultúra megalapozására, a beszédkedv fenntartására törekszünk.
- Az egészséges életmód minden területén figyelembe vesszük a gyermek testi-lelki szükségleteit.
- Érvényesítjük a tudatosság, játékoság, következetesség és a fokozatosság elvét az egyéni készségek és képességek kibontakoztatásában. Pedagógiai intézkedéseink a nevelőmunka minden területén. a gyermekek egyéni és életkori sajátosságaihoz, személyiségükhöz igazodnak.
- Ismerjük és alkalmazzuk a korszerű pedagógia módszereket nevelőmunkánkban.
- Fokozottan alkalmazzuk a gyermekek nevelésében a pozitív vonások megerősítését.
- A gyermek életkori sajátosságaihoz igazodóan többféle ellenőrzési, értékelési formát használunk
- A fejlesztő értékelés egyénre szabott, konkrét, a gyermek aktivitására, pontos végrehajtásra, erőfeszítéseire vonatkozik.
- Elismerjük a család elsődlegességét a nevelésben, a gyermeki és a szülői jogok érvényesülését biztosítjuk.
- Az óvodapedagógus a pedagógus etika követelményeit betartva modell környezete számára.
- Az óvoda minden dolgozója a közös értékeink közvetítésére és megőrzésére törekszik.
- Az óvoda világnézetileg semleges.

5. Óvodai nevelésünk célja és feladata

5.1. Óvodai nevelésünk célja

- Gyermekközpontú, befogadó óvodai környezet kialakítása.
- A gyermek egyéni adottságai alapján képességeinek kompetenciáinak formálása kiemelten a játék, anyanyelv és a külső világ tevékeny megismerése területén
- Innovatív pedagógiai kultúránk folyamatos fejlesztése.
- Partneri kapcsolataink erősítése és folyamatos bővítése.
- Zöld Óvoda kritériumrendszerének megfelelő működés.

5. 2. Az óvodai nevelés feladatrendszere a személyiségfejlesztés folyamatában

Nevelési céljaink elérése érdekében az alábbi feladatokat kell nevelőmunkánk folyamatában megvalósítanunk.

Általános feladatunk az óvodás gyermekek testi-lelki szükségleteinek kielégítése, amely:

- a) az egészséges életmód alakításában,
- b) az érzelmi nevelés és szocializáció biztosításában,
- c) az anyanyelvi és értelmi fejlesztésben nyilvánul meg,

a. Az egészséges életmód alakítása

Kiemelkedő jelentőségűnek tartjuk ebben az életkorban az egészséges életvitel igényének megalapozását, az óvodás gyermekek testi - lelki fejlődésének elősegítését.

Feladataink:

- A helyes életritmus kialakítása érdekében a gyermekek fejlettségi szintjéhez igazodó napirend összeállítása.
- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermek testi, fizikai képesség fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása és erősítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.

- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása a Zöld Óvoda kritériumrendszere alapján.
- Szükség esetén megfelelő szakemberek bevonásával prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása az óvodapedagógusokkal, szülőkkel együttműködve.
- Léleki egészség védelmére nevelés.

b. Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés területén

- Az óvodáskorú gyermek életében az első találkozás az óvodával alapvetően befolyásolja a gyermekcsoporthoz, az óvónőkhöz fűződő későbbi kapcsolatát.
- Elfogadjuk és természetesnek tartjuk, hogy a szülőktől való elválás különböző érzelmeket vált ki a gyermekből. A gyermek óvodai beilleszkedése, szokásainak kialakítása nagyfokú nevelői tapintatot igényel.

A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a dajka gondosan készítsék elő ezt az időszakot. Lehetőséget adunk, hogy a gyermek szüleivel együtt ismerkedhessen az óvodával, és a szülő dönthet arról, hogy a befogadás mely formáját választja.

- A gyermeket kiegyensúlyozott, biztonságos, elfogadó légkör vegye körül. Ezt a pozitív attitűdöt óvodapedagógus-gyermek, dajka- gyermek gyermek-gyermek viszonylatban egyaránt ki kell alakítanunk.
- Fontosnak tartjuk, hogy lehetőség szerint ugyanaz a két óvodapedagógus nevelje a gyermekeket az óvodai életük során, hiszen az érzelmi biztonságuk, szociális kapcsolataik alakulása, erősítése ezt igényli.
- Elősegítjük a derűs, nyugodt, tevékeny óvodai élet szokásainak kialakulását.
- Biztosítjuk a közös élményekre alapozott, együttes-tevékenykedés lehetőségét, szociális kompetenciáik alakulását.
- A gyermekeket annak elfogadására, megértésére neveljük, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Elősegítjük a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, akarat tényezőinek fejlődését /önállóság, önfegyelem, feladattudat, szabálytudat, kitartás/. Olyan nevelői eljárásokat alkalmazunk, amelyek segítik a szokás – és normarendszer megalapozását.
- A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, lassabban fejlődő ill. a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését speciális szakemberekkel biztosítjuk.
- A természeti és a társadalmi környezet szépségeinek megláttatására neveljük a gyermekeket. A szűkebb és tágabb környezet megismertetésével alapozzuk meg a

lakóhelyhez és szülőföldhöz való kötődésüket. Hazaszeretetük érzelmi megalapozását a társadalmi ünnepek, megemlékezések alkalmával, zenei, irodalmi műveken keresztül is segítjük.

- Az alkalmazotti közösség minden tagja kommunikációjával, bánásmódjával, viselkedésével, megjelenésével nyújtson követendő mintát a gyermekek számára.

c. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósításának feladatai

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

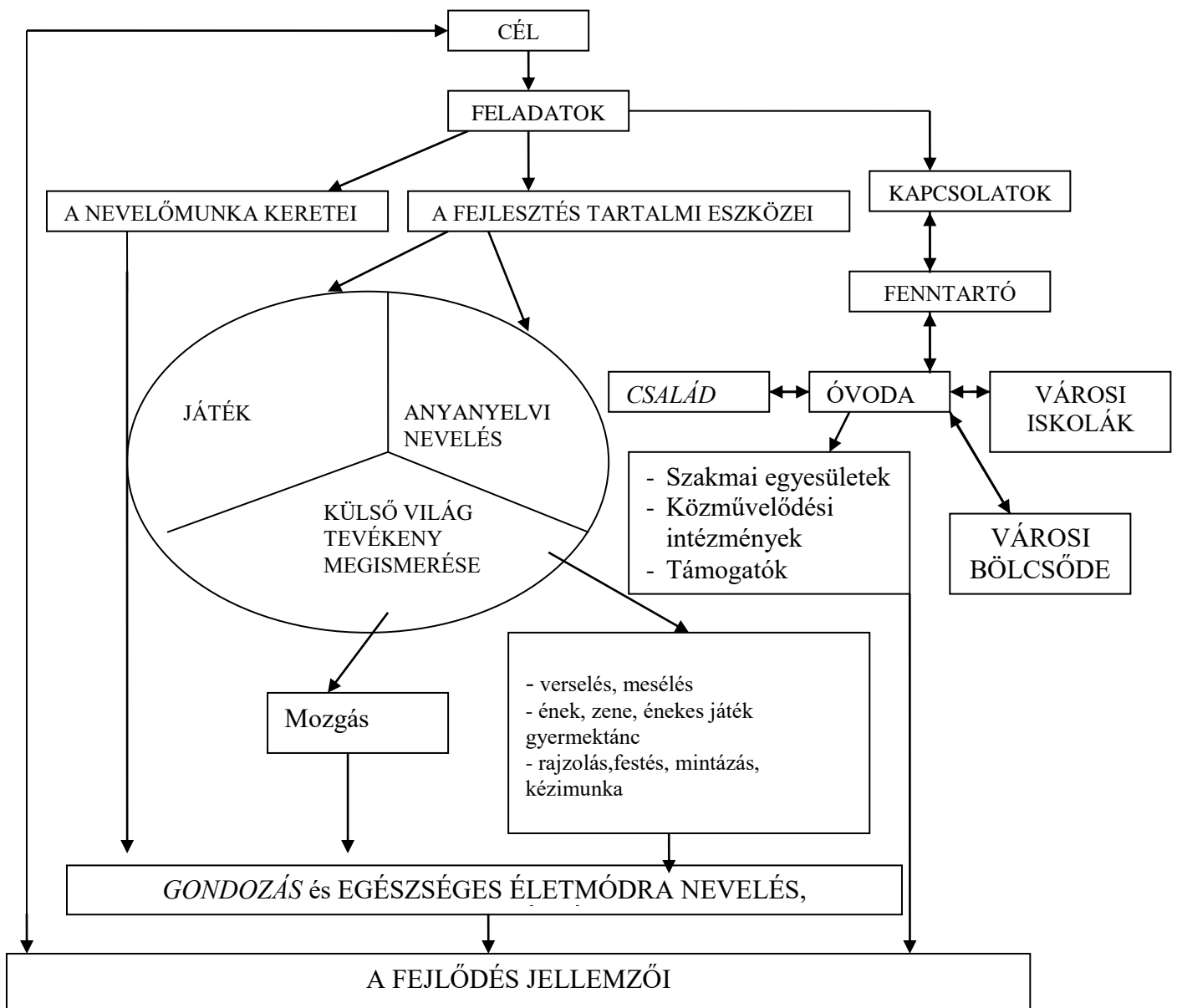
Az anyanyelv ismeretére, szeretetére, megbecsülésére neveljük a gyermekeket.

- Az anyanyelv fejlődésében és a kommunikáció különböző formáinak alakításában:
 - a beszélő környezetet,
 - a helyes mintaadást,
 - a szabályközvetítést,
 - a beszédkedv fenntartását,
 - a gyermeki kérdések megfogalmazását,
 - adekvát válasz igénylését kiemelkedő fontosságúnak tartjuk, és fokozottan érvényesítjük
- Gondot fordítunk a szakszerű, pontos fogalomhasználatra, hogy a műveltségterületek közvetítése az adott korosztály számára egyértelmű és érthető legyen.
- A gyermekek érdeklődésére, meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire alapozva, tapasztalati úton biztosítjuk az őket körülvevő természeti és a társadalmi környezet megismerését, melynek során további élményeket szerezhetnek.
- Elősegítjük, hogy a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak rendszerezése, bővítése következtében legyenek képesek egyéni fejlettségüknek megfelelő feladatok irányított és önálló megoldására.
- Lehetőséget biztosítunk az ismeretek, tapasztalatok kreatív alkalmazására, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásra. Segítjük a megismerő folyamat – az érzékelés – észlelés, az emlékezet, a képzelet, a figyelem fejlődését. A gyermekek gondolkodási szintjéhez alkalmazkodva gyakoroltatjuk a gondolkodási műveleteket: analízis- szintézis, általánosítás – konkretizálás, kiegészítés, összehasonlítás, sorba rendezés, összefüggések felfedezése.

6. Óvodai nevelésünk rendszere

Az óvodai nevelés feladatai szerteágazó, egymásra épülő és egymással összefüggő komplex módon érvényesülő tevékenységek, melyek átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét. A rendszerben megvalósuló feladatok biztosítják az óvodai nevelés céljának kiteljesedését.

A rendszernek célja és feladata az is, hogy modellálja a rendszer elemeit, az elemeket helyezze struktúrába, csoportosítsa, harmadsorban a folyamatnak megfelelően az egyes elemek egymáshoz való viszonyát érzékeltesse.

Nevelési rendszerünkben kiemelt helyet kap a játék, anyanyelvi nevelés a külső világ tevékeny megismerése.

Az óvodáskor alapvető tevékenységi formájának a játékot tekintjük, ezért mint elsődleges tapasztalati forrásnak kiemelkedő a jelentősége, személyiség fejlesztésben betöltött szerepe. A játék integrálja a tanulási és munka jellegű tevékenységeket. A kommunikáció, a kapcsolatteremtés alapvető feltétele, mely átfogja a nevelés egészét a játékkal - a gyermek elsődleges tevékenységével -, a munkával és a tanulással egységben, a külső világ tevékeny megismerése által.

Nevelőmunkánk a család, a különböző intézmények és civil szervezetek, a nevelés színtereinek szoros együttműködésével lehet igazán eredményes. Nevelési céljaink, feladataink közvetítésével kezdeményező szerepet vállalunk a kölcsönös bizalom alapján az óvodai és a családi nevelés összehangolásában. A pedagógiai folyamatok megvalósulásának eredményessége a külső és belső partnerek elégedettségét szolgálja.

7. A nevelés alapvető keretei

7.1. Egészséges életmódra nevelés, egészségfejlesztés

A gyermek olyan testi – lelki szükségleteit elégíti ki, mely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, a gyermek egész személyiségének alakulásához, egészségfejlesztéséhez.

Célunk:

Az óvodai környezet kialakításával, szokásrendjével, nevelési hatások érvényesítésével segítjük, hogy a gyermek szükségletei alapján képes legyen a környezetéhez alkalmazkodni. Az egészséges életvitel igényének megalapozását gondozási tevékenységekkel és a helyes életritmus kialakításával biztosítjuk.

Az óvónő feladatai

- A lehetőségekhez mérten biztosítson a gyermekek számára egészséges környezetet, folyamatosan ellenőrizze a felszerelés állapotát, karbantartását.
- Vegye figyelembe a csoportszoba kialakításánál a csoport életkori sajátosságait.
- Biztosítson nyugodt légkört és megfelelő időt a tevékenységek elvégzéséhez.
- Törekedjen a bensőséges kapcsolat elmélyítésére, a családi és óvodai gondozási szabályok összehangolásával.

- Tájékoztassa a szülőket az egészséges életmód szokásainak, szabályainak megvalósulásáról a szülői értekezleten pl.: az év eleji szülői értekezleten
- A gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével alakítsa a helyes életritmus, az egészséges életmódhoz, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat, szabályokat.
- Személyes példamutatásával segítse elő a gyermekek rend és tisztaság iránti igényének alakulását, fejlessze ízlésüket, önállóságukat. Alakítsa a személyi higiéné iránti igényt a gyermekekben és szükség szerint a szülők körében is.
- Tegye lehetővé a gyermekek mozgásigényének kielégítését, fejlesztését különböző mozgásos tevékenységek biztosításával.
- Javasolja a szülőknek a réteges öltöztetést az időjárási változásoknak megfelelően.
- Változatos tevékenységek szervezésével biztosítsa a gyermekek edzését, mozgáskoordinációjának fejlesztését (lég- és vízfürdő, úszás, kerékpározás, labdázás, szánkózás, csúszkálás, stb.).
- Szerettesse meg a mozgás egyik természetes közegét a vizet, használja ki annak edző hatását.
- Adjon lehetőséget minden nap teremben, udvaron a mozgásos játéokra.
- Biztosítsa, hogy a gyermekek pihenése, alvása nyugodt körülmények között történjen.
- Biztosítsa a gyermekek egészségének védelmét rendszeres szellőztetéssel, edzéssel, a higiénia szabályainak betartásával. Gyermecksoportjával használja ki a Bródy u. 6. épületben kialakított sószoa egészségmegőrző jótékony hatását.
- Biztosítsa a nyugodt étkezés lehetőségét.
- Az eszközök a gyermek számára elérhető helyen legyenek.
- Biztosítsa a gyermekek számára a nap folyamán folyadék igényük kielégítését.
- Tegye lehetővé a gyermekek számára a napi zöldség- gyümölcs fogyasztását.
- Vegye észre a gyermek egészségügyi problémáit, megfelelő tapintattal tájékoztassa a szülőket.
- Javasolataival segítse az óvodavezetést a biztonságos környezet, óvodaudvar megteremtésében.
- Hívja fel a gyermekek figyelmét, a balesetveszélyes helyzetekre.
- Baleset esetén biztosítsa a gyermek ellátását.
- Különös gonddal segítse a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket az egészséges életmód szokásainak alakításában.
- Gyermekbántalmazás vélelme esetén a gyermekvédelmi jelzőrendszert értesítse.
- Az intézményben a gyermeki erőszakos viselkedésminták kioltására törekedjen.

- Ismertesse meg a gyermekekkel a takarékos vízhasználat módját, lehetőségeit.
- Érje el, hogy a születésnapokon a szülők gyümölcsöt, zöldséget hozzanak.
- Tartson kapcsolatot a gyermek fejlesztése érdekében a speciális szakemberekkel (konduktor, mozgásfejlesztő stb.).
- Legyen minta a gyermekek számára egészségtudatos magatartása.
- Adjon mintát a környezet szépségeinek felfedezésére, azok megóvására, tiszteletére.

Napirendi keretek szeptember 1.-től – május 31.-ig

A tevékenységek kezdő időpontja	Tevékenység megnevezése
5 ⁰⁰ 8 ³⁰ 10 ³⁰	SZABAD JÁTÉK egyéb szabadon választott tevékenység Folyamatos tízórai (9 ³⁰ -ig) óvónői kezdeményezések, csoportos foglalkozások Játék az udvaron Szabad levegőn való tartózkodás /séta, kirándulás/
11 ⁴⁰	Előkészületek az ebédhez Ebéd Testápolási teendők elvégzése Készülődés a pihenéshez
13 ⁰⁰	Pihenés előtti mese Pihenés, alvás
14 ³⁰	Folyamatos ébredés, öltözködés, testápolási teendők Folyamatos uzsonnázás Játék, szabadon választott tevékenység az óvoda zárásáig

Napirendi keretek június 1.-től – augusztus 31.-ig

A tevékenységek kezdő időpontja	Tevékenységek megnevezése
5 ⁰⁰ 8 ⁰⁰	Szabad játék, pihenés, szabadon választott tevékenység Játék az udvaron, egyéb szabadon választott tevékenység, pancsolás, séta, előkészület az étkezéshez, tízórai, óvónői kezdeményezések, csoportos foglalkozások
11 ⁴⁵	Előkészület az ebédhez Ebéd
12 ⁴⁵	Pihenés, alvás
14 ³⁰	Folyamatos ébredés, előkészület az étkezéshez, uzsonna, játék, egyéb szabadon választott tevékenység az óvoda zárásáig

Gyermeki tevékenységek

- ❖ testápolás,
- ❖ étkezés,
- ❖ öltözködés,
- ❖ mozgás,
- ❖ edzés,
- ❖ pihenés, alvás.

Módszertani alapelvek

- Az óvónő kezelje tapintattal a gyermekek eltérő szokásait.
- A napirend kialakításánál vegye figyelembe a gyermekek egyéni, életkori szükségleteit.
- Tartsa szem előtt a tevékenységek megszervezésénél a következetesség, fokozatosság, folyamatosság elvét.
- Az óvónő személyi gondozottságával, cselekedeteivel, beszédével legyen modell a gyermek számára.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ⇒ **Testápolás:** Önállóan mosakodnak, törölköznek, használják a WC – t, fogat mosnak, fésülik hajukat, használják zsebkendőjüket, vigyáznak a mellékhelyiségek rendjére.
- ⇒ **Étkezés:** Helyesen használják az evőeszközöket, kulturáltan étkeznek, igénylik az asztal esztétikus rendjét.
- ⇒ **Öltözködés:** Önállóan, megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek.
 - Holmijukat összehajtva teszik helyre.
 - Tudnak cipőfűzőt kötni.
 - Ha fáznak, ha melegük van, felöltöznek ill. levetkőznek.
- ⇒ **Mozgás:** Önállóan és biztonságosan használják az udvari, tornatermi játékeszközöket.
 - Ismerik és betartják az udvari élet szabályait.
 - Hosszabb sétákra, kirándulásokra képesek.
 - Ismerik az uszodai szokásokat, szabályokat.
- ⇒ **Edzés:** A folyamatos edzés hatására ellenállóbbá válnak.
- ⇒ **Pihenés, alvás:** Ismerik, betartják a pihenés szabályait.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Anyanyelvi nevelés: Segíti a kommunikációs készségek alakulását.

Mozgás: Az egészséges életmódra nevelés, gondozás hatását a mozgás felerősíti, kiegészíti.

Munka: Az önkiszolgálás, a környezet rendben tartása a gyermekek saját személyével kapcsolatos munkája.

7.2. Közösségi nevelés

Szocializáció, közösségi nevelés során a gyermek megismeri önmagát, környezetét, elsajátítja az együttélés szabályait, a lehetséges és az elvárt viselkedésmódokat.

A derűs, szeretetteljes, elfogadó légkör jelenti a gyermek számára az érzelmi biztonságot, amelynek feltétele a gyermek-óvónő, gyermek-dajka, gyermek- gyermek pozitív kapcsolat. Az óvodai élet során fejlődik a gyermek szociális érzékenysége, én-tudata, önkifejező és önérvényesítő – önszabályozó képessége, gyakorolja a másság elfogadását, tiszteletét.

Célunk:

Fejlődjének a gyermek erkölcsi tulajdonságai, akarati jellemzői, együttműködési készsége.

Az óvónő feladatai

- Ismerje meg a gyermek családi hátterét családlátogatás és egyéb kapcsolattartási formákon keresztül.
- Tegye lehetővé a szülő jelenlétét gyermeke óvodai beilleszkedésében.
A szülőktől való leválást fokozatosan az adott gyermek egyéniségének megfelelően biztosítsa. A befogadásban mindkét óvónő vegyen részt, és a csoport dajkájával közösen készítsék elő az óvoda kezdés időszakát.
- Teremtse érzelmi biztonságot nyújtó, otthonos, derűs, szeretetteljes légkört a gyermekek számára annak érdekében, hogy a gyermekek bizalommal forduljanak felé!
- Biztosítsa rugalmas napirenddel a gyermekek változatos tevékenységét, elegendő időt a szokások, viselkedés szabályok megismerésére, gyakorlására.
- Tegye barátságossá, biztonságossá a gyermekek közösségi életterét (a csoportszobát, öltözőt, stb.).
- Ügyeljen arra, hogy a szokásrendszer kialakítása mindig a gyermekek aktuális fejlettségéhez igazodjon.
- Tapintatosan kezelje a konfliktusokat, a konfliktushelyzetek megoldása érdekében alkalmazzon változatos módszereket, eszközöket, részesítse előnyben a kompromisszumos megoldásokat.

- Segítse a gyermekek szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának kialakulását, engedjen teret önérvényesítő törekvéseinek.
- Segítse a gyermekben alakuló érzelmi kötődést lakóhelyéhez, szülőföldjéhez.
- Alkalmazza az új nevelési módszereket a döntés, választás, együttműködés, felelősség vállalás fejlesztése érdekében.
- Biztosítson lehetőséget a tehetséges gyermekek egyéni fejlesztésére, képességeik kibontakoztatására.
- Sokszínű tevékenység biztosításával adjon lehetőséget a szociális kompetencia kialakulására.
- Segítse a gyermekek erkölcsi és akarati tényezőinek fejlődését: együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, kitartás, feladattudat, szabálytudat.
- Fokozatosan alakítsa a gyermekek tűrő- és konfliktusmegoldó képességét.
- Az előforduló konfliktus helyzetekben, a periférián elhelyezkedő magányos gyermekek esetében fokozottan érvényesítse mintaadó szerepét.
- Gazdag nevelői eszköztárral és módszerekkel mindig az adott helyzetre és gyermekre szabott egyéni megoldásokat alkalmazza.
- Törekedjék arra, hogy a gyermekekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaikhoz igazodva bánják.
- Biztosítsa a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlását.
- Fokozottan figyeljen azokra a gyermekekre, akiknek fejlődését hátrányok gátolják, működjön együtt a családdal, a fejlesztő pedagógussal, gyermekvédelmi felelőssel, a Gyermekjóléti Szolgálat, a Nevelési Tanácsadóval.
- Különös gonddal, fokozott egyéni bánásmóddal segítse a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek beilleszkedését a közösségbe.
- Közvetett illetve közvetlen módon alakítsa és erősítse a kölcsönös bizalmon alapuló közösségi együttélés szabályait, a társas kapcsolatokat, a különbözőségek elfogadását.
- Különböző tevékenységekben ösztönözze a társas együttműködést, a pozitív viselkedésformák megerősítésével.
- Fejlesztő értékelésével ösztönözze a pozitív önérvényesítési formákat.
- Közös élményekre, közös játékokra alapozva a kezdeti óvónő – gyermek páros kapcsolatot fokozatosan szélesítse, bővítse, segítse a „mi” tudat kialakulását.
- A gyermekek jeléhez gyűjtsenek mondókákat, verset, dalt, ami által a választott jel kedvessé válik.

- Segítse a migráns gyermekek beilleszkedését.

Hagyományok, ünnepek

A „holnap öröme” a csoport elé állított távlat, a közös tevékenység, az ünnepek a gyermek fejlődésének serkentői. Óvodáinkban az ismétlődő közös örömteli tevékenységek beépülnek a csoport hagyományrendszerébe. A szokások, hagyományok, ünnepek elsősorban érzelmi átélésre adnak lehetőséget, de segítik az időérzék alakulását, változatos tevékenységre, fejlesztésre adnak alkalmat.

	A gyermekcsoportokban kialakított hagyományok, ünnepek	Az óvodában kialakított hagyományok, ünnepek
A gyermekek hagyományai, ünnepei:	Születésnap, Ajándékkészítés Népi hagyományokhoz kapcsolódó tevékenységek Anyák napja Színház, kiállítások látogatása Nagycsoportosok búcsúztatója, évváró	Mikulás Karácsony Óvónők bábjátéka Lucázás Betlehemes játék Farsang Gyermekekrajz kiállítás Gyermekeknapi
A természettel szorosan összefüggő ünnepek, hagyományok:	Húsvét, Kirándulások	Takarítási Világnap Állatok napja, Kézmosás világnapja Madarak karácsonya Happy hét Víz Világnapja Madarak, fák-; Föld napja
A társadalmi hagyományok, ünnepek	Nemzeti ünnep - márc. 15. Nemzeti Összetartozás Napja – június 4. Nemzeti ünnep – október 23.	
Helyi hagyományok	„Katalinka szállj el!” „Én kis kertem kertemem” Márton nap	Hétszínvirág nap Mackó projekt Csiri-biri vásár Egészséges ételbemutató és kóstoló

Óvodánként a helyi hagyományoknak megfelelően szervezzük ünnepeinket

Gyermekei tevékenységek

- ❖ Különböző magatartási, tevékenységi formák utánzása.
- ❖ Metakommunikációs jelzések alkalmazása.
- ❖ Együttes élmények: séta, kirándulás, stb.
- ❖ Felnőtteknek és társaiknak segítségnyújtás.

- ❖ Egyéni megbízások végzése a közösségért.

Módszertani alapelvek

- A csoportban dolgozó felnőttek azonos pedagógiai nézeteket valljanak!
- Az óvoda minden dolgozója cselekedeteivel, beszédével legyen modell a gyermekek számára.
- Tartsa be a fokozatosság, következetesség elvét a tevékenységek megszervezése során.
- Az óvónő kezelje tapintattal a gyermekek eltérő szokásait.
- Az óvodában kialakított hagyományokon és ünnepeken keresztül erősítse a közösségi érzést, a szülőföld iránti kötődést.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ⇒ Ismeri önmaga és mások értékeit.
- ⇒ Tisztelettel viselkedik a felnőttekkel és társaival szemben.
- ⇒ Tudja kívánságait – módosítani, esetleg elhalasztani, képes mások elképzeléseihez alkalmazkodni.
- ⇒ Észreveszi kinek, miben van szüksége segítségre, önállóan keresi a segítségnyújtás formáit.
- ⇒ Ismert feladathelyzetekben képes a megoldási lehetőségek közül választani.
- ⇒ A vállalt feladatért felelősséget érez.
- ⇒ A megkezdett tevékenységét befejezi.
- ⇒ Alkalmazza az adott tevékenység által megkívánt magatartásformákat.
- ⇒ Sikertelen feladat végrehajtás után képes újrakezdeni, ami már a kötelességérzet első megnyilvánulása, a cselekvés tudatos szabályozásának szakaszát jelzi.
- ⇒ Aktívan részt vesz a közös tevékenységekben.
- ⇒ Ismeretekkel rendelkezik a környezeti jeles napokról és a társadalmi ünnepekről, ismer néphagyományokat.

8. A gyermekek tevékenységi formái

8.1. Játék

A játék a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.

A gyermeki elmélyült játéktevékenység érvényesülésének feltétele az ingergazdag, élménynyújtó, mintaadó környezet és az óvónő, aki tudatosan segít, megfigyel és támogat.

A szabad és az óvónő által kezdeményezett játék egyaránt jelen van mindennapi gyakorlatunkban.

Fontosnak tartjuk a gyermek belső szükségleteiből fakadó szabad tevékenységet, melyet végigkísér a döntés szabadsága. A gyermek szabad játékában fontosak az ismételt elemek, motívumok.

A szabad játéktevékenységben az óvodapedagógus által biztosított feltételek mellett a gyermek önmaga választ tevékenységet, társat, eszközt, helyet a játékához.

A kezdeményezett játékban a gyermek érdeklődésének megfelelően vesz részt.

A játék tartalmának gazdagítása céljából, alkalmanként szükség van az óvodapedagógus aktív együttjátszására, kezdeményezésére, irányítására támogató, serkentő magatartására is. Az óvónő viselkedése, beszéde mintául szolgál, illemszabályokat közvetítő, utánzásra serkentő modell a gyermek számára.

Az óvodáink udvarainak tágas tere minden évszakban alkalmas a játékra. A nagymozgásos, ügyességi, versenyjátékok és szerepjátékok mellett lehetőséget biztosítunk manipulációs tevékenységekre. A nyári időszakban lehetőség szerint napfürdőzésre, pancsolásra is sor kerül.

Célunk:

A játék feltételeinek tudatos és folyamatos megteremtése által a gyermekek élményeinek, tapasztalatainak kibontakoztatása.

Az óvónő feladatai

- Ismerje meg a gyermek otthoni játéklehetőségeit, érdeklődési körét, élményeit, tapasztalatait, valamint a család szabadidős tevékenységét. A játék tartalmának gazdagítása, befolyásolása során építsen a gyermekek óvodán kívüli tapasztalataira.
- Alakítson ki nyugodt, derűs, biztonságos légkört a szabad, elmélyült játékhoz.
- Engedje, hogy a gyermekek fantáziája, érzelmei szabadon megnyilvánulhassanak a játékban.
- A folyamatos napirendben biztosítsa a zavartalan játék lehetőségét.

- Biztosítson változatos élményszerzési lehetőségeket a különböző játékformákhoz.
- Tegye lehetővé, élmények és tapasztalatok tervezésével és megszervezésével, hogy a szerzett élményeiket a gyerekek a játékidőben újra élhessék
- A csoportban térelosztással teremtsen meg a játék intimitásának lehetőségét állandó és változó terek - kis sarkok, kuckók - kialakításával.
- Adjon lehetőséget a gyermekek természetes társas szükségleteinek kielégítésére, szociális kompetenciáinak alakulására, fejlődésére.
- Teremtsen meg a csoportszobában is a mozgásos játékok feltételeit.
- Igyekezzen pozitív fordulatot adni a nemkívánatos viselkedési formákat tartalmazó játéknak, csak szükség esetén avatkozzon be.
- Tudatos jelenlétével a játék indirekt irányítását biztosítsa.
- Játszanak szabályjátékokat, adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek is létrehozassanak szabályokat, a játék vezetői lehessenek.
- A gyerekek számára biztosítson kreativitásra, elmélyült játéktevékenységre ösztönző játékeszközöket, félkész eszközöket.
- Biztosítsa a gyerekeknek a barkácsoláshoz szükséges feltételeket.
- Ismertessen meg új játékokat a gyermekekkel együttjátzás során.
- A vásárolt játékszerek mellett a mindennapok használati tárgyait, a természetes alapanyagú, saját készítésű játékeszközöket egyaránt használja fel a komplex személyiségfejlesztés, a sokoldalú érzékszervi megtapasztalás érdekében.
- Az egyszerű játékok készítésénél a környezetben található természetes anyagokat részesítse előnyben.
- Közösén készített egyszerű bábokkal buzdítsa a gyermekeket bábozásra, népmesék, dalok, egyszerű elbeszélések eljátszására, improvizációra.
- Ötleteivel segítse elő a gyerekek játékának továbbfejlődését, igény szerint kapcsolódjon be a gyerekek játékába.
- A gyermekek igényeinek megfelelően biztosítsa a több napon keresztül tartó játék folyamatosságát.
- A gyermekek játékának megfigyelésével szerezzen információkat a csoport és az egyes gyermek fejlettségéről.
- Kísérje figyelemmel a biztonságos játék feltételeit az udvaron is.
- Ösztönözze a gyermekeket arra, hogy az udvaron minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak (mozgásos, sport, közlekedési stb. játékok).

- Segítse az udvari szerepjátékok kialakulását. Teremtse meg a manuális jellegű játékok feltételeit is.
- Tudatosan tervezett és szervezett tevékenységekkel színesítse a gyermekek udvari játékát.
- Vonja be a játékba a félénk, bátortalan, passzív és a csoportban újonnan érkező gyermeket.
- A csoportba járó migráns gyermekek identitástudatának erősítés érdekében ismerkedjenek más népek játékaival.
- A játék megfigyelésével szerzett közvetlen tapasztalatokat használja fel a gyermek képességeinek fejlesztése céljából.

Gyermeki tevékenységek

- ❖ A gyermek játékában nincsenek élesen elkülöníthető játékfajták. Gyakorlás, konstruálás, szerep, szabály eltérő hangsúlyokkal ugyan, de együttesen vannak jelen a különböző játékfajtákban.
- ❖ A **gyakorló játék** megjelenik úgy is, mint mozgásos, manipulációs játék és úgy is, mint a hangok, a beszéd játéka. Fontos eleme az ismétlődés, a visszatérő játékelemek erősítik a gyermek én tudatát.
- ❖ A **szimbolikus-szerepjáték** tapasztalatokat, ismereteket, vágyakat, érzelmeket tükröz. Közösségi tevékenység, melyben fontosak a játszótársak, a társas kapcsolatok különböző megnyilvánulásai, a beszéd kifejező elemei.
- ❖ A szerepjátékhoz természetes módon kapcsolódnak egyéb játéktevékenységek: Így a **barkácsolás**, mellyel kiegészítő eszközöket, kellékeket készítenek a gyermekek, vagy a **bábozás, dramatizálás**, mely a szerepnek megfelelő beszédviselkedést motiválja.
- ❖ A **szabályjátékok** közös vonása a szabályhoz való alkalmazkodás, mely erősíti a feladattudatot az önérvényesítést, az önértékelést, fejleszti a gyermekek mozgását, értelmi képességeit.
- ❖ A **mozgásos játékok**.
- ❖ Az **építő- és konstruáló játékok** során a gyermeket az alkotás öröme a többféleképpen összeállítható játékrendszer és építőelem felhasználása konstruálásra ösztönzi.

Módszertani alapelvek

- Biztosítjuk a változatos játéklehetőségeket.
- Érvényesítjük a folyamatosság elvét.
- Biztosítjuk az önkéntesség, a szabad választás lehetőségét.

- Biztosítjuk a gyermekek elmélyült játékát, játékkedvük fokozását.
- Elősegítjük a gyermekek önállóságának fejlődését, a közös játék kibontakozását.
- Törekszünk a játékban adódó fejlesztési lehetőségek kihasználására.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ⇒ Örömmel, önfeledten játszik az udvaron is.
- ⇒ Szerepjátékban többnyire elfogadja társa elgondolásait, képes alkalmazkodni a közösen kialakított elképzelésekhez. Önállóan tervez, szervez és irányít.
- ⇒ Önállóan, hozza létre alkotásait. Építőjátékban egyre bonyolultabb „alkotások” létrehozására képes. Képes a különböző anyagok, elemek, eszközök kombinálására is.
- ⇒ Játékában kreatív megoldásokra törekszik.
- ⇒ Törekszik az elképzelt vagy másolt „modell” pontos elkészítésére.
- ⇒ Képes szabályjáték esetén bonyolultabb szabályok megtanulására és gyakorlására (udvaron is).
- ⇒ Figyelmezteti társait a szabályok pontos betartására, alkalmazására (udvaron is).
- ⇒ Kezdeményezik az általuk választott módon és eszközökkel a barkácsolást. Játékukat, a szükséges egyszerűbb kiegészítő eszközöket segítség nélkül is elkészíti. A létrehozott eszközöket használják játékban, dramatizálásban.
- ⇒ Élményeiket, kedvelt meséiket eljátsszák, azok bábozására is képesek.
- ⇒ Segítenek a játékok javításában.

Kapcsolata más területekkel

Külső világ tevékeny megismerése: A gyermek a játék, a játékos tevékenység útján ismerkedik elsősorban a világgal, a környezettel, a valóság eseményeivel, más népek, nemzetiségek kultúrájával.

Anyanyelvi nevelés: A játékon keresztül fejlődik a gyermek beszédkészsége, kommunikációs készsége, bővül szókincse.

Mozgás: Segíti új mozgásformák kialakulását, gyakorlását.

8.2. Munka jellegű tevékenységek

A gyermekek munkajellegű tevékenységeit a nevelés, a személyiségfejlesztés fontos eszközének tekintjük, mely a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutat.

Munkajellegű tevékenységek közben is tapasztalatokat szerezhhetnek a természeti és a társadalmi környezetükről, megismerkednek a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatával.

Célunk:

A munkavégzés felelősségének megalapozása.

Az óvodapedagógus céltudatos irányításával kialakul a gyermekekben a felelősségérzet, a belső fegyelem, kötelezettség vállalás.

Az óvónő feladatai

- Teremtse meg az önálló munkavégzés feltételeit.
- Gondoskodjon a munkavégzés folyamatában az elegendő idő és megfelelő hely kialakításáról, állandóságáról.
- Biztosítson gyermekméretű, biztonságos eszközöket, melyek a gyermekek számára bármikor elérhetőek legyenek.
- Ismertesse meg a gyerekeket az adott feladat részmozzanataival, az eszközök megfelelő használatával.
- Alakítsa a munkavégzéshez szükséges készségeket, szokásokat.
- Támaszkodjon a munka játékkal és a cselekvő tapasztalással megegyező sajátosságaira.
- Biztosítsa, hogy a munka önként –örömmel és szívesen– végzett aktív tevékenység legyen.
- Erősítse a gyermekekben a munkára készítő indítékokat, ugyanakkor fejlessze a munka sajátos, játéktól eltérő vonásait is.
- Az egyes munkafajtákat az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével differenciáltan és fokozatosan vezesse be.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek az általuk kedvelt munkafajtákban elmélyülten tevékenykedhessenek.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek munkáját, szükség esetén nyújtson segítséget.
- Fokozott gondot fordítson a közösen végzett munkára, a gyermekek közötti együttműködés megszervezésére, figyelemmel kísérésére.
- Ösztönözze a gyermekeket arra, hogy ők maguk is vegyék észre környezetükben az esetleges munkavégzés lehetőségeit.
- Teremtse meg a növény- és állatgondozás feltételeit.
- Vonja be a gyerekeket a természetsarok, valamint az óvodakert folyamatos, évszaknak megfelelő gondozásába.
- Figyeltesse meg a felnőttek munkáját.
- Kérje a szülőket, hogy a gyermeknek adjanak lehetőséget az otthoni munkavégzésre.

- Végezzék ugyanazt a munkát rendszeresen, huzamosabb időn át, kezdetben segítséggel, majd önállóan.
- Tanítsa meg a gyermeket a feladatok megszervezésére, és elvégzésére.
- Érje el, hogy a gyermekek egymás munkáját tartsák tiszteletben, ismerjék el és értékeljék.
- Az elvégzett gyermeki munkát folyamatosan, konkrétan, és reálisan értékelje, melynek során a gyermekek fejlettségét, a munka jellegét mindig tartsa szem előtt.
- Adjon a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést.

Gyermeki tevékenységek

- ❖ Önkiszolgálás: saját személyével kapcsolatos teendők.
- ❖ Közösségért végzett tevékenységek: naposság, a csoport mindennapi életével kapcsolatos alkalomszerű munkák.
- ❖ Alkalomszerű megbízatások: segítség az óvodában dolgozó felnőtteknek, apróbb megbízatások teljesítése, felelősök tevékenysége, teremrendezés, ajándékkészítés.
- ❖ Növénygondozás: a csoportszobában és a kertben az évszaknak megfelelően végezhető tevékenységek.
- ❖ Állatgondozás: az óvodában, csoportszobában végezhető tevékenységek
- ❖ Játékok elrakása, madáretetés, gyümölcssaláták, zöldségtálak készítése, komposztálás.

Módszertani alapelvek

- Érvényesítjük a fokozatosság elvét az egyes munkafajták bevezetése során.
- Biztosítjuk a munka állandóságát, folyamatosságát.
- Alakítjuk a gyermekekben a munkához való pozitív hozzáállást, a munka szükségességét.
- Segítjük a gyerekek önértékelésének alakulását, igény szintjük növekedését.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ⇒ Vigyáz környezete rendjére.
- ⇒ Szükség szerint átrendezi a csoportszobát, részt vesz díszítésében.
- ⇒ Aktívan közreműködik a játékeszközök tisztításában, elrakásában.
- ⇒ Ünnepi előkészületek idején nagytakarítást végez /pl. játékok szétválogatása/.
- ⇒ Folyamatosan gondozza a természetsarok növényeit.
- ⇒ Közreműködik az udvar rendben tartásában. /pl. ősszel levélsöprés, télen.
- ⇒ Hó eltakarítás, nyáron fűgyűjtés, madáretetés stb.
- ⇒ Bekapcsolódnak a kisállatok gondozásába.
- ⇒ Bekapcsolódnak a komposztálásba.

Kapcsolata más nevelési területekkel

A külső világ tevékeny megismerése: A munka végzése közben - az óvónő irányításával - a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti, társadalmi környezetükről. Minden tevékenység újabb tapasztalatok forrását jelentheti.

Megalapozódik a munka iránti tisztelet.

Közösségi nevelés: A munka hozzájárul a gyermekek közti társas kapcsolatok alakulásához, erősítéséhez. Munkavégzés során fejlődik kitartásuk, felelősségérzetük, kötelességtudatuk, önértékelésük.

Gondozás: A gyermekek saját személyükkel végzett munkájának eredményeképpen képesek lesznek szükségleteik önálló kielégítésére.

8.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Mottónk: „mindenkit a maga szintje és képességei szerint kell nevelni!”

A gyermekek a szervezett foglalkozások, és spontán tevékenységek során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, általuk fejlődnek. A gyermek egyéni fejlettségéhez igazodó, komplex módon szervezett játékos tevékenységekkel biztosítjuk az ismeretszerzést.

Az óvodai tanulás: a képességek fejlesztése, mely alkalmassá teszi a gyermeket az őt körülvevő világban való eligazodásra.

Célunk:

A gyermek egyéni képességeinek fejlesztése, az egész személyiség kiteljesedésének elősegítése.

Az óvónő feladatai

- Biztosítsa témakörönként a tanulást támogató környezetet, az óvodán kívüli élménynyújtást, a tanulási tevékenység megfelelő feltételeit, hely, idő, eszköz.
- A gyermek egyéni fejlettségének, különböző szükségleteinek, igényeinek tekintetében differenciáltan tervezze, szervezze a tanulás lehetséges munkaformáit, módszereit, típusait.
- Tudatosan alkalmazza a különböző képességfejlesztő segédanyagokat és a digitális technikát.
- A tanulás szervezésénél alkalmazza az új tanulási módszereket kooperatív, projekt módszer, drámapedagógia.

- Alakítsa ki a kötött és kötetlen szervezeti formák arányát, az aktualitásnak megfelelően, a játék hangsúlyos szerepet kapjon.
- A tárgyak, jelenségek sokoldalú, érzékletes megjelenítésére fokozottan figyeljen.
- Biztosítson olyan eszközöket melyek lehetővé teszik a gyermekek önálló tapasztalatszerzését, használja ki az infokommunikációs eszközök alkalmazásában rejlő lehetőségeket. Mutasson példát az IKT használata terén.
- A gyermek cselekvési aktivitására, megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára építse az ismeretszerzés folyamatát.
- A gyermeki kérdésekre, folyamatos tevékenykedtetésükre és a megfigyelésre alapozva irányítsa a „tanulási” tevékenységüket. Ebben a folyamatban a gyermekek óvodán kívül szerzett élményeit, tapasztalatait is vegye figyelembe!
- Olyan problémahelyzeteket teremtsen, amelyekben ösztönzi az egyéni megoldások keresését!
- Biztosítsa, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjön. Differenciált feladatátadással segítse elő az egyéni fejlettségnek megfelelő fejlődést. A munkavégzés ütemében, tempójában igazodjon a gyermek egyéni képességeihez.
- Változatos módszerekkel vizsgálja a fejlődést, a gyermek teljesítményét előző fejlettségéhez mérten pozitív, fejlesztő értékeléssel ismerje el. Az általa kezdeményezett témában legyen tájékozott, sokoldalúan felkészült.
- Különös gonddal segítse a szociálisan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű és a tehetséges, kreatív gyermekeket.
- A kompetencia alapú óvodai programcsomag ajánlásait kipróbáló gyermekcsoportokban a tanulás tartalmi megvalósításában alkalmazza a programcsomag tématervezési ajánlását.
- A kidolgozott innovációkat a gyakorlatban használja fel!

A tanulás lehetséges formái az óvodában

- Játékos cselekvéses tanulás.
- Játékba integrált tanulás.
- Az utánzások mintá és modellkövetéses magatartás – és viselkedéstanulás (szokások alakítása).
- A spontán játékos tapasztalatszerzés (önkéntelen).
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés, irányított beszélgetés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- A gyakorlati probléma és feladatmegoldás.

A tanulás munkaformái a különböző tevékenységekben:

- egyéni,
- páros,
- mikrocsoportos,
- frontális

Szervezeti keretek

A tanulás szervezésénél a kötelező és a kötetlen szervezeti formát is alkalmazzuk.

A kötetlen szervezeti forma minden csoportunkban a gyermeki tevékenységek alapformája.

A kötetlenség jelenti

- A gyermek önkéntes részvételét.
- Az elhelyezkedés szabadon választását.

E tevékenységek időtartamát a gyermekek érdeklődése, aktivitása határozza meg (5-35perc)

Kötelező foglalkozás jelenti:

- A foglalkozáson való részvétel minden gyermek számára kötelező (5-35 perc)
- érvényesülnek a differenciálás elvei:
 - céljában,
 - tartalmában,
 - a szervezés módjában,
 - módszereiben,
 - eszközeiben.
- Kötelezően szervezzük:
 - az élményszerző sétákat,
 - a kirándulásokat,
 - a mozgást,

Módszertani alapelvek

Szervezeti és munkaformák megválasztásában elsődleges szempont a gyermek kompetenciáinak fejlesztése.

- Hozzásegítjük a gyermekeket, hogy ismereteiket tapasztalati úton szerezzék meg.
- Olyan feladatokat adunk a gyermekeknek, amelyek egyéni fejlettségüknek megfelelőek, erőfeszítést igényelnek és sikerélményt biztosítanak.

- Kérdéseinkkel és az általuk feltett kérdések megválaszolásával segítjük a helyes megoldások keresését.
- Csak olyan mértékű segítséget nyújtunk, amennyire a gyermekeknek szüksége van!
- A gyermekek helyes önértékelését differenciált dicsérettel segítjük elő.
- A tanköteles gyermekektől elvárjuk az önként vállalt tevékenységének befejezését.
- A foglalkozások szervezésénél a komplexitás elvét szem előtt tartjuk.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ⇒ Érdeklődő, nyitott, fokozódik tudásvágya a világ dolgai iránt.
- ⇒ Képes mikro- csoportokban az együttműködésre.
- ⇒ Azonosulni tud az óvodapedagógus által adott feladattal.
- ⇒ Kialakulóban van szándékos figyelme és emlékezete, feladattudata.
- ⇒ Megadott szempont alapján képes önálló megfigyelésre is. A lehetséges megoldási módok közül képességeinek megfelelően tud választani.
- ⇒ Kialakulóban van a fogalmi gondolkodási szintje.

9. Integrációs pedagógiai és képességfejlesztő rendszer működtetése

Az óvodáinkba járó minden gyermek számára biztosítjuk, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, megteremtjük a pedagógiai feltételeket képességeik kibontakoztatásához, az integrációhoz.

Célunk:

Az előítéletek tudatos csökkentése, a hátrányok kompenzálása, az esélyegyenlőség biztosítása, az óvoda – iskola átmenet megkönnyítése.

Az óvónő feladatai:

- Az óvónő ismerje meg a gyermeket és alkalmazza a differenciált fejlesztés módszereit
- Kísérje figyelemmel a gyermekek fejlődésmenetét.
- Tudatosan fejlessze a gyermekek társas kapcsolatát.
- Alkalmazzon munkája során korszerű pedagógiai módszereket.
- Tudatosan erősítse a család-óvoda kapcsolatát.
- A szülőket partnerként vonja be a nevelési folyamatba, együttműködő, befogadó környezetet alakítson ki.
- Működjenek együtt az óvoda, az iskola és a különböző szervezetek a gyermekek fejlődésének segítése érdekében.

Óvónőktől való elvárások az integráció eredményessége érdekében

- Előítélet mentesség.
- Szakmai alázat és elkötelezettség az integráció mellett.
- Professzionális kommunikáció a szülőkkel, együttműködő partnerekkel.
- Csoportalkotás képessége
- Szociális érzékenység.
- Konfliktuskezelés képessége.
- Döntésképeség.
- A gyermekek motivációjának erősítésére való képesség.
- A gyermek pozitív önértékelésének segítése.

Az IPR eredményes működése érdekében felelősök irányításával a következő területeket működtetjük.

- Óvoda – iskola átmenettel foglalkozó csoport
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek az óvodai gyakorlatban
- Együttműködési megállapodások,
- Együttműködések koordinálása
- A gyermek tanulási útjának követése, iskolai eredményeinek felhasználása a pedagógia munka fejlesztésére.

10. A pedagógiai folyamatok tervezése

A pedagógiai folyamatok tervezésének általános szempontjai:

- A pedagógusok tervező munkája az intézmény stratégiai és operatív dokumentumaiban megfogalmazott célokra, feladatokra épüljön (Pedagógiai Program, Éves Szakmai Munkaterv)
- A pedagógiai folyamatok az éves tervezés alapján valósuljanak meg, attól indokolt esetben lehet eltérni.
- A tevékenység céljainak megfelelő módszereket, eszközöket, szervezési módokat tervezzen.
- Az intézményben rendelkezésre álló, és a pedagógusok számára használatba adott IKT eszközöket használja a tervezés, megvalósítás értékelés, visszacsatolás folyamatában. Az eszközök alkalmazásának elvárásait az adott év szakmai munkaterve tartalmazza.
- A Zöld óvoda kritériumrendszerének dokumentálása a csoportnaplóban zöld színnel kerüljön kiemelésre.
- Történjen meg az elért eredmények nyomon követése, ezekre épüljenek a következő időszak tervei és a szükséges fejlesztések. (DIFER eredmények, csoportnapló, egyéni fejlődési naplók, beszámolók)

A csoport szokás-és szabályrendszer tervezésének szempontjai:

1. Kövesse a napirendet.
2. Legyen tömör, szakszerű, tükrözze az adott csoport sajátosságait.
3. Vonatkozzon a gyermekek, óvónők, tevékenységeire.

A nevelőmunka tervezésének szempontjai

1. A nevelés tervezése terjedjen ki az egészséges életmódra, közösségi nevelésre, a játékra, munka jellegű tevékenységekre, az anyanyelvi és értelmi fejlesztésre.
2. A tervezés és értékelés során konkrétan és szakszerűen jelenjen meg az egyéni bánásmód alkalmazása és megvalósulása.

A tanulás tervezésének szempontjai

1. A pedagógiai program tanulás fejezetében meghatározott elvek érvényesüljenek a tervezésnél.
2. A feldolgozandó témák az évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódjanak valamint a kompetencia alapú óvodai programcsomag ajánlásait figyelembe véve a négy őselemhez.

3. A tanulás tervezésénél vegye figyelembe a gyermekek élményeit, ötleteit, tapasztalatait.
4. A tanulás tervezésénél tartsa szem előtt az életkori és az egyéni sajátosságokat.
5. Korszerű pedagógiai módszereket (témahét, projekt, kooperatív tanulás, drámapedagógia) és a kidolgozott innovációt alkalmazzuk.

Az óvodai csoportnapló az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál, melyet nyomtatott vagy digitális formában vezetünk.

A csoportnapló tartalmazza

- az óvoda nevét, OM azonosítóját, címét, nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, az óvodavezető aláírását, papíralapú dokumentum esetén az óvoda körbélyegzők lenyomatát, a pedagógiai program nevét,
- a gyermekek nevét és óvodai jelét
- a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a 3 év alatti , 3-4 éves, a 4-5 éves, az 5-6 éves, a 6-7 éves gyermekek , SNI gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét
- a gyermekek születés napját havi lebontásban
- a csoport szokásrendszerét.
- az udvari életre vonatkozó szokásokat és szabályokat.
- az ügyeletes csoportra vonatkozó szabályokat.
- az ünnepeket, hagyományokat.
- a gyermekvédelemmel kapcsolatos feljegyzéseket.
- a kiegészítő foglalkozások időpontját, helyét, a gyermek nevét.
- a kapcsolattartás formáit a szülőkkel, a szülői szervezet vezetőivel.
- a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó tevékenységeket napi bontásban
- a nevelési éven belüli időszakonként – félévente
 - a nevelési feladatokat
 - szervezési feladatokat

- a tervezett programokat és azok időpontjait
- az értékeléseket
- a gyermekek fejlődését elősegítő tartalmakat (tanulás) tervezése és értékelése éves és kétheti – tematikus terv - bontásban: verselés, mesélés, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, mozgás, a külső világ tevékeny megismerése területeken
- baleset-megelőzési intézkedéseket.
- a hivatalos látogatásokat, a látogatás célját, időpontját, látogató nevét és beosztását, a látogatás szempontrendszerét, az eredményt,
- a feljegyzést a csoport életéről.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció vezetésének szempontjai:

1. A gyermek adatait a szülői nyilatkozatot és interjút a gyermek óvodai felvételét követően 1 héten belül kell elkészíteni. A beszoktatás során épít az interjún kapott ismeretekre.
2. A gyermekek félévente készülő fejlettségi szintjét megfigyelés alapján készíti el a óvodapedagógus.
3. A középső és nagycsoportosok alapkészségeit a DIFER programcsomag mérőeszközével méri fel és fejleszti. Az eredmények rögzítéskor nemcsak százalékos, hanem szöveges értékelést készít.
4. Családlátogatást a nevelési időszak során legalább egy alkalommal végez, fogadóórát HHH gyermekek esetén 3 havonta, egyébként félévente tart.
5. A szülővel a gyermek fejlődését tartalmazó naplóbejegyzéseit aláírhatja.
6. A gyermek fejlődése érdekében tett intézkedések lapján rögzíti, hogy milyen indokok alapján, mikor, mely szakemberekkel, szakszolgálati intézményekkel vette fel a kapcsolatot. A jelzések minden esetben írásban történnek.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza:

- a gyermek adatait, szülő nyilatkozatát az adatszolgáltatásról
- a gyermek anamnézisének – szülői interjú formájában
- félévente, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek esetében 3 havonta a gyermek beszéd, hallás, látás, mozgás, testi, szociális, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésével kapcsolatos információkat, képességekre és készségekre lebontva az óvodai nevelés teljes időszakára. A fejlődés folyamatáról a szülőt rendszeresen tájékoztatja.
- a 2. és 3. nevelési évben félévente fejlesztési tervet

- intézkedéseket, a gyermek fejlődése érdekében
- az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos megfigyeléseket,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat, felülvizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- családlátogatás, fogadóóra idejét és tapasztalatait

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció ezen formája a 2013 szeptemberétől felvételt nyert gyermekek esetében kerül bevezetésre.

11. Mérés-értékelés

Célunk:

A pedagógiai folyamatok és a gyermekek fejlődésének nyomon követése, a különböző mérési, értékelési eredmények felhasználása a pedagógia célok kitűzése és elérése érdekében.

Óvónői feladatok:

- Biztosítsa, hogy az éves pedagógiai folyamat nyomon követhető legyen a csoportnaplókban, a tevékenységi tervben, a gyermeki produktumokban.
- A nevelőmunka és a tanulási tevékenységek értékelése a tervezés megvalósítását tükrözze.
- A nevelőmunka és a tanulási tevékenységek értékelései rögzítsék a közösségfejlesztés alapelveinek és feladatainak megvalósulását és eredményeit.
- A gyermekek személyes képességeinek vizsgálatát megfigyeléssel, általános tájékozottság méréssel és Difer méréssel, szociális képességeit megfigyeléssel és szociometriai vizsgálattal végzik. Amennyiben a gyermek aktuális állapota indokolja, szülői engedéllyel lehetőséget biztosítunk olyan egyéb pedagógiai vizsgálat, mérés végzésére, melyre a pedagógus képesítést szerzett.
- A mérési eredményeket az egyes gyermekekre és csoport szinten is összesítse, végezzen összehasonlító elemzést az előző mérés eredményeivel és erre építve jelölje ki a további fejlesztési feladatokat.
- Az eredményeket tartsa nyilván és az érintett partnereket tájékoztassa az eredményekről.
- A szülők és a gyermekek felé fejlesztő célú értékelést alkalmazzon.

- Biztosítson lehetőséget a gyermekek és a szülők számára programokkal kapcsolatos visszacsatolásra.

A mérés értékelés rendje:

A mérés-értékelés tárgya	A mérés-értékelés módszere	Az eredmények rögzítésének ideje, gyakorisága
A nevelőmunka értékelése	Tervek és megvalósulásuk összehasonlítása, elért eredmények elemzése	évente 3 alkalommal december, június és augusztus végén
Tevékenységben megvalósuló tanulás értékelése	Tervek és megvalósulásuk összehasonlítása, elért eredmények elemzése	szeptember 1-től június 30-ig kéthetente
A nevelőmunka éves értékelése	Elért eredmények elemzése	évente 1 alkalommal augusztus végén
A gyermekek mérése, értékelése		
A gyermek diagnosztikus értékelése	szülői interjú	a gyermek óvodai felvételét követően 1 héten belül
A gyermek fejlettségi szintjének felmérése	megfigyelés, fizikai állapot mérés	félévente az I. és II. félév végén
A gyermekek készség, képesség felmérése	teljes DIFER teszt	középső és nagycsoport (óvodában maradók) április-május hónapban
Kimenet mérés	rövid DIFER teszt Általános tájékozottság mérése	iskolát kezdő gyermekek esetében április hónapban
A gyermekek társas kapcsolatainak vizsgálata	szociometria	évente 2 alkalommal október és május hónapban
A programokról történő visszajelzés	szeret-nem szeret	programot követő 1 héten belül

12. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek

12.1 A sajátos nevelési igényű gyermekek

Az óvoda fogadja azokat a gyerekeket, akiket a szakértői és rehabilitációs bizottság óvodai felvételre alkalmasnak tart, ill. az óvodában a gyermek együtt nevelhető társaival.

Célunk:

A másságot elfogadó környezet, BEFOGADÓ óvoda megteremtése. A gyermek életminőségének javítása, beilleszkedési esélyük növelése, szocializációjuk segítése.

A speciális ellátás rendszere:

Intézményen belüli ellátás	Terület
Konduktor/szomato pedagógus	Mozgás
Logopédus	Beszéd-kommunikáció
Gyógypedagógus	Sérülés specifikusan

A terápiák jellege: csoportos és/vagy egyéni.

Az óvónők feladatai

- A csoportszoba kialakításánál vegye figyelembe az integrált gyermek sajátos igényeit.
- Ismerje meg a gyermek otthon megnyilvánuló szokásait, (gyógyszer, segédeszköz használat stb.).
- Beilleszkedési törekvések segítése.
- A csoport szokás –és szabályrendszerének kialakítása az integrált gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.
- A gyermek fejlesztése legyen tudatos és tervszerű, amelyben a komplexitás és a folyamatkövetés megvalósul.
- Folyamatos, rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel.
- Folyamatos konzultálás a gyógypedagógussal, Nevelési Tanácsadó szakembereivel, konduktorral, családgondozóval stb.).
- Közös tervezés, közös elemzés, szupervízió a szakemberekkel.
- Önképzés SNI gyermekekkel kapcsolatban.
- Egyéni fejlesztési terv készítése,
- A fejlesztésben érintett gyermekek egyéni fejlesztési terve és értékelése a szakvéleményhez igazodóan történik.

Enyhe értelmi fogyatékoság esetében feladatok

- Kommunikációs készség fejlesztése.
- Nagy-és finommozgások fejlesztése.
- Egyensúlyérzék fejlesztése.
- Beilleszkedési törekvések segítése.

- Alkalmazkodás a gyermekhez, ismerje meg az óvónő miben jó a gyermek és erre támaszkodjon az ismeretszerzés folyamatában.

Pszichés fejlődési zavarok esetében

- Téri tájékozódás fejlesztése.
- Hallás, figyelem fejlesztése.
- Ritmusérzék fejlesztése.
- Emlékezet, figyelem, beszédképesség fejlesztése.

Hyperkinetikus zavar esetén

- Szabályok felállítása „egyszer mondom szabály”.
- Következetesség, egyértelműség.
- Jó magatartás azonnali pozitív megerősítése.
- Szerető figyelem.
- Feltételhez kötött szerződés.

Tanulási nehézség esetében

- Beilleszkedési törekvések segítése.
- Ismeret bővítés .
- Önbizalom növelése.
- Beszédképesség fejlesztése.
- Sikerélmény biztosítása.

Autizmus esetében

- A gyermek érezze jól magát az óvodában.
- Az elsajátított ismeretek bővítése, önállóság fejlesztése.
- Elemi viselkedés szabályainak kialakítása.
- Szigorú napirendhez szoktatás.

Beszéd fogyatékoság

- Bábozás fejlesztő hatásának kihasználása.
- Drámajátékok.
- Mozgás-beszéd összekapcsolása.
- Önbizalom erősítése.

Látásfogyatékoság

- Finommozgás fejlesztése – manipuláció tárgyakkal, gyurmázás.
- Két kéz koordinációjának fejlesztése.
- Önkiszolgálás kialakítása, fejlesztése.
- Kommunikáció, beszédfejlesztés.
- Egyéni fejlesztési terv, amely figyelembe veszi az ép látási funkciók állapotát.

Hallásfogyatékoság

- Hallókészülék megismertetése a csoport többi tagjával.
- Artikulációs beszéd.

Mozgás fogyatékoság

- Egészséges énkép kialakítása a gyermekben.
- Kudarcűrő képesség növelése.
- Önállóság növelése.
- Úszás, gyógy-úszás megszervezése.

Család-óvoda kapcsolata

- Kölcsönös tisztelet, bizalom.
- Az információ és az ismeretek megosztása.
- Az érzelmek kinyilvánítása.
- Közös döntéshozatal, a célok, feladatok, prioritások megbeszélése a szülőkkel.
- A család és a gyermek egyediségének tiszteletben tartása.

12.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek:

Célunk:

A gyermekek képességeinek és pszichés kompetenciáinak fejlesztése. A közösségbe történő integrálás elősegítése.

A speciális ellátást az óvoda pszichológusa végzi.

Az óvónők feladatai:

- Ismerje meg és vegye figyelembe a Pedagógiai Szakszolgálat szakértői véleményét.
- Ismerje meg a gyermek családi környezetét, otthoni megnyilvánulásait.
- Egyéni bánásmód tervezésével és alkalmazásával segítse elő a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását
- A gyermek egyéni fejlődési üteméhez igazodóan, a jól működő funkciók kihasználásával biztosítsa a gyengébben fejlett részképességek fejlesztését.
- Sikerélmény biztosításával erősítse a gyermek motivációját, reális én-képének alakulását.
- Tartson folyamatos kapcsolatot a szülőkkel és a gyermekkel foglalkozó speciális szakemberekkel.

12.3 Kiemelten tehetséges gyermek:

Célunk: a kiemelkedő képességű, kreatív óvodás gyermekek felfedezése, azonosítása, személyiségük fejlesztése különböző gazdagító programok keretében a sokszínűség elvének hangsúlyozásával.

A speciális foglalkoztatás a tehetségpontokban valósul meg, melyet szükség szerint az óvoda pszichológusa segít.

Az óvónők feladatai:

- Segítse a kiemelkedően kreatív gyermekek azonosítását, a tehetségek felismerését.
- Alakítson ki elfogadó, a személyiségfejlődést elősegítő légkört.
- Ösztönözze a tehetség ígéreték kreativitását.
- Elégítse ki a tehetséges gyermekek megismerési, elfogadási, alkotási, biztonsági szükségleteit.
- Napi tevékenységbe ágyazva biztosítson sokféle lehetőséget a tehetség kibontakoztatásához.
- Differenciált feladatadással, többlet ismeret nyújtásával segítse a tehetség kiteljesedését.
- Használja ki az intézmény külső kapcsolatain alapuló lehetőségeket is a tehetségfejlesztésre.

13. Az iskolai alkalmasság

Az iskolai alkalmasságnak testi, lelki, szociális feltételei vannak, ennek elérése érdekében a következőket tesszük:

- Megfelelő feltételeket teremtünk a gyermek testi fejlődéséhez, az egészséges táplálkozáshoz, mozgás és pihenés helyes arányának kialakításához, a harmonikus mozgásfejlődéshez és testi szükségleteik önálló kielégítéséhez.
- Lehetőséget teremtünk a sokszínű, változatos tapasztalatszerzésre és tevékenykedésre.
- A tanuláshoz szükséges képességeket folyamatosan fejlesztjük, az érzékelés, észlelés, térbeli tájékozódás, testséma, emlékezet, figyelem, gondolkodás, finommotorika terén.
- Spontán és irányított beszélgetésekkel képessé tesszük a gyermekeket az érthető és folyamatos beszédre, tiszta magán- és mássalhangzó ejtése, sok szófaj használata, megfelelő tempó- és hangsúly alkalmazása, mások megértése és végighallgatása, szükség esetén logopédus munkáját vesszük igénybe.
- Képessé tesszük, hogy elemi ismeretekkel rendelkezzen önmagáról és környezetéről.
- Megtanítjuk a kulturált viselkedés szabályaira és magatartási formáira.
- Folyamatos példaadással igényévé tesszük a természeti és társadalmi környezet megóvását és megbecsülését.
- Alkalmassá tesszük önmaga és mások elfogadására, együttműködésre és kapcsolatteremtésre.
- Segítjük, hogy szabálytudata, feladattudata, önfegyelme, kitartása kialakulhasson.
- Sajátos nevelést igénylő és a szociálisan hátrányos gyermekek fejlődését szakemberek bevonásával segítjük.

Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése érdekében az óvónők feladatai

- A gyermek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembe vételével tervezzék meg a gyermek nevelési, fejlesztési programját.
- Nevelőmunkájuk során a játék, a játékoság kerüljön előtérbe.
- Alkalmazzanak korszerű pedagógiai módszereket.
- Ismerkedjenek meg az iskola pedagógiai programjával.
- Hospitáljanak lehetőség szerint több alkalommal az iskolában.
- Beszélgessenek a 6-7 éves gyermekekkel az iskoláról.

- Látogassanak el a gyermekekkel közösen az iskolába.
- Az iskola által szervezett nyílt napokról, rendezvényekről, programokról szóló tájékoztató elhelyezése a csoport faliújságán.
- Lehetőség szerint év elején látogassák meg volt óvodásaikat az iskola első osztályában.

14. A fejlesztés tartalmi eszközei

14.1. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósuló feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egész folyamatában jelen van.

A kommunikáció információ közlését vagy cseréjét jelenti, valamilyen erre szolgáló eszköz illetve jelrendszer, / nyelv, gesztusok/ útján.

Az óvodában a kommunikáció:

- gyermek – gyermek
- felnőtt – gyermek
- felnőtt – felnőtt között zajlik.

A szocializáció folyamatában a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszköze.

Céljaink

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés,

- Beszélő környezet kialakításával, helyes mintaadással a kommunikációs kedvének ösztönzése, fenntartása.
- Olyan környezet kialakítása, ahol figyelemmel kísérik a gyermek beszédét, meghallgatják, érdeklődést mutatnak mondanivalója iránt és kérdéseire mindig adekvát választ kap.
- Kifejező készség fejlesztése.

Az óvónő feladatai

- Ismerje meg az óvodába kerülő gyermek beszédállapotát, a család anyanyelvi kultúráját.
- Az óvónő és a gyermek viszonyát jellemezze a kezdeményező kapcsolatteremtés: legyen együttműködő, elfogadó, ugyanakkor határozott és következetes.

- Beszéde legyen követésre méltó, világos, érthető, nyelvhasználata a hangok ejtésében is kifogástalan.
- Mondatszerkesztése legyen egyszerű, de változatos, eszköztárában szerepeljen a humor.
- Törekedjék a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására.
- Közvetítse érzelmeit, alkalmazzon metakommunikatív elemeket is.
- Használja ki az alkalmakat, természetes lehetőségeket egy-egy arckifejezés, testtartás, mozdulat értelmezésére.
- Mindig találjon időt és módot arra, hogy meghallgassa a gyermekeket, válaszoljon a kérdéseikre.
- Tartsa fenn a gyermekek beszédkedvét, teremtsen olyan helyzeteket melyben elősegíti kérdések megfogalmazását, válaszoljon kérdéseikre.
- Ismertesse meg és változatos helyzetekben gyakoroltassa a különböző relációkat kifejező szavakat:
- A szavak gyakori ismétlésével, a tulajdonságokat kifejező melléknevek, névmások, határozószók alkalmazásával az árnyaltabb nyelvi kifejezőkészséget folyamatosan fejlessze.
- Ösztönözze a véleménynyilvánítást, az önálló ítéletalkotást.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekekben kialakuljon az igény és a képesség a beszédkapcsolatokon alapuló együttműködésre.
- Késztesse a gyermekeket szükségleteinek, kívánságainak szóbeli kifejezésére, az udvarias beszédformák használatára.
- Fordítson figyelmet a gátlásos gyermekekre, törekedjen szóbeli aktivizálásukra.
- Minden adódó alkalmat használjon ki a gyermekek beszédtechnikájának, beszédmegértésének fejlesztésére, beszédszínvonalának emelésére.
- Szókincsének bővítésére –alkalmazzon nyelvi játékokat.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekek sajátítsák el és alkalmazzák a helyzetnek megfelelő nyelvi formulákat, a köszönés, a kérés, a bemutatkozás, a megszólítás a vélemény nyilvánítás .stb. eseteiben.
- Hívja fel a szülők figyelmét a beszélgetéssel kísért együttlétek, tevékenységek fontosságára, a gyermek-szülő kapcsolatát erősítő hatására.
- Segítse a szülők szemléletének formálását a beszédhibás gyermekkel való bánásmód alakításában.
- Ismerje anyanyelvét, önképzéssel, a szakirodalom, a közművelődési lehetőségek felhasználásával fejlessze anyanyelvi kultúráját.

- Teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermekek megismerhessék egymás sajátos kultúráját, anyanyelvét.
- Biztosítsa a bábozás és a dramatizálás széleskörű lehetőségeit.
- Használja ki a városi közművelődési intézmények által kínált lehetőségeket (színház, mozi, táncház, fotó kiállítás, zeneiskola,...).

Gyermeki tevékenységek

- ❖ Felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek közötti kommunikációs helyzetek, hangulati megnyilvánulások.
- ❖ Élményszerző séták, kirándulások.
- ❖ A különböző tevékenységek folyamán megjelenő párbeszéd, vagy csoportos beszélgetés, az előbeszédet kísérő gesztusok használata.
- ❖ Szerep szerinti beszédmód gyakorlása (pl. szerepjátékokban: telefonálás, vásárlás,...).
- ❖ Állatok hangjának, mozgásának utánzása.
- ❖ Képeskönyv nézegetés –megnevezések.
- ❖ Multikulturális napok, bemutatkozások
- ❖ Drámajáték.
- ❖ Tervezett anyanyelvi tevékenységek (beszédfejlesztés).
- ❖ Mondókázás, éneklés, hallásfejlesztés, hangszerhasználat (ritmus).
- ❖ Ritmikus mozgások.
- ❖ Bábozás.

Módszertani alapelvek

- Az óvónő beszéde legyen példaértékű, minta a gyermekek számára.
- Tartsa szem előtt, hogy az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, amely a nevelés egészében jelen van. Nevelőmunkájában érvényesüljön a differenciálás, az egyéni bánásmód elve. Az óvónő és a pedagógiai munkát segítő dolgozók egymás közötti érintkezése feleljen meg azoknak a normáknak, amelyeknek szándékunk szerint a gyermekeknek is meg kell felelniük.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ⇒ Kialakul közlésvágyuk, megfelelő beszédkedvvel rendelkeznek, a kapcsolatteremtésben nyitottak.
- ⇒ Szókincsük életkoruknak megfelelő.
- ⇒ Élményeiket 4-5 összefüggő mondatban elmondják.
- ⇒ Képesek az ismert gyűjtőfogalmakhoz tartozó 4-5 elem hozzárendelésére.
- ⇒ Egyszerű, rövid történet cselekményét kérdések alapján felidézik.
- ⇒ Használják a névmásokat, névutókat, az igeidőket és az igemódokat.
- ⇒ Ismerik, és megfelelően alkalmazzák a relációkat kifejező szavakat.
- ⇒ Beszédüket természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- ⇒ Képesek a kulturált érintkezés nyelvi formuláit alkalmazni, az adott helyzetnek megfelelően viselkedni.
- ⇒ Társaikat és a felnőtteket végighallgatják.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Gondozás: Közben folytatott beszélgetések elősegítik a gyermek és az óvónő érzelmi kapcsolatának kialakulását, elmélyülését, fokozzák a gyermek jó óvodai közérzetét, nyitottságát a kapcsolatteremtésre.

Verselés, mesélés: A mesék, a versek a nyelvi nevelés eszközei. Az irodalmi művek szókészlete, a mesék fordulatai ösztönzik a gyermeket a szóbeli kifejezésre, bővítik szókincsét. A verselés természetes alkalmat nyújt a beszédtechnikai gyakorlásra, fejleszti a verbális emlékezetet.

Külső világ tevékeny megismerése: Során szerzett tapasztalatok és ismeretek megjelennek beszédünkben és tevékenységeinkben. - szókincsünk tárháza.

14.2.A külső világ tevékeny megismerése

A külső világ tevékeny megismerése az óvodai nevelés egész folyamatában érvényesül. A gyermekek olyan tapasztalatok, ismeretek birtokába jutnak, amelyek elengedhetetlenek a szűkebb, és tágabb környezetében történő, megfelelő, biztonságos eligazodáshoz, a környezettel való pozitív kapcsolat alakításához. A külső világ tevékeny megismerése interaktív, folyamatos összefogással működő tevékenységrendszer.

Céljaink:

- Ökológiai szemlélet alapozása.
- A természeti és az épített környezethez való pozitív érzelmi viszonyulás kialakítása.

Az óvónő feladatai

- Biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a tevékeny (spontán és szervezett) tapasztalat és ismeretszerzésre a szűkebb és tágabb környezetről.
- Alakítson ki csoportjában természetsarkot.
- Díszítse a csoportszobát évszakoknak megfelelően, természetes anyagok felhasználásával.
- Vonja be a gyermekeket az óvodakert illetve a sziklakert gondozásába.
- Teremtse meg a környezet megismerésével, védelmével, alakításával kapcsolatos gyermeki tevékenységformák lehetőségeit.
- Adjon lehetőséget minél több érzékszervvel való tapasztalatszerzésre, vizsgálódásra, azok gondolkodtató megbeszélésére egyénileg és csoportosan is.
- Építsen a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, ezekre támaszkodva nyújtson új ismereteket, illetve mélyítse el a meglévő ismereteiket.
- Figyeltesse meg a gyermekekkel a tájegység jellemző növény és állatvilágát.
- Vonja be a gyermekeket a téli madáretetésbe, és a nyári madáritatásba.
- Biztosítson lehetőséget a felnőtt foglalkozások megismerésére. (építkezések, tűzoltóság, rendőrség, posta, vasútállomás ...).
- Gyakoroltassa a helyes közlekedés szabályait, s a hozzájuk kapcsolódó viselkedési formákat.
- Szervezzon kirándulásokat városunk kedvelt kiránduló helyeire, ismertesse meg az épített környezeti értékeket (könyvtár, múzeumlátogatás, szobrok, játszóterek, stb).
- Gyakoroltassa a gyermekekkel a szabadban, a természetben való viselkedési szabályokat.

- Adjön lehetőséget, hogy a környezetükről szerzett ismereteiket, tapasztalataikat játékukban újraélhessék, gyakorolhassák.
- Ismertesse meg a gyermekeket az ünnepekhez kapcsolódó hagyományokkal. (Advent, Húsvét, Farsang, Karácsony...).
- Ismerje meg, és adjön lehetőséget a nemzeti, etnikai kisebbségekhez tartozó, migráns hagyományok bemutatására, a gyermekek szemléletének alakítására.
- Tegye lehetővé, hogy a beiratkozott nemzeti, etnikai kisebbségekhez tartozó, migráns gyermekek ismereteket szerezhessenek szülőföldjükről, és az ott élő növény és állatvilágról.
- Biztosítsa a szelektív hulladékgyűjtés lehetőségét (papír, alumínium italos dobozok, szárazelem, ruha, játék, komposztálás).
- Ismertesse meg a gyermekeket a tudatos vásárlói szokásokkal életkoruknak megfelelő szinten.
- Építse be a természet- és környezetvédelem jeles napjait a csoport tevékenységrendszerébe.
- Vonja be a családokat az óvoda környezet- és természetvédelmi programjaiba, és alakítsa a szülők szemléletét.
- Szervezzon látogatást a Vahur Ajka és Térsége Állatvédő Egyesület telepére, juttassa el a gyűjtött szárazeledelt a telephelyre.
- Alakítson olyan ökológiai szemléletmódot, mely lehetővé teszi annak az elvnek az elfogadását, hogy „természetben mindenre szükség van, nincsenek káros és hasznos élőlények, és minden mindennel összefügg.”
- Legyen a gyermekek számára pozitív modell környezettudatosságuk, környezetkultúrájuk és biztonságos életvitel szokásainak alakításában.
- Biztosítson megfelelő eszközöket, anyagokat a matematikai tapasztalatszerzéshez.
- A természeti-emberi-tárgyi környezet tevékeny megismerése során juttassa a gyermekeket matematikai tartalmú, formai, mennyiségi, téri tapasztalatokhoz, ismeretekhez.
- Alakítsa a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, kortárs kapcsolatokban, és a környezet alakításában.

Gyermeki tevékenységek

- ❖ Séta, kirándulás.
- ❖ Vizsgálódás.
- ❖ Megfigyelés.
- ❖ Gyűjtő munka.

- ❖ Modellezés.
- ❖ Növények ültetése, ápolása csoportban, óvodakertben.
- ❖ Állatok gondozása (halak, teknős stb.).
- ❖ Madáretetés, -ítás.
- ❖ Szelektív hulladékgyűjtés (papír, aluitalos dobozok, szárazelem, ruha, játék, komposztálás).
- ❖ Hulladék anyagok felhasználása a különböző tevékenységekben.
- ❖ Rakosgatás, manipulálás, számlálás.
- ❖ Tevékenységek során környezetben szerzett tapasztalatok beépítése a szabadjátékba.

Módszertani alapelvek

- Érvényesüljön a külső világ tevékeny megismerésében az életközelség elve (tartalom: közvetlen természeti-társadalmi környezetből származik).
- Érvényesüljön a külső világ tevékeny megismerése egész folyamatában a játékoság, és szemléletesség elve (tapasztalás, közvetlen érzékelés, rácsodálkozás).
- Fokozatosság, komplexitás, tudatosság, következetesség, differenciálás elve érvényesüljön az ismeretek egymásra épülésében.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ⇒ Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről. Tudja személyi adatait lakcím, név, születési dátum, szülők neve, testvérek neve, életkora, óvoda neve, óvónők, dajka neve, stb.
- ⇒ Megnevezi testrészeit, ismeri érzékszerveit, azok funkcióit, védelmét.
- ⇒ Felismeri a napszakokat, az évszakok jellemzőit.
- ⇒ Ismeri a közlekedés alapvető szabályait, megnevezi a közlekedési eszközöket.
- ⇒ Biztonsággal tájékozódik szűkebb környezetében, ismeri legalább öt középület funkcióját. (rendőrség, tűzoltóság, mentőállomás, posta, iskola).
- ⇒ Ismeri a környezetében található növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.
- ⇒ Felismeri az élő és élettelen környezeti tényezők közötti leglényegesebb összefüggéseket, ok-okozati összefüggéseket.
- ⇒ Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- ⇒ Alakulóban vannak a környezettudatos magatartási formák, szokások, a hozzá kapcsolódó szabályokat ismeri.
- ⇒ Képes különböző tulajdonságok szerint válogatni, sorba rendezni, kiegészíteni.

- ⇒ Érti, és helyesen használja a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat. (hosszabb, rövidebb, több, kevesebb).
- ⇒ Ismeri az alapvető geometriai formákat (kör, háromszög, négyszög), azok jellemző jegyeit.
- ⇒ Érti, és helyesen használja az irányokat (alá, fölé, stb.) térben és síkban egyaránt.
- ⇒ Képes egyszerű matematikai problémák megoldására.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Anyanyelvi nevelés: Kialakul a beszédhelyzetekhez és az anyanyelv szabályaihoz illeszkedő, jól érthető beszéd, fejlődik kommunikációs készségük, tudnak, mernek véleményt mondani, kérdezni.

Egészséges életmódra nevelés: Az egészséges életmód alakításának alapvető feltétele az egészséges és biztonságos környezet. Az egészséges életmód szokásainak formálása egész életre kihatóan befolyásolhatják a gyermek viselkedését.

14.2.1. Erdei óvoda

A környezeti nevelés nem képzelhető el a természeti és az épített környezet közvetlen megismerése, megtapasztalása nélkül.

Az erdei óvoda a környezeti nevelés olyan speciális helyszíne és eszköze, ahol a megismerési folyamat a természetben zajlik és az ismeretszerzés érzéki oldala dominál.

Az erdő olyan ökológiai egység, amelyben számtalan összefüggés figyelemre méltó.

Erdei óvodai programunk célja

- A természeti környezetben élményszerű, komplex cselekvésen, felfedező jellegű játékos programokon ismerkedjenek a természettel és a természetvédelem fontosságával.
- Sajátítsák el az élő természet megfigyelésének különféle módját, speciális cselekvésformák gyakorlásával.
- Alakuljon ökológiai szemléletmódjuk, fogadják el, hogy a „természetben mindenre szükség van... nincsenek káros és hasznos élőlények”.
- Fejlődjön személyiségük az egyéni sajátosságoknak megfelelően tárgyi, természeti jelenségek, az élő tisztelete, szeretete, védelme területén.
- Ismerkedjenek meg az erdei viselkedés szabályaival.

Az óvónői feladatai

- Az óvónő ismerje meg a terepet mielőtt a gyermekcsoportot a helyszínre vinné.

Győződjön meg róla, hogy az adott helyszín megfelel-e nevelési céljának.

Terepi viszonyok felmérése (korosztálynak megfelelő nehézségi szakasz választása, baleset ill. megbetegedés esetén hol juthat segítséghez)

Ivóvíz nyerési lehetőség felderítése.

- Ismertesse a szülőkkel az erdei óvoda programját, szükséges ruházatot, a hátizsák tartalmát, az utazás és elhelyezés módját.
- Kérjen szülői beleegyezést az erdei óvodai programon való részvételhez.
- Gondoskodjon elsősegélynyújtásra alkalmas eszközökről, különös tekintettel a kullancsok elleni védekezést szolgáló készítményekről (spray, kenőcs, Poly B tabletta...).
- Vegye figyelembe a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét az erdőben is: a végzett tevékenységek megválasztásánál, az időkeret meghatározásánál, a túra hosszánál, nehézségi fokánál.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a helyes magatartási szabályokat és a veszélyforrásokat. (mérgező növények, állatok, szabad vizek tisztasága, domborzat...).
- Éreztesse meg a gyermekekkel, hogy természeti környezet nélkül nem létezhet az ember.
- Adjon lehetőséget minél több érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidézésére.
- Éreztesse meg a természet harmóniáját (színek, hangok, formák, növények, állatok, tárgyi emlékek).
- Juttassa a gyermekeket olyan tapasztalatok birtokába, melyek segítségével biztonságban, életkoruknak megfelelően eligazodnak az erdőben.
- Adjon teret a változatos, természetes mozgásokra, aminek következtében erősödik izomzatuk, keringésük, légzésük.
- Hívja fel a gyermekek figyelmét a környezetvédelem fontosságára.
- Ismertesse meg a gyermekekkel az erdő életét és néhány ökológiai összefüggését.
- Biztosítsa a felfedezés és megértés örömét, az ismeretszerzés izgalmas módját.
- A természet tevékeny megismerése során juttassa a gyermekeket matematikai tartalmú tapasztalatokhoz. (mennyiségi, alak, nagyságbeli, téri viszonyok).
- Fejlessze a gyermekek anyanyelvi készségét. (szókincs, nyelvi kifejező készség, ok-okozati összefüggések megfogalmazása, történetek összefüggő elmondása).

- Alkalmazzon irodalmi, zenei anyagot az erdei tapasztalatok megszerzéséhez, feldolgozásához.
- Alakítsa a gyermekekben a természethez való pozitív érzelmi viszonyt. Az óvónő járjon elől személyes pozitív példával a környezetkultúra és a biztonságos életvitel erdei óvodában alkalmazható szokásainak gyakorlásával, betartásával.

Gyermeki tevékenységek

- ❖ A túrázás, kirándulás szabályainak tanulása, gyakorlása.
- ❖ Tájékozódás a terepen, téri irányok alkalmazása.
- ❖ Hőmérsékletváltozás mérése, megfigyelése (napsütötte- árnyékos terület; barlang, erdő...).
- ❖ Szélirányok, - erősségek megfigyelése, hatásuk a növényekre, állatokra, kőzetre, talajra.
- ❖ Kőzetek megfigyelése, összehasonlítása.
- ❖ Növények felismerése, élőhelyük megfigyelése.
- ❖ Állatok megfigyelése, élőhelyük megfigyelése.
- ❖ Állat és életnyomok keresése.
- ❖ Hangok, zörejek, neszek megfigyelése a természetben.
- ❖ Szemlélődjenek kötetlenül az erdőben, réten és vízparton.
- ❖ A megismert speciális kifejezések, szavak alkalmazása (barlang, szakadék, növények, állatok nevei, természeti jelenségekkel kapcsolatos szavak).
- ❖ Kőzetek, ágak, levelek, a természet által elengedett dolgok gyűjtögetése, rakosgatása, manipulálás, csoportosítás.
- ❖ Játékok, alkotások készítése a terepen található „kincsekből”(toll, ágak, kőzet, levél...), természetes anyagokból.
- ❖ Szenzitív játékok játszása.
- ❖ Speciális a terepi viszonyoknak megfelelő mozgásformák elsajátítása.

Módszertani alapelvek

- Erősítse meg a gyermekekben az erdei óvodában szerzett tapasztalatok során az élet védelme és tisztelete elvét.
- Érvényesüljön a játékosság elve a természetben történő tartózkodás egész folyamatában, az életkori sajátosságok figyelembevételével, nagy hangsúlyt helyezve a szenzitív játékokra.

14.3.1. Verselés, mesélés

A vers és a mese az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. Beszédnevelő, én erősítő és személyiséget összerendező hatása felbecsülhetetlen. Oldja a gyermek szorongásait és megoldást kínál. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb eszköze.

Célunk:

- Az óvodásgyermek szemléletmódjának és világképének alakítása, az irodalmi érdeklődés felkeltése a mondókák versek, mesék közvetítésével.
- A játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókák, versek, mesék által a gyermek érzelmi biztonságának és anyanyelvi nevelésének elősegítése.

Az óvónő feladatai

- Teremtsen megfelelő érzelmi légkört a meséléshez.
- Naponta meséljen, éreztesse, hogy a mesemondás a nap lényeges eseménye, - az élő mese legyen a természetes. Fontos az ismétlések gyakorisága, „énerősítő” hatásának felhasználása.
- Bővítse a gyermekek szókincsét, beszédkulturáját a meséről történő beszélgetések során.
- A gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlesztése.
- Az irodalmi anyag kiválasztásánál vegye figyelembe az életkori sajátosságokat, igazodva a gyermeki befogadóképességhez, érzelmvilághoz, élményeihez.
- Tartsa szem előtt a népmesék, népi mondókák elsődlegességét, a népi, valamint a klasszikus és kortárs irodalmi alkotások igényes válogatását és megfelelő arányát.
- A kisgyermekeknek szóló versmondásban a ritmus, a hangzás legyen az elsődleges.
- A mondókákat, verseket lehetőség szerint mozgással kísérje.
- Ösztönözze a gyermekeket arra, hogy a saját vers és mesealkotása jelenjen meg az ábrázoló tevékenységében is.
- Az ünnepekre az ünnepekhez illő, a gyermekek számára érthető és igényes irodalmi alkotásokat válogasson.
- Az óvónő megfelelő, szemléletes előadásmódra törekedjen, segítse elő a hangulati átélést, az érzelmi feltöltődést.
- Ébresszen kedvet az ismétléshez, az újraalkotáshoz, az improvizációhoz.

- Bábozás, dramatizálás feltételeinek biztosításával adjon lehetőséget az irodalmi élmények reprodukálására - a mesei - nyelvi fordulatok: a párbeszédkészség, a mondatalkotás, a kreativitás fejlődésére.
- Érje el az óvónő, hogy az ismert mesék bábozása, dramatizálása és önálló mesélése a gyermekek kedvelt tevékenységévé váljon, és ehhez biztosítsa az esztétikus eszközöket, kellékeket.
- Neveljen a könyv szeretetére és megóvására.
- Középső és nagycsoportos gyermekekkel látogasson el a Bogáncs Gyermekkönyvtárba, ismerkedjen a gyermek a kölcsönzés módjával.
- Középső és nagycsoportos gyermekekkel vegyen részt színházi előadásokon és zenés koncerteken, ezeket az élményeket építse be a csoport életébe.
- Kezdeményezze a szülőknek, hogy otthon rendszeresen verseljenek, meséljenek gyermeküknek, adjon tanácsot a gyerekek életkorának megfelelő könyvek kiválasztásához.

Gyermeki tevékenységek

A gyermekek befogadó tevékenysége:

- ❖ A felnőttek játéakai a gyermekekkel: lovagoltatók, hintáztatók, csiklandozók, tapsoltatók.
- ❖ Mulattató, vidám népi mondókák, szólások, csúfolók.
- ❖ Klasszikus és kortárs irodalmi művek.
- ❖ Jeles napokhoz fűződő versek, találós kérdések.
- ❖ Lírai versek évszakokról, növényekről, állatokról.
- ❖ Halmozó és láncmesék, verses mesék, prózai mesék hallgatása.
- ❖ Könyv, folyóirat, nézegetése.
- ❖ Könyvtárlátogatás, könyvkölcsönzés, színházlátogatás.

A gyermekek előadói tevékenysége:

- ❖ A mozgással kísért mondókák, versek játszása:
 - egyszemélyes mondókák,
 - társas mondókák, páros és csoportos játékokhoz.
- ❖ Ismert mesék, átélt események rövid mondatokkal való elmondása.

A gyermekek alkotó tevékenysége:

- ❖ Bábozás, dramatizálás.
- ❖ Mesélés, verselés, mondókázás.
- ❖ Halandzsázás rögtönző kedvüknek megfelelően.
- ❖ A gyermek saját vers és mesealkotása.

Módszertani alapelvek

- A mesék, versek adjanak lehetőséget a világ megismeréséhez kíváncsi emberi magatartás és erkölcsi normák kialakításához, optimista szemlélethez.
- Az emlékezetből idézet mesékkal segítjük elő a mesemondó és a mesehallgató közötti közvetlen kapcsolat fenntartását, a metakommunikáció érvényesülését.
- Érvényesüljön az átélt irodalmi élmények, mese, vers, alkotó feldolgozása, a bábozás, dramatizálás eszközeinek lehetőségeivel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ⇒ A gyermek képes többnyire önállóan az ismert mondókákat, verseket felidézni, nyelvi és dramatikus játékokat játszani.
- ⇒ Szívesen és figyelmesen hallgatja a meséket, folytatásos meséket, meseregényeket.
- ⇒ A mesékben előforduló mesei-nyelvi fordulatokat megjegyzi és mesemondásban alkalmazza.
- ⇒ A kedvelt meséket, meshősöket képes reprodukálni, játékban megjeleníteni (bábozás, dramatizálás, ábrázolás, mintázás, barkácsolás).
- ⇒ Ismer 10-12 mesét, annak lényegét önállóan el tudja mondani.
- ⇒ Ismer 8-10 mondókát, 6-8 verset.
- ⇒ Önállóan alkot rövid verset, mesét.
- ⇒ A csoportszoba mesekönyveit jól ismeri, kedvelt meséket képről felismeri, felidézi.
- ⇒ Megismerkedik a város gyermekkönyvtárával, a kölcsönzés módjával.
- ⇒ Szívesen, önállóan nézeget könyvet, folyóiratot, értékessé válik számára a könyv, vigyáz rá.
- ⇒ A könyvekben a képek alapján felismeri a legkedvesebb meséit.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Anyanyelvi nevelés Az élményeket kísérő érzelmek közlési vágyat ébresztenek, fokozódik beszédkedvük, bővül szókincsük, fejlődik kommunikációs készségük és kifejezőképességük,

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka: Az átélt irodalmi élmények a gyermekeket ábrázolásra, képi kifejezésre, bábkészítésre ösztönzik.

A játékkal: Kapcsolatos, mozgással kísért versek, mondókák lehetővé teszik, hogy mozogjanak, ritmikus szöveget ismételjenek.

14.3.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, gyermektánc a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, fejleszti zenei emlékezetüket, mozgáskultúrájukat. A magyar zenei nevelés alapja a közös ének, mely hordozza és gazdagítja az anyanyelvi örökséget.

Célunk:

A zenei érdeklődés felkeltése és fenntartása, a szülőföldhöz való kötődés, a hazaszeretet megalapozása, zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk formálása.

Az óvónő feladatai

- Gyakori, mindennapos énekelgetéssel, ölbeli játékokkal, népi gyermekdalokkal keltse fel a gyermek zenei érdeklődését, teremtsen meg a hangulatot a zenei élmények befogadására.
- Biztosítsa a nyugodt légkört a gyermekek számára helyet a dalos játékok, az énekes népi gyermekjátékok, gyermektáncok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások számára / Kodály, Forrai /.
- Együttes játékkal, a mozgás, a ritmus, a dallam és a szöveg összekapcsolódó élményével alakítsa a gyermek zenei kreativitását, ébressze fel a gyermek zenei tevékenység iránti vágyát, szerettesse meg az éneklést, az énekes játékokat.
- Igényesen válogatott dalokkal, mondókákkal, zenehallgatással formálja a gyerekek zenei érdeklődését, zenei ízlését.
- A dalanyag kiválasztásánál vegye figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait, a csoport képességszintjét, törekedjen egyéni fejlesztésre.
- Differenciált feladatadással segítse a gyermek zenei képességeinek fejlődését.
- Hangolja össze a dalanyagot a zenei feladattal.
- Fejlessze a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, egyenletes lüktetését, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét, mozgását.
- Használja a természet adta lehetőségeket a zenei fejlesztésre (állatok hangja, időjárás...).
- Ismertesse meg a gyermekeket különböző hangszerekkel.
- A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé váljon a gyermek mindennapi tevékenységének.
- Használja ki a játékokban és az egyéb tevékenységekben adódó zenei nevelési lehetőségeket.
- Egészítse ki egyszerű táncos lépésekkel az énekes játékok mozgásanyagát, fordítson gondot a táncmozdulatok megformálására.

- Építsen ki kapcsolatot a Zeneiskolával, ahol a gyermekek különböző hangszerekkel ismerkedhetnek meg, zenei élményekhez juthatnak.
- Biztosítsa az óvodai ünnepélyeken a zenei élménynyújtást (óvónői ének, hangszeres játék).
- Javasolja a szülőknek a gyermekükkel való közös énekelgetést, segítse elő, hogy a család, a zene, éneklés által erősítse a gyermekek önbizalmát.
- A zenehallgatási anyag nyújtson örömet a gyermeknek, formálja zenei ízlésüket.
- Segítse a népdalok éneklésével, hallgatásával a gyermek - néptáncok és népi játékok megismerését és továbbélését.

Gyermeki tevékenységek

A gyermekek zenei befogadó tevékenysége

- ❖ A magyar népi játékok és igényesen válogatott kortárs művészi alkotások, valamint nemzeti, etnikai kisebbség művészi értékű zenei anyagának figyelmes hallgatása élő illetve gépi előadásban.

A gyermek előadói tevékenysége:

- ❖ Ritmikus mozgással kísért mondókák, dalok játszása.
- ❖ Népi gyermekdalok, énekes játékok énekelgetése.
- ❖ Játékos táncmozdulatok, változatos térformák kialakítása.
- ❖ Környezet hangjainak megfigyelése, felismerése, utánzása.
- ❖ Zenei fogalompárok felismerése és gyakorlása: gyors-lassú, magas-mély, halk-hangos megkülönböztetése, egyenletes lüktetés, ritmus és dallamvisszhang, hangszínfelismerés, dallambújtatás, dúdolásról dalfelismerés, kérdés-felelet játékok.
- ❖ A magyar népi énekes-mozgásos játékok, más népek dalai, játécai, jeles napokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó dalok, gyermekeknek írt műdalok, magyar népdalok éneklése.
- ❖ Különböző hangszerek használata.

A gyermek alkotó tevékenysége:

- ❖ A zenei ismeretanyag és képességek birtokában különböző zenei alkotások létrehozása, rögtönző kedvüknek, improvizációs képességüknek megfelelően.

Módszertani alapelvek:

- Érvényesítjük a fokozatosság elvét a zenei anyag feldolgozásában.
- Törekszünk arra, hogy a gyermekek zenei képességeit játékos tevékenységek során fejlesszük.

- A zenei tevékenység legyen öröm, vidám hangulatú, kedvelt játék a gyermek számára.
- Gyakori ismétléssel ösztönözzük a tanult dalok reprodukálását.
- Építsen a gyermek mozgásos és alkotókedvére.
- Az eszköz fontos szerepet tölt be a tapasztalatszerzés folyamatában, ezért gyakran használja a zenei eszközöket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ⇒ Szívesen és gyakran énekel, dúdolgat spontán, kérésre, vagy valamilyen alkalom, inger hatására.
- ⇒ Megkülönbözteti környezete hangjait, felfigyel a finom eltérésekre zörejen, beszédhangon egyaránt.
- ⇒ Képes jól ismert dalok rövidebb - hosszabb dallammotívumról való felismerésére, azok visszaéneklésére.
- ⇒ Felismeri a csoportban található hangszerek hangját.
- ⇒ Hallás alapján következtet a hangforrás irányára.
- ⇒ Felismeri a magas és mély éneklés közötti különbséget, képes magasabban és mélyebben énekelni.
- ⇒ Ismeri a halk és hangos közötti különbséget, tud halkan, hangosan énekelni, beszélni.
- ⇒ Képes a zenei fogalom párokat a dinamikai különbséggel együtt felismerni, összekötni.
- ⇒ Felismeri a dalt dúdolásról.
- ⇒ Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- ⇒ Szöveges ritmusmotívumokat képes visszatapsolni csoportosan és egyénileg is.
- ⇒ Különböző térformákat alakít az óvónő segítségével.
- ⇒ Az egyszerű táncmozgásokat képes végezni.
- ⇒ A megismert ütőhangszereket biztonsággal használja zenei elemek kifejezésére.
- ⇒ Figyelmesen hallgatják a zenehallgatás anyagát: az óvónő énekét, hangszeres játékát, és a gépi zenét.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Anyanyelvi nevelés: A zenei nevelés és az anyanyelvi nevelés ugyanabból a forrásból merít. A ritmikus mondókák, a dalos játékok oldják a gyermekben a szorongást. A megfelelő beszédritmus, hanglejtés – rövid, hosszú magánhangzók helyes ejtése, beszédhangsúly- mind

a természetes beszéd alapját képezi. Szókincse bővül, olyan szavakkal találkozik a gyermek, amely gazdagítja szókincsét, anyanyelvi örökségét.

Mozgás: a mozgásos játékok közben fejlődik fizikai állóképességük, önértékelésük, önbizalmuk erősödik. A dalos játék, a tánc során a nagymozgások fejlesztésére számtalan lehetőség adódik. A ritmusérzék és az egyensúlyérzék fejlődése szoros kapcsolatban állnak egymással. A mozgások, mozgásvariációk jelentős mértékben segítik a téri tájékozódást, a térérzék, az alkalmazkodóképesség fejlődését.

Közösségi nevelés: Az énekes játékok érzelmekre hatnak és így formálódnak társas kapcsolataik.

14.3.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A különböző ábrázolási tevékenységek során a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába jutnak, kialakulnak bennük az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességek.

Célunk:

Szabad önkifejezés, kreativitás elősegítése és megerősítése. Az ábrázolás különböző fajtáival, műalkotásokkal, népművészeti elemekkel esztétikus, tárgyi környezettel történő ismerkedés elősegítése.

Az óvónő feladatai

- Az óvónő ismertesse meg a gyermekekkel az ábrázolás eszközeinek használatát.
- Az óvónő keltse fel a gyermekekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát, juttassa a gyermekeket az alkotás öröméhez.
- Biztosítson az egész nap folyamán teret, lehetőséget az ábrázoló tevékenységekre.
- Teremtse meg a feltételeket változatos eszközök, a hely, idő és a megfelelő légkör biztosításával.
- A rajzeszközök és anyagok mindig elérhető helyen álljanak a gyermekek számára. Az eszközök kiválasztásában a célszerűség, a megfelelő minőség és az esztétikum domináljon.
- Gondoskodjon a gyermekek élményanyagáról. Ismertesse meg a gyermekeket az esztétikus tárgyi környezettel, a különböző műalkotások, épületek szépségével, formavilágával, városunk szobraival, különböző népművészeti elemekkel.
- Segítse a gyermekek képi-téri szabad önkifejezését, tér-forma és színeképzetük gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését.

- Fejlessze változatos tevékenységekkel a gyermekek kézmozgását, ismertesse meg őket a különböző anyagokkal - lehetőség szerint használjanak természetes anyagokat-, biztosítson széles tevékenységi lehetőségeket, tanítsa meg az ábrázolás különböző technikai alapelemeit és eljárásait, azok helyes alkalmazását.
- Ösztönözze őket arra, hogy a kedvelt mesék, az átélt kirándulások, közös élmények, jeles napok, ünnepek, jelenjenek meg munkáikban.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek ábrázoló készségét, fejlesszen differenciáltan.
- Gyűjtse, időszakonként tekintse át, elemezze a gyermekmunkákat.
- Legyen igényes környezete esztétikus formálásában, a csoportszoba ízléses díszítésében, kérje a gyermekek aktív közreműködését.
- Adjon lehetőséget barkácsolásra, egyszerű kiegészítő játékok, kellékek készítésére, hulladék – és újrahasznosítható anyagok felhasználására.
- Érje el, hogy a gyermekek örüljenek a létrehozott alkotásoknak, becsüljék egymás munkáját, tudjanak beszélni azokról.
- Használja ki egész évben az udvaron is az ábrázolási lehetőségeket.
- Tekintse meg a gyermekekkel együtt az aktuális képzőművészeti kiállításokat. Ismerkedjen meg városunk és a környék kézműves iparával (Városi Múzeum, Üveggyár).
- Segítse óvodáinkban a jeles napokhoz kapcsolódó helyi kiállítások, illetve a városi gyermekrajz kiállítás megrendezését.
- Lehetőség szerint vegyen részt városi, megyei, és országos szervezésű rajzpályázatokon, rajzkiállításokon.
- Hívja fel a szülők figyelmét arra, hogy otthon is legyen lehetősége a gyermekeknek különböző ábrázolási tevékenységek, technikák gyakorlására, és lehetőség szerint őrizték meg gyermekeik munkáját.

A gyermek tevékenységformái

A gyermek befogadó tevékenysége:

- ❖ Környezetben látható esztétikus jelenségek megfigyelése, igény a környezet esztétikai alakítására, az esztétikai élmények befogadására.
- ❖ Népművészeti elemekkel való ismerkedés.
- ❖ Az alkotás, a szabad önkifejezés öröme a különböző ábrázolási tevékenységekben.
- ❖ Művészi albumok, művészi kivitelezésű képeskönyvek nézegetése.
- ❖ Kiállítások megtekintése, múzeumok látogatása.

A gyermek alkotó tevékenysége:

- ❖ **Képalakítás:** különféle technikákkal, anyagokkal mesék, történetek, események cselekményes jelenetek ábrázolása.
- ❖ **Festés**
- ❖ **Plasztikai munkák:** változatos, képlékeny anyagok alakítása, formálása.
- ❖ **Építés:** téralakítás, térrészek berendezése, összekapcsolása, építmények alakítása, makettek készítése.
- ❖ **Kézimunka:** varrás, szövés, fonás (körmönfonás), batikolás, csomózás, nemezelés.
- ❖ **Kevert technikai eljárások:** **montázs, mozaik, pontragasztás, viaszkarcolás, kavics, kőfestés, álbatikolás, térhatású képek, tűszúrásos technika, nyomatok (krumpli, dugó, radír, levél, virágszirom, tárgyak, gyúrt papír), síknyomás, nyomat továbbalakítása rajzzal.**
- ❖ **Környezetalakítás:** **dekorálás térben, síkban, tárgyak, gyűjtött anyagok – eszközök rendezgetése.**

Módszertani alapelvek

- Legyen örömforrás, élményen alapuló örömteli tevékenység, újraalkotási lehetőség a gyermek számára a rajzolás, a mintázás, a kézimunka.
- Tiszteletben tartjuk a gyermek önmegvalósító törekvéseit, vágyait, elképzeléseit, a gyermeki alkotások eredményeit, amelyek a belső képek gazdagítására épülnek.
- Figyelembe vesszük a gyerekek eltérő fejlődési ütemét, a képességbeli különbségeket.
- Ösztönözzük a közös alkotások létrehozását, az együttműködést.
- Elősegítjük a verbális vélemény nyilvánítást saját és a műalkotással kapcsolatban.
- Takarékos szemléletmódot közvetítünk a gyermek és a szülők felé egyaránt.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ⇒ Többnyire biztonsággal használja a képi kifejezés eszközeit, tetszés szerint alkalmazza azokat.
- ⇒ A megismert technikákat egyre nagyobb önállósággal tudja alkalmazni.
- ⇒ A kép síkján egyéni módon jelölni tudja az elemi térviszonyokat.
- ⇒ Képalakításban, plasztikai munkáiban alkalmazza a díszítést, a tetszés szerinti forma és színritmusokat.
- ⇒ Az egyszerű kiegészítő kellékek, játékok készítésében aktívan részt vesz.
- ⇒ Emberalak ábrázolásában képes hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, próbálkozik az egyszerűbb mozgások jelzésével.

- ⇒ Közös munkák során képes az összedolgozásra, együttműködésre.
- ⇒ Vigyáz környezete szépségére, szívesen vesz részt annak szépítésében.
- ⇒ Képesse válik a műalkotások hangulatának felfogására.
- ⇒ Képes tevékenységét megtervezni és azt megvalósítani.

Kapcsolata más nevelési területekkel

A külső világ megismerésére nevelés: a közösen átélt élmények megjelennek a gyerekek rajzain, festményein. A tapasztalatok, az ismeretek, az élmények gazdagítják a gyermek látáskultúráját, alkotó tevékenységét.

Anyanyelvi nevelés: a tevékenységekhez és annak tartalmához kapcsolódó beszéd ösztönzésével, a mesék, versek képi megjelenítésével a gyermekek gondolkodása, nyelvi kifejezőkészsége sokoldalúan fejleszthető.

14.4. Mozgás

A gyermek számára a mozgás „örömforrás”, amely a szervezet fejlődésének fontos feltétele. Fontos szerepet játszik az egészség megőrzésében, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásában. Hozzájárul a gyermek testi, értelmi képességeinek kibontakoztatásához, pszichikus funkciók fejlődéséhez.

Célunk:

A mozgáskedv fenntartása, összerendezett mozgás kialakítása. Sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal elősegíteni a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.

Az óvónő feladatai

- Biztosítsa minden nap a spontán vagy szervezett formában a mozgásos tevékenységekhez a megfelelő időt, helyet, eszközöket csoportban és az udvaron egyaránt.
- A mozgásos tevékenységekhez alkalmazzon változatos eszközöket.
- Kérje a szülőket, hogy gondoskodjanak a gyermekek tornafelszereléséről (tornacipő, rövidnadrág, póló).
- Vegye figyelembe a mozgásanyag kiválasztásánál a csoportjába járó gyermekek mozgásigényét, egyéni mozgásszintjét, a korosztály általános fejlődési jellemzőit.
- Utasításait egyértelműen fogalmazza meg.

- A különböző mozgások elsajátításánál, továbbfejlesztésénél építsen a gyermekek mozgástapasztalatára, játékos kedvére.
- Teremtse meg a lehetőséget arra, hogy az adott gyakorlatokat ki-ki saját képessége szerint hajtsa végre.
- A feladatok elvégzéséhez annyi segítséget adjon amennyi minimálisan kell annak megértéséhez, elkezdéséhez.
- Adjon lehetőséget arra, hogy nehezebb feladatban is kipróbálhassák magukat, de figyeljen arra, hogy az esetleges sikertelenség ne vegye el kedvüket a további próbálkozástól.
- Biztosítsa a gyermekek mozgásigényének kielégítését, a gyakorlási lehetőségeket.
- A gyermekek mozgását csak akkor korlátozza, ha az veszélyezteti önmaga vagy társai testi épségét, illetve zavarja a többiek tevékenységét, játékát.
- Adjon lehetőséget a nagy mozgások gyakorlására, szabadon és tornaeszközök segítségével.
- Fordítson figyelmet a testséma fejlesztésére, a testrészek megismerésére, a testfogalom kialakítására.
- Differenciáltan fejlessze a gyermekek koordinációs és kondicionális képességeit. /Szem – kéz, szem-láb, szem – kéz-láb, erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség./
- A kidolgozott innovációs mozgásprogramot ismerje meg és alkalmazza.
- Tanítson sok mozgásos játékot, népi játékokat is (ugróiskola, ugrókötelezés stb.).
- Fektessen hangsúlyt a tartáshibák és láb deformációk prevenciójára, ezek a mindennapos testnevelések, illetve a testnevelés foglalkozások anyagában rendszeresen kapjanak helyet.
- Lehetőség szerint a testnevelést a szabadban végezze, ezzel is segítse a gyermekek fizikai fejlődését, szervezetük edzettségét.
- Fejlessze értelmi képességeiket, személyiségüket a különböző mozgásos tevékenységek alkalmával (önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, problémamegoldó gondolkodás)
- Problémamegoldó, helyzetfelismerő képességüket fejlessze különböző mozgásos játékokkal, mozgásos tevékenységekkel.
- Bővítse szókincsüket a mozgással kapcsolatos kifejezésekkel.
- Alakítson ki a gyermekekben olyan személyiségtulajdonságokat, mint: bátorság, fegyelmezettség, kitartás társra figyelés, stb.
- Fejlesztő értékelése és hibajavítása egyénre szabott legyen.
- Lehetőség szerint vigye a gyermekeket a játszótérre!

- Biztosítsa, hogy a gyermekek igény szerint részt vehessenek a délutáni szabadidős sporttevékenységekben.
- A mozgás megszerettetésében működjön együtt a családdal.
- Az óvodapedagógus öltözkéivel is mutasson példát a mozgásos tevékenységek során.

Tevékenységek

- ❖ Játékok: szerep-, utánzó-, futó-, fogójátékok, szabályjátékok, versenyjátékok.
- ❖ - Rendgyakorlatok
egyenes testtartás, vonal és köralakítás, fordulatok meghatározott irányban.
- ❖ - Gimnasztika – szabadgyakorlatok
kartartások, nyakizom gyakorlatok, kar-, láb és törzsmozgások, testhelyzetek, ellenoldaliságban ritmuskeresztezett mozgások kialakítása a mozgáskoordináció kialakulása érdekében, zenés gimnasztika.
- ❖ Kéziszer gyakorlatok
babzsák, szalag, tornabot, karika stb.
- ❖ Járások, futások
természetes járás irányváltoztatásokkal,
speciális játékok, állatjárások utánzása,
ritmusra járás,
futás egyenes vonalban és irányváltoztatással,
lassítás- gyorsítás,
akadályok leküzdése,
versenyfutás.
- ❖ Szökdelések, ugrások:
helyben és haladva (páros lábon, váltott lábbal),
akadályokon át (le, fel, át).
- ❖ Dobások, labdás gyakorlatok:
labdafogások,
labdagurítások, labdavezetések,
labda fel-, és ledobások (alsó és felsődobások),
labdahajítások, célba dobás.

❖ Támasz-, függés-, és egyensúly gyakorlatok:

talajon (csúszás, mászás, kúszás, egyensúlyozás),
padon, zsámolyon, bordásfalon- vízszintes és függőleges irányban,
gurulások,
egyensúlyozás emelt szeren (pad),
egyensúlyozás változatos talajon (szivacs, fakorong stb.).

❖ Foglalkozások a szabadban

udvari játékszereken, sporteszközökön végzett mozgás (mászás, csúszás, függeszkedés, ugrás, járás, bújás),
sportszerekkel végzett mozgások (labda, kislabda, karika, bot, teniszütő, ugrókötel, babzsák),
a közeli játszótér, lehetőségeinek kihasználása a mozgásra,
mozgásos játékok szervezése erdei kirándulások az „erdei óvoda” során,
téli: csúszkálás, szánkózás, sielés a közeli dombokon, az óvodakör futás (időjárástól függően).

A mozgásfejlesztés területei:

- szabad mozgás a teremben és az udvaron
- mindennapos egészségfejlesztő testmozgás
- szervezett mozgásfejlesztés ,
- gyógytestnevelés,
- uszodai foglalkozás
- szabadidős tevékenységek.

Módszertani alapelvek

- Törekedjen a mozgás megszerettetésére, a természetes mozgáskedv fenntartására.
- A mozgás minden formáját a játékosság hassa át.
- Érvényesüljön a fokozatosság, folyamatosság, differenciált bánásmód elve.
- Biztosítsa a mozgás lehetőségét az óvodai nevelés mindennapjaiban, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ⇒ A gyermekek szívesen mozognak, igénylik a rendszeres mozgásos tevékenységeket.
- ⇒ Képesek járások, futások, szökdelések, távol- és magasugrások, fel- leugrások, kúszások, csúszások, mászások, dobások, kéziszer gyakorlatok, koruknak és saját fizikai erejüknek megfelelő mennyiségű, minőségű és tempójú végrehajtására.
- ⇒ Bújásokat, természetes támaszgyakorlatokat, járásokat, futásokat vizuális és akusztikus jelzések alapján végre tudnak hajtani.
- ⇒ Ismerik a különböző méretű labdákat, biztonságosan és szívesen használják azokat célba dobás, gurítás, labdavezetés és versenyjátékok alkalmával.
- ⇒ Képesek keskeny felületen járások, csúszások, kúszások elvégzésére talajon, 40 cm magasságban és rézsútos elrendezésben is.
- ⇒ Ismerik az irányokat, tudnak térben mozogni, tájékozódni, jelre irányt változtatni, tárgyakat kikerülni, megkerülni.
- ⇒ A mozgásos játékok szabályait képes követni és betartani.

Kapcsolatai más nevelési területekkel

Egészséges életmódra neveléssel: Mert a mozgás a testi képességek fejlődését szolgálja, ezért az egészség megóvásában is fontos szerepe van. Felerősíti, kiegészíti a gondozás, az egészséges életmódra nevelés hatását.

A kommunikáció: Mert a mozgástevékenységeket az óvónő beszéde, utasítási kíséri, lehetőség nyílik az gyermekek szókincsének bővítésére, beszédmegértésük fejlesztésére.

Szocializációval: Fontos személyiségjegyek fejlődnek pl.: fegyelmezettség, kitartás, az alkalmazkodás képessége, önismeret, önfegyelem, társra figyelés.

14.4.1. Gyermekúszás

Célja: a gyermekek bátran mozogjanak a vízben

ismerjenek 3-4 vízi játékot,

vízbiztonsági gyakorlatokat készség szinten sajátítsák el (lebegés, siklás),

szerezzenek jártasságot a gyors- és hátúszás mozgásanyagában.

Az óvónők feladatai a Sport u. 10. és az Úttörő u. 1/A óvodákban

- Ismerjék meg a gyermek vízhez fűződő (érzelmi, testi, egészségügyi) viszonyát.
- Fokozatosan szoktassák és szerettesék meg a gyermekkel az új közeget.
- Kezdeményezzenek vizes játékokat a kis-, és nagymedencében.
- A gyermekről szerzett egyéni ismereteikkel segítsék az úszóedző munkáját.
- Kérjenek orvosi igazolást az uszodai foglalkozásokhoz és fertőző betegség esetén.

Az óvónő-úszóedző feladatai

- Az úszótanfolyam idejének meghatározása, erről és a szükséges felszerelésről az óvónők tájékoztatása, orvosi igazolások begyűjtése.
- Ajka Városi Óvoda nagycsoportosainak, valamint a kistérségi óvodák nagycsoportosainak vízhez szoktatása, uszodai szokások és szabályok megismertetése.
- A gyors- és hátúszás mozgásanyagának megismertetése a tanfolyam ideje alatt.
- A tanfolyam zárásaként bemutató foglalkozás tartása, erre a szülők meghívása.
- Délutáni időszakban tehetséggondozás, felzárkóztatás, edzés biztosítása.
- Játékos vízi vetélkedő megszervezése Ajka Városi Óvoda tehetséges nagycsoportosai számára.

Az uszodai foglalkozások módja

- ❖ pancsolás, vízhez szoktatás,
- ❖ úszótanfolyam.

Módszertani alapelvek

- Az óvónő-úszóedző teremtsen meg a biztonságot az uszodai foglalkozásokon.
- Érvényesítse az egyéni bánásmódot.
- Törekedjen a fokozatosság elvének betartására.

Az uszodai foglalkozások eredménye

- ⇒ A gyerekek bátran mozognak a vízben, jól tájékozódnak.
- ⇒ Ismernek 3-4 vízi játékot.
- ⇒ Vízbiztonsági gyakorlatokat – lebegés, siklás – készség szinten végzik.
- ⇒ Jártasságot szereznek a gyorsúszás mozgásanyagokban – keresztben átússzák a tanmedencét.

15. Gyermekvédelmi feladatok

Az óvodavezető megszervezi a gyermekvédelmi feladatok ellátását, kapcsolatot tart a jegyzővel, részt vesz a gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer tanácskozásain, fórumain, a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását rendszeresen figyeli, és azt a dolgozók tudomására hozza.

Az Ajka Városi Óvoda valamennyi óvodapedagógusa részt vesz a gyermekvédelmi feladatok megvalósításában. Az óvodapedagógusok és az óvónő-gyermekvédelmi összekötő tart kapcsolatot a család- és gyermekvédelem szakpedagógussal, aki felelős a feladatok megvalósításáért.

Célunk a prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetésében, segítségnyújtás, együttműködés a különböző szakemberekkel.

Óvodapedagógusok feladatai:

- A pedagógus kötelezettsége a gyermekek szociális helyzetét megismerni, nyilvántartani, továbbítani a gyermekvédelmi felelős és az intézményvezető felé.
- Folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermekek fejlődését, szükség esetén lépéseket tesz a hátránykompenzálás érdekében.
- Tartson folyamatos kapcsolatot a szülőkkel és tájékoztassa őket a gyermekjóléti szolgáltatásokról.

Család- és gyermekvédelem szakpedagógus feladatai

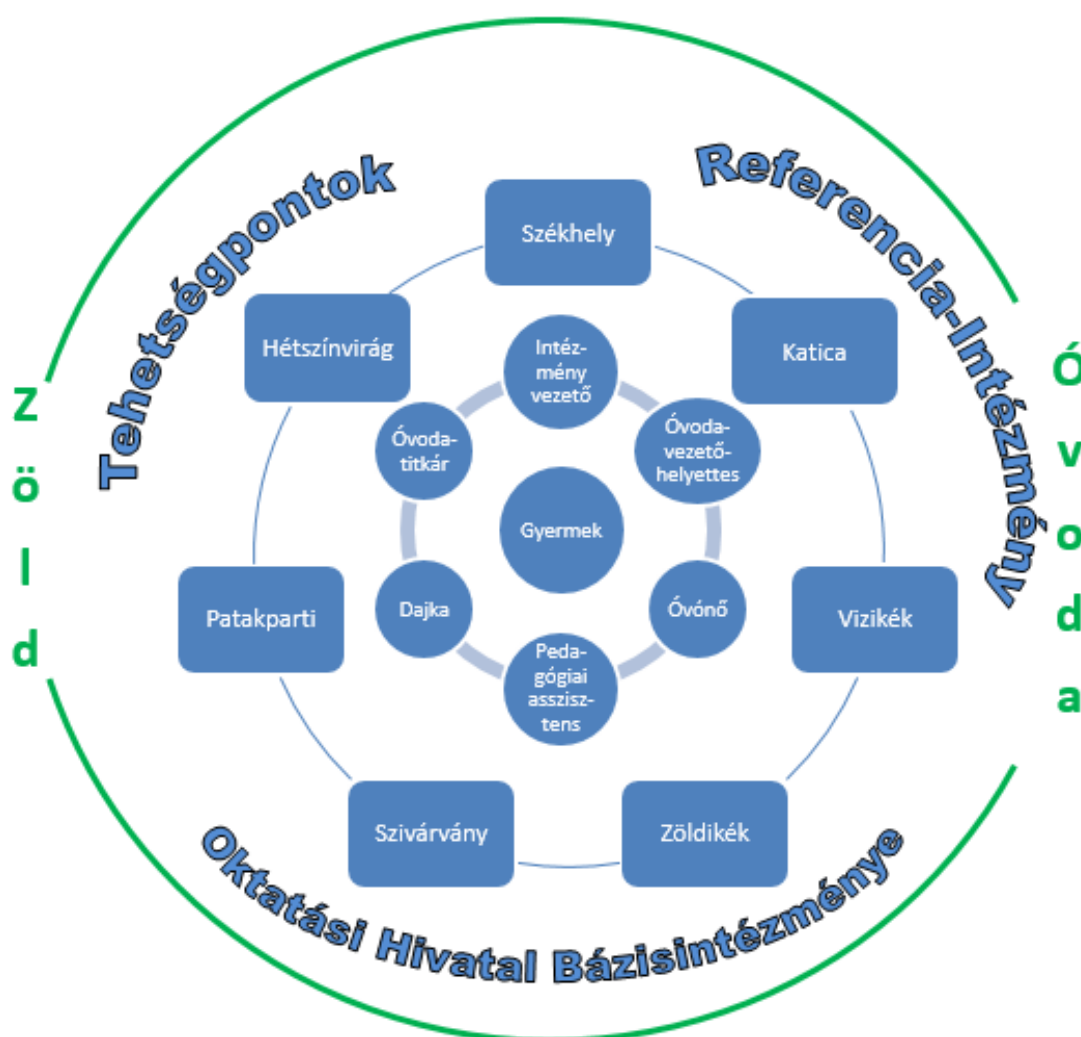
- Gyermekvédelmi feladatterv alapján látja el tevékenységét, éves munkatervet készít.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és a veszélyeztetett gyermekek felmérése a csoportok óvónőinek közreműködésével: nyilvántartásba vétel, a hátrányosság típusának és súlyosságának mérlegelése, ez alapján a további teendőkre javaslattevél.
- A gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése, folyamatos kapcsolattartás az intézményvezetővel, óvónőkkel.
- Folyamatosan kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálat és a Családsegítő és Gondozási Központ munkatársaival.
- Tanácsadás szülőknek, pedagógusoknak.
- Szociális ellátások számbavétele.(ingyenes étkeztetés...).
- Szükség esetén fogadóórát kezdeményez, családlátogatást végez.
- Ismertető, szóróanyagok gyűjtése.

16. Az óvoda kapcsolatai

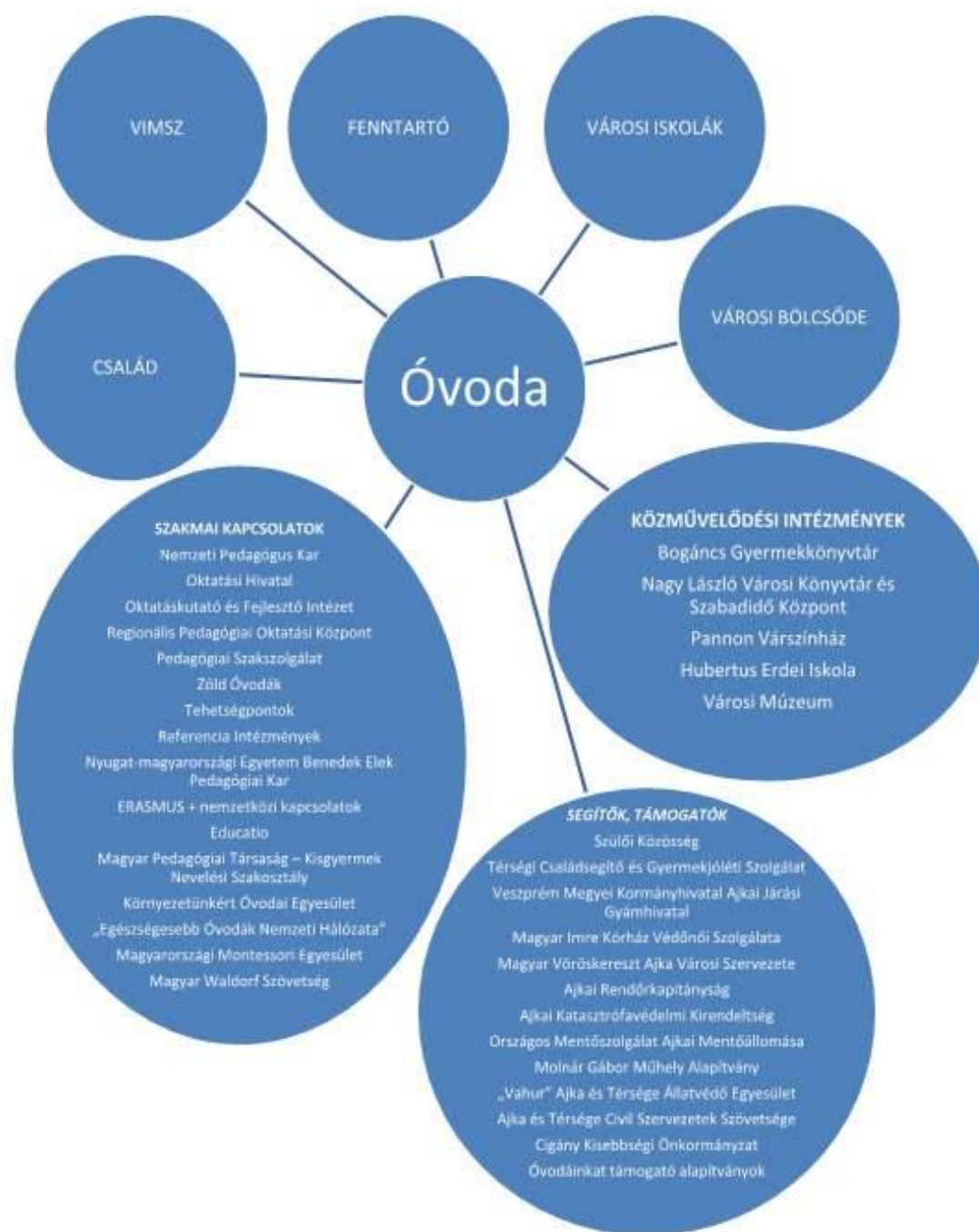
Az óvoda a társadalomban elfoglalt helye szerint kapcsolatban van különböző csoportokkal, szervezetekkel, intézményekkel, az intézményi működés hatékonysága és a nevelő munka eredményessége érdekében. A belső és külső kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

A kapcsolatok működése jogszabályi előírás, intézményi szabályozó vagy együttműködési megállapodás alapján történik.

Az óvoda belső kapcsolatai:

Az óvoda külső kapcsolatai:

16.1 Az óvoda és a család

Legfontosabb és legszorosabb kapcsolata az óvodába járó gyermekek családjával van, hiszen a gyermekek nevelésének elsődleges színtere.

Célunk:

A gyermek harmonikus személyiségfejlődése érdekében a család és óvoda- összhangra törekedjen, együtt közös felelősségvállalással segítse elő fejlődésüket.

Az óvónő feladatai

- A felelős, együttnevelő munkában az óvónő kezdeményező szerepet vállaljon.
- Az együttműködést folyamatosan differenciáltan tervezze, figyelembe véve a családok helyzetében végbemenő változásokat.
- Az óvónő ismerje meg a családok szokásrendszerét, megfelelő tapintattal járjon el a szülők életmódjának befolyásolásában, amennyiben erre szükség van.
- Ismertesse meg a szülőkkel az óvoda házirendjét, szokás-, és szabályrendszerét.
- Törekedjen a kapcsolattartási formák hatékonyságának növelésére, esetenként megújítására.
- Tegye lehetővé, hogy sokféle lehetősége legyen a családnak az óvoda életében való részvételre.
- Biztosítson lehetőséget a szülők számára a programokkal kapcsolatos visszacsatolásra.
- Az együttműködés, kommunikáció elősegítése érdekében lehetőség szerint használja a digitális eszközöket, mutasson példát azok funkcionális használatára.
- Fokozott figyelmet fordítson a hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzetű családokra.
- Ismerje meg és alkalmazza a kapcsolattartás megújítására irányuló innovációt!

Alapelv

A családok életének megismerése során nyert információkat bizalmasan kezeljük, a titoktartás kötelezettségét fokozottan érvényesítjük.

A kapcsolattartás módjai

- leendő kiscsoportos gyermekek szüleinek első közös tájékoztatása,
- családlátogatás minden gyermek esetében legalább 1x
- játékdélután,

- közös programok, ünnepek,
- a napi kapcsolattartás,
- nyílt napok,
- munkadélután,
- fogadóóra évente 2x,
- szülői értekezlet évente 3x.

A szülői közösség megbízottjai összekötő szerepet töltenek be a szülők és az óvoda folyamatos együttműködésében.

Segítenek az óvodai programok megszervezésében, rendezvények lebonyolításában.

16.2 Fenntartó

Ajka város Önkormányzata biztosítja számunkra az emberi, pénzügyi és tárgyi erőforrásokat. Szakmai rendezvényeinken, programjainkon való részvétellel a fenntartó képviselői közvetlen tapasztalatot szerezhetnek az intézmény tevékenységéről, eredményeiről. A városfejlesztést érintő tervek készítésekor és megvalósulásuk értékelésekor intézményünk véleményt nyilváníthat, javaslatot tehet.

16.3 Városi Intézmények Működtető Szervezete

Együttműködési megállapodás szerint ellátja az óvodák gazdálkodási, működtetési, karbantartási feladatait. Az óvodákban dolgozó munkavállalói aktívan részt vesznek az óvoda programjain, rendezvényein.

16.4 Bölcsőde

Lehetőség szerint kölcsönös tapasztalatcserét folytatunk a bölcsőde-óvoda tevékenységéről.

16.4 A város iskolái

Az együttműködési megállapodások szerint kölcsönösen látogatást teszünk egymás intézményeiben.

16.5 Szakmai egyesületek

Köznevelést érintő változások követése érdekében biztosítják a szakmai munkához szükséges információkhoz, ismeretekhez való hozzájutást képzéseken, szakmai napokon,

konferenciákon való részvétellel és on-line módon. Szakmai szolgáltatásaik segítik a nevelőmunkánk eredményesebb megvalósítását.

16.6 Közművelődési intézmények

Az óvoda munkáját kiegészítik, a gyermek élményeinek, tevékenységeinek gazdagítását szolgálják, képességeinek fejlesztéséhez járulnak hozzá.

16.7 Segítők, támogatók

Segítik és támogatják intézményi célkitűzéseink megvalósítását, hozzájárulnak a gyermekek ismereteinek bővítéséhez, személyiségfejlődéséhez.

17. Az óvodai élet megszervezésének elvei

17.1. Személyi feltételek

Az intézményben humán erőforrás gazdálkodás működik, mely a fenntartóval egyeztetett.

A személyi változások során az intézményvezető a pedagógiai program céljainak biztonságos megvalósítását tartja szem előtt. A nevelőközösség tagjainak személyes szakmai céljait az intézményi célokkal összhangban támogatja és azok megvalósulását figyelemmel kíséri.

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodai nevelőmunkánk meghatározója az óvodapedagógus, aki felsőfokú szakirányú végzettséggel látja el a gyermekek nevelését.

Az óvoda teljes nyitva tartása alatt szervezi és irányítja a nevelőmunkát, jelenléte a nevelés egész időtartama alatt feltétlenül szükséges.

Modell, elfogadó segítő, támogató attitűdje mintát jelent a gyermekek számára.

A nevelés eredményességéhez az óvodai alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul.

Elvárásaink az óvodapedagógus felé:

- gyermek és családcentrikusság, nyitottság, rugalmasság, jó empátiás készség, környezettudatos szemlélet, kreativitás, jó együttműködési készség, legyen igénye szakmai ismereteinek megújítására, óvónő-alkalmazotti közösség együttműködése

Az intézmény érdekeit szem előtt tartva, a vezetéssel összhangban, egyéni képességeihez mértén vállal az intézmény fejlesztését szolgáló feladatokat.

A gyermekek fejlődése érdekében a kapcsolatokat óvodán belüli és óvodán kívüli partnerekkel fenntartja. A partnerekkel való kapcsolatát a nyitottság, egymás kölcsönös tisztelete, kommunikációját a felkészültség, az alaposág és a tényszerűség jellemzi.

A kapcsolattartás és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.

Kapcsolatban áll az intézményen kívüli szakmai szervezetekkel, résztvevője az online megvalósuló szakmai együttműködéseknek.

Az egymástól való tanulás különböző formái:

- Nevelési értekezletek
- Házi bemutatók
- Városi bemutatók
- Régiós, kistérségi bemutatók
- Szakmai napok
- Szakmai munkaközösségek
- Hospitálás
- Ötlettár

Horizontális tanulási formák:

- Mentorálás tervezése
- Szakmai műhely működtetése
- Kistérségi, régiós továbbképzés szervezése
- Jó gyakorlatok átadása illetve átvétele

Az alkalmazotti közösség létszáma 118 fő.

Pedagógusok száma: 70 fő

Óvodapszichológus: 1 fő (0,5 álláshelyen)

Pedagógusok iskolai végzettsége: középfokú óvónői szakképesítés/óvodapedagógus diploma

Közülük további szakképesítést, szakvizsgát szerzett:

1 fő óvodáskori magyar-német kétnyelvűségre felkészítő pedagógus

1 fő angol nyelvű óvodapedagógus

1 fő óvodapedagógus, gyógytestnevelés szakirányon

1 fő nyelv- és beszédfejlesztő pedagógus

1 fő egyéni bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztőpedagógiája

1 fő óvodai környezeti nevelő

1 fő család- és gyermekvédelem szakos pedagógus

1 fő gyermek- és ifjúságvédelmi tanácsadó
 1 fő vezető pedagógus
 1 fő drámapedagógus
 1 fő pedagógia szakos nevelő
 1 fő szociális gondozó és ápoló
 2 fő drámajáték-vezető
 4 fő csecsemő- és kisgyermeknevelő-gondozó
 3 fő szakvizsgázott pedagógus fejlesztő óvodapedagógus szakterületen
 6 fő szakvizsgázott pedagógus egyéni bánásmód fejlesztői területen
 2 fő szakvizsgázott pedagógus nyelv- és beszédfejlesztő területen
 2 fő szakvizsgázott pedagógus mérési-értékelési szakterületen
 9 fő szakvizsgázott pedagógus, közoktatási vezető
 1 fő szakvizsgázott pedagógus tanügyigazgatási szakértő
 1 fő szakvizsgázott pedagógus minőségbiztosítási szakterületen
 4 fő szakvizsgázott óvodapedagógus, gyógytestnevelés szakirányon
 1 fő szakvizsgázott Montessori-szakpedagógus
 1 fő szakvizsgázott környezeti nevelő óvodapedagógus
 1 fő szakvizsgázott pedagógus egészségfejlesztő mentálhigiénikus
 2 fő szociálpedagógus, családpedagógus
 2 fő gyógypedagógus tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon
 1 fő pszichopedagógia szakos gyógypedagógiai tanár
 1 fő általános iskolai tanító
 1 fő okleveles pedagógiatanár
 1 fő okleveles neveléstudomány szakos bölcész
 3 fő pedagógiai-szakmai ellenőrzés és pedagógusminősítés szakértő,
 2 fő szaktanácsadó

Pedagógiai asszisztensek száma: 11 fő

Végzettségük: érettségi/ szakképesítés

Dajkák száma: 34 fő

Végzettségük: szakképesítés/érettségi

Óvodatitkár: 2 fő

Végzettségeik: Irodavezető (OKJ)/gazdasági informatikus/érettségi

17.2. Tárgyi feltételek

Tárgyi feltételeinken folyamatosan, különböző források felkutatásával igyekszünk javítani:

- költségvetésből,
- szülői hozzájárulásból,
- pályázatokból,
- szponzorok támogatásából.

Az alapítványok folyamatosan segítik az Ajka Városi Óvoda tárgyi eszközrendszerének fejlesztését:

- „Tevékenységeközpontú Óvodai Életmódért” Alapítvány,
- „Óvodás Gyermekekért” Alapítvány,
- „Kreatív Gyermekekért” Alapítvány,
- „Egészséges Életmódért” Alapítvány,
- „Fészek-Waldorf Pedagógiai” Alapítvány.
- „Zöldikék jövőjéért” Alapítvány

Az óvoda eszközeinek és felszerelésének beszerzése, a fejlesztések a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 2. sz. melléklet kötelező eszközjegyzéke alapján történik.

- Rendelkezünk a helyi nevelési program megvalósításához szükséges alapvető tárgyi eszközökkel.
- Tervszerűen biztosítjuk az elhasználódott tárgyi eszközök pótlását.
- Törekszünk a korszerű infokommunikációs eszközök beszerzésére.
- Az óvodák épülete, udvara, berendezése és tárgyi eszközállománya a gyermekek fejlődését segíti, biztosítja egészségük megőrzését.
- A gyermekek használati tárgyait, felszereléseiket, számukra hozzáférhető helyre tesszük, a biztonsági előírásoknak megfelelően.
- Az óvoda dolgozói számára egészséges, biztonságos munkakörnyezetet alakítunk ki.
- A szülők fogadására helyet és időt biztosítunk.

18. Pedagógiai Program érvényessége, vizsgálata, módosítása

Az óvodai nevelési program érvényességi ideje:

A nevelőtestület határozata alapján határozatlan időre szól, felülvizsgálata és aktualizálása legalább 5 évente megtörténik.

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület az óvodavezető tevőleges részvételével folyamatosan vizsgálja, szükség esetén aktualizálja és módosítja. A nevelési és tanulási eredményesség mutatói alapján képezik a dokumentumok felülvizsgálatának, célzottan a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátására vonatkozóan.

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:

- az óvoda vezetője,
- a nevelőtestület bármely tagja,
- szakmai munkaközösség,
- a jogszabályi előírás.

A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé.

A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő nevelési év szeptember 1. napjától kell bevezetni.

19. Legitimációs záradék

1. Elfogadta:

dátum:

Ajka Városi Óvoda nevelőtestülete

2017.08.28.

2. Jóváhagyta:

dátum:

Ráczné Németh Csilla
intézményvezető

2017.08.28.

ph.

Mellékletek

1. sz. Magyarországi Montessori óvodai program adaptációja

2. sz. A Waldorf-Óvodapedagógiai program adaptációja

3. sz. Német nyelvi nevelés

4. sz. Angol nyelvi nevelés

5. sz. Boldogságóra

A pozitív pszichológia lehetőségei a gyermekek személyiségfejlesztésében

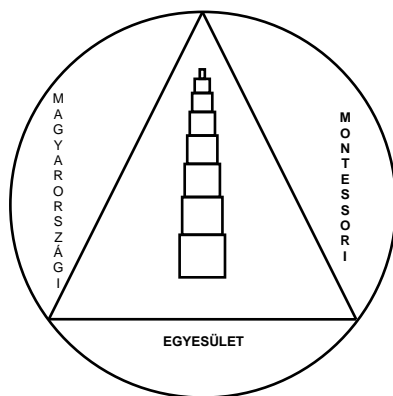
MAGYARORSZÁGI

MONTESSORI

ÓVODAI PROGRAM

ADAPTÁCIÓJA

Ajka Városi Óvoda – **HÉTSZÍN VIRÁG ÓVODA** – Búzavirág és Harangvirág
csoportjában

Készítették: Czaháné Dózsa Melinda
Hackné Berta Ildikó
Kovács János Istvánné
Horváth Zsuzsanna

Tartalom

Bevezető.....	3
A Montessori pedagógia célja.....	4
Az előkészített környezet	5
Gondozás, egészséges életmódra nevelés, felkészítés a mindennapi élet feladataira	6
A játék	8
Munkajellegű tevékenységek.....	8
Fejlesztő játékok és a Montessori eszközök	8
Tevékenységekben megvalósuló tanulás	14
Verselés - mesélés	14
Művészeti nevelés	16
Ének, zene, énekes játék	17
Mozgásfejlesztés	17
A csendjáték.....	18
Pedagógiai folyamatok tervezése	19
Ellenőrzés, értékelés – a gyermek fejlődésmenetének dokumentálása.....	19
Az óvoda kapcsolatai.....	21
Személyi és tárgyi feltételek.....	22
Montessori csoportok eszközigénye	23
Montessori eszköz bemutatása – használata.....	24

Bevezető

Az adaptáció a Magyarországi Montessori Óvodai Program alapján készült. Alkalmazása a Pedagógiai Programunkkal összhangban történik. Pedagógiánk gyermekközpontú, befogadó, biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, és tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését.

Az eszközrendszer használata megkönnyíti a más népcsoporthoz tartozó kisebbségi vagy idegen anyanyelvű, migráns gyermekek integrálását is. Kultúrájuk és értékeik bemutatása által nő a gyermekek önbecsülése, és megbecsülésük az egész csoportban.

Az esélyegyenlőség elveit szem előtt tartjuk, és elősegítjük.

Mária Montessori pedagógiai rendszerével 1993-ban ismerkedtünk meg, amely demokratikusan gondolkodó gyermekközpontú pedagógia. Számos pedagógiai problémára ad választ, megoldásukhoz új szemléletet, inspirációt. A szemlélettel nevelőtestületünkben többen azonosultunk, megismeréséhez, bevezetéséhez, minden támogatást megkaptunk.

1996-ban kapcsolódtunk a hazai Montessori mozgalomhoz, és indítottuk első csoportunkat.

A Montessori pedagógia értékei, nemcsak humanizmus és demokrácia értékeinek felelnek meg, hanem a 21.sz. leghaladóbb követelményeinek is. A másság elfogadása, tolerancia minden gyermek értékének megbecsülése, fajra, nemre, vallásra való tekintet nélkül. Aktuális: a békés egymás mellett élésre nevelés, a természet szeretete, védelme.

Gyakorlati munkánk színvonalának emelése érdekében továbbképzésünk, önképzésünk folyamatos, hogy tovább vigyük Maria Montessori elveit, a módszer üzenetét, minél több gyermekhez, szülőhöz és pedagógushoz.

2013 decemberében a Magyarországi Montessori Egyesület „Minősített Montessori Intézmény” címet adományozta óvodánkunk.

Csoportjainkban alkalmazzunk a kompetencia alapú óvodai programcsomag ajánlásait nevelési gyakorlatunk megújítása érdekében.

A Montessori pedagógia célja

Független, önmagát ellátni képes , dolgoz kreatív , önállóan gondolkodó , problémamegoldó , segítségre , együttműködésre képes , toleráns , békeszerető ember formálása .

Minden gyermek képességeinek differenciált, egyéni fejlesztése.

Alapelveink

Legfőbb alapelve „**Segíts nekem , hogy magam csinálhassam!**”

A Montessori pedagógia legfontosabb alapgondolata: **a szabadság**. A gyermek, aki egymás utáni lépések során önmaga építi fel saját személyiségét, önállóságra, spontán tevékenység megvalósítására képes.

A gyermeki aktivitás feltétele a szabad mozgás, a változatos, önálló tevékenység, a gyermekbe vetett bizalom.

A szabadságnak csak addig van értelme, ameddig a gyermek saját életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő eszközökkel tevékenykedik. Tilos az agresszió, a másokat zavaró viselkedés, de minden megengedett, amely nem akadályozza a többi gyermek szabad cselekedetét . A gyermeki szabadság határa a közérdek, a mások jogainak elismerése, ami az önnevelés alapja.

A **figyelem polarizációjának** folyamatos ismétlődései során következik be a normává válás.

A gyermek természetes szükségletei a korai fejlődés időszakában **szenzibilis fázisokban** nyilvánul meg, amelyek során figyelme környezetének meghatározott részei felé irányulnak.

A gyermek **abszorbeáló értelmével** könnyen tesz szert meghatározó tárgyi ismeretekre. A szenzibilis periódusok magas és intenzív fogékonyságot koncentráló időszakok, amelyek meghatározott készségek és funkciók megszerzésére szolgálnak. Ezek a szakaszok egy irreverzibilis folyamat egymásra épülő részei, amely folyamat egyetlen fázisát sem lehet átugrani.

A pedagógus segítőtársa a gyermekeknek, megfigyel és segít. Minden egyes gyermek teljesítményét, saját előző teljesítményéhez méri, és értékeli.

A gyermek saját tevékenysége, saját tapasztalatai által tanul, a tudás a gyermek tevékenysége során szerzett tapasztalat.

Minden egyes eszköz lehetővé teszi, hogy a gyermek maga vegye észre, ha téved és képes legyen azt önállóan kijavítani. Az eszköz magába foglalja **a kontrollt**.

Az előkészített környezet

Sok szeretettel olyan környezetet kell kialakítani a gyermek körül, amelynek felszereltsége biztosítja a gyermek örömteli játékát, fejlesztését, ismeretszerzését, szabadon választott játékos tevékenység által.

Montessori nevelésében rendkívül fontos szerepe van a környezetnek.

A csoportszoba szép, világos legyen.

A gyermekek által használt eszközök, játékszerek és tárgyak esztétikus benyomást tegyenek.

A Montessori eszközöket nyitott polcokra tesszük, hogy a gyermekek bármikor levehessék, és használhassák őket.

A polcokon és a játékok felett nagybetűs feliratokat, szóképeket helyezünk el. A kisméretű szőnyeget, amelyeken a gyerekek az eszközöket használják a polcok mellett a szőnyegtartóba tesszük.

Csoportszobáinkat élősarok díszíti növényekkel, akváriummal, melyeket a gyerekek gondoznak.

Domború térképek, földgömb óra naptár, szép természeti képek, gyermekmunkák, művészi reprodukciók mind a pedagógiai eszköztár részei.

A babaszobai és a babakonyhai eszközök is esztétikusak legyenek.

Babakonyháinkat porcelán és üveg edényekkel szereljük fel, ami arra inspirálja a gyermekeket, hogy vigyázzanak minden mozdulatukra, figyeljenek a tárgyakkal való bánásmódra, ismerjék meg a különböző anyagokat.

A mesesarok csoportszobánk része, a sok szép színes mesekönyv helye, míg az ismeretterjesztő könyvek az élősarok közelében kerülnek elhelyezésre.

Nyitott polcon tartjuk az ábrázoláshoz szükséges eszközöket, ahol színes ceruzák, olló, ragasztó, színes papírok, gyurma, fűzőlapok, festékek stb. állnak a gyerekek rendelkezésére.

Az építőjátékok a konstrukciós játékok, társasjátékok elkülönített helyen vannak a csoportszobában a Montessori eszközöktől. A különböző játék helyeket úgy alakítjuk ki, hogy a gyerekek egymás zavarása nélkül tudjanak játszani.

Térelválasztók, segítségével kuckókat, sarkokat tudnak kialakítani játékölteteiknek megfelelően.

A rend alapvető kíváncsi. Minden eszköznek állandó helye van. A gyerekeknek oda kell visszatenniük, ahonnan elvették.

Környezetük rendbetételéhez gyermekméretű takarító eszközöket használunk.

Gondozás, egészséges életmódra nevelés, felkészítés a mindennapi élet feladataira

Célunk az egészséges életvitel megalapozása, a megfelelő környezet biztosításával a gondozási feladatok önálló végrehajtásának elősegítése.

Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző dajka nénivel. Feladata a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, érzelmi biztonságban, szeretetteljes légkörben.

Kialakítjuk a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat.

Az egészséges életmód feladatait a Helyi Nevelési Programmal összhangban valósítjuk meg, kiegészítve az öltözködés elsajátításához alkalmazott Montessori eszközökkel.

Öltözködés

Montessori sajátos eszközei az öltözködés mozzanatainak játékos elsajátítása.

Keretek a gombolás, kötés, zipzárazás, fűzés, patentozás gyakorlásához, melyekkel játékosan ügyesítik kezüket és tanulnak meg önállóan öltözködni.

Az óvónő feladatai: a kereteken nyugodt, pontos mozdulatokkal bemutatja az összeillesztés módját, gombolást, masni kötést, stb.

Pihenés

Az óvodás gyermekek alvásiigénye nagyon különböző. A folyamatosság biztosításával minden gyermek pihenési igényét ki tudjuk elégíteni.

Az óvónő feladata: a nyugodt pihenés feltételeinek megteremtése, a kisebb alvásiigényű gyermekeknek csendes tevékenység biztosítása.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez.

Napirendi keretek

5.00-tól Játék szabadon választott tevékenység

8.30-tól-9.30-ig Folyamatos tízórai

9.45-től- 10.00-ig Csendjáték

10.00-tól -10.30-ig Önálló munka a Montessori eszközökkel a heti rendnek megfelelően, egyénre szabott fejlesztések

Mindennapos testnevelés

Heti két mozgás foglalkozás/jó idő esetén az udvaron/

10.30-tól Játék az udvaron szabad levegőn tartózkodás /séta, kirándulás/

11.45-től Előkészületek az ebédhez

Ebéd

12.40-tól Testápolási teendők elvégzése

Készülődés pihenéshez

13.00-tól Pihenés előtti mese

Pihenés

14.00 -tól Folyamatos ébredés, csendes tevékenység

14.45. Uzsonna

-17 Játék

A játék

A gyermek legfontosabb tevékenysége a játék. A gyermekek életében a játék a munka és a tanulás nem egymástól különálló folyamatok, vagy tevékenységek. Játék által is tanulnak, munka közben is játszanak, és a tanulást is sokszor játékként élik meg.

A játék mindennapos tevékenység a gyermek óvodai életének jelentős részét teszi ki, szabad és kezdeményezett formában egyaránt jelen van, a mindennapi gyakorlatban, a szabad játék túlsúlyának érvényesülésével. Játék közben kreativitása pszichikuma erősödik, fejlődik. Az óvodapedagógus feladata, a megfelelő csoportlégkör, hely, idő, eszköz és a megfelelő élményszerzés biztosítása a különböző játék fajtákhoz, a gyakorlójátékhoz a szimbolikus-szerepjátékhoz és a szabály játékhoz.

A játék folyamatában a pedagógus tudatos jelenléte szükséges.

A Montessori által kifejlesztett eszközök a fejlesztőjátékra jellemző ismérvekkel rendelkeznek, amit munkának nevez, de az óvodások játékként élik meg.

Munkajellegű tevékenységek

A munka a személyiség fejlesztés fontos eszköze a gyermek önként vállalt örömmel szívesen végzett aktív tevékenysége, amely mások és saját maguk elismerésére, nevelésére tanít.

A munka során nő önállóságuk, kitartásuk, felelősségük, céltudatosságuk, közösséghez való viszonyuk. Cselekvő tapasztalással környezetüket alaposabban megismerhetik.

Leggyakrabban végzett munkák az önkiszolgálás, segítség a kisebbeknek felnőtteknek, naposi munka kerti munka, alkalmi megbízatások figyelembe véve a gyermekek fejlettségét, igényét. Az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, folyamatos reális, fejlesztő értékelést, a gyermektől együttműködést igényel.

Fejlesztő játékok és a Montessori eszközök

Azokat a játékokat soroljuk ide, melyeket meghatározott céllal fejlesztettek ki. Csoportjainkban hagyományos játékeszközöket is alkalmazunk, legfontosabbak azonban a Montessori eszközök.

A Montessori eszközökkel szemben támasztott általános követelmények:

- Legyenek szépek, hogy ezáltal is motiválják a gyermekeket cselekvésre.
- Meghatározott ismeret vagy képesség kialakítását segítsék elő.

- Exponáljanak valamilyen problémát, tartalmazzák a megoldás kontrollját, mert ezáltal a gyermekek maguk veszik észre tévedésüket és így azt maguktól javíthatják ki.

Montessori szerint a gyermek nem a pedagógus tanítása, hanem a saját cselekvéssel szerzett tapasztalat vezet el a biztos tudáshoz, fejleszti képességeit. Így érvényesül koncepciónkban megfogalmazott elv is, hogy nem a tudás mennyisége a fontos hanem a képességek fejlettsége.

Az eszközök bemutatásának három szakasza van:

Az első a probléma exponálásának és megoldásának bemutatása.

A második a passzívtudás.

A harmadik az aktív tudás ellenőrzése.

Montessori eszközök

Montessori csoportjainkban minden fejlesztő eszközből egy-egy darab áll a gyermekek rendelkezésére.

Az érzékelés fejlesztő eszközök

Az érzékelést fejlesztő eszközök használatával a gyermekek széles körű tapasztalatokat szerezhetnek, ami által a külső világ megismerése is könnyebbé válik számukra.

Eszközök a kiterjedések megismerésére

- Hengersor

Négy darab fatömb, melyekből tíz-tíz hengerből álló sorozat emelhető ki fogantyú segítségével.

A hengerek egy, két, illetve három kiterjedésükben különböznek.

A hengereket egyesével ki-berakják a gyermekek, később a műveleteket bekötött szemmel is elvégzik.

Célja: annak megláttatása, hogy üregek és hengerek egymásnak megfelelnek.

- Rózsaszín torony

Tíz darab rózsaszín kocka 1-10cm-ig.

Célja: nagyság szerinti felépítés, statikus tapasztalatszerzés, sorozatalkotás, kicsi-nagy, kisebb-nagyobb fogalmának megalapozása.

- Barna hasáb

Tíz darab ugyanolyan hosszú hasáb, melyek közül a legvastagabb 10cm, a legvékonyabb 1cm.

Célja: lépcsőépítés, a vékony –vastag, vékonyabb -vastagabb fogalmának megalapozása.

-Piros rudak

Tíz darab piros rúd, melyek közül a legrövidebb 10cm a leghosszabb 100cm.

Célja: hosszúság szerinti sorba rendezés, a hosszú-rövid, a hosszabb-rövidebb fogalmának megalapozása.

Színérzékelés fejlesztő eszközök

-A színpárok

6-6 alapszínű tábla, melyekből 2-2 azonos színű.

Célja: a színek párosításával a színek felismerése, megnevezése.

-A színárnyalatok

Egy dobozban 8 színnek 7-7 árnyalatú táblája található.

Célja: a színtáblák árnyalatok szerinti kirakása, a világos, sötét, világosabb-sötétebb fogalmának megalapozása.

A hallást fejlesztő eszközök

-Zörejdobozok

Páros számú kis dobozokban különböző hangot adó anyagokat /rizs, homok, bab, szög, kavics/ rakunk, páronként azonosat. A gyermekek rázogatóssal párosítják az azonos zörejt adó dobozokat.

Célja: a különböző zajok megkülönböztetése, párosítás, a halk-hangos, halkabb-hangosabb fogalmának megalapozása.

-A harangsor 8 fatalpra erősített kis harang és ütőpálca.

Célja: ismerkedés a „c” skála hangjaival, egyszerű dallamok improvizálása.

A tapintást fejlesztő eszközök

-Dörzspapírral bevont táblák

Egy táblának a fele dörzspapírral bevont, a másik fele sima. Egy másik táblára öt dörzspapírcsík van felragasztva. A harmadik táblán a dörzspapírcsíkok érdessége fokozódik, sort alkot.

Célja :a sima-érdes simább-érdesebb fogalmának megalapozása.

- Érdes és sima táblák:

Egy dobozban 10 kis fatábla van, kettő sima ,a többi két-két azonos érdességű dörzspapírral bevonva.

Célja: tapintó érzék fejlesztése, bekötött szemmel tapintás utáni párosítás.

-Különböző textilanyagok:

Egy dobozban azonos nagyságú különböző tapintású textilből két-két darab található.

Célja: a tapintó érzék fejlesztése, párosítás csukott szemmel.

Ízérzékelés fejlesztő eszközök

-Üvegek jellegzetes ízű folyadékkal

Egy tálcára kiscseppentős üvegeket helyezünk, ezekbe két-két üvegbe azonos folyadékot teszünk. A gyermekek a kezükre cseppentenek egy-egy cseppet és íz szerint párosítják illetve megnevezik az ízeket.

Célja: az azonos ízek párosítása, az ízek felismerése, megnevezése.

Szaglóérezékelést fejlesztő eszközök

-Üvegek jellegzetes illatokkal

Egy tálcára jól zárható fűszeres üvegekbe különböző illatú anyagokat teszünk, kettő-kettő azonosat.

-Célja :a szaglóérezék fejlesztése, az illatok megnevezése.

Súlyérezékelést fejlesztő eszközök

-Különböző fajsúlyú lapocska

Öt pár különböző súlyú lapocskát kell súlyuk alapján párosítani.

Célja: becslési képességük fejlesztése, súlyérezékük fejlesztése, a könnyebb-nehezebb, könnyű-nehez fogalmának megalapozása.

Hőérezékelést fejlesztő eszközök

-Hőpalackok

Nyolc henger különböző hőmérsékletű vízzel feltöltve. A gyermekek tapintással párosítják, majd melegségi sorrendbe állítják.

Célja: párosítás, hőérezék fejlesztése, a hideg-meleg, hidegebb-melegebb fogalmának kialakítása.

Formaérzékelést fejlesztő eszközök

- Gombos zsák /különböző gombokkal/
- Gyöngyös zsák /különböző gyöngyökkel/
- Titokzsák /különböző apró tárgyakkal, játékokkal/

A játék mindháromnál egyformán folyik: A gyermek tapintás alapján keresi meg az adott tárgy párját. A titokzsáknál tapintás alapján megnevezi a megfogott tárgyat.

Célja: párosítás, formaérvék, tapintóérvék fejlesztése.

A matematikai gondolkodás fejlesztése

A matematikai gondolkodás fejlesztésében különösen nagy szerepe van a tapasztalatnak. Montessori eszközei nagyon megkönnyítik a matematikai fogalmak kialakítását és fejlesztését.

- Piros-kék számtani rudak

Tíz különböző hosszúságú rúd 10cm - 100cm-ig minden rúd 10cm-ként piros kék szakaszokra van osztva. A legrövidebb rúd piros színű. Minden rúd egy számot képvisel 1-10-ig. A gyerekek ujjukat végig húzva maguk érvékelhetik a számosságot. A rudakat összehasonlítják egyenlővé teszik így minden számot megtanulják a számokat tízre kiegészíteni, illetve a tízes szám bontását.

Célja: mennyiségek felismerése, kirakása

- Orsós doboz

két ötrekeszes doboz 45 pálcikával. A rekeszek belső felére számjegyek vannak írva ez elsőbe 0-4-ig, a másodikba 5-9-ig. A gyerekeknek minden rekeszbe annyi pálcikát (orsót) kell tenniük, amennyit a számjegy jelent. Itt találkoznak először a nulla, azaz a semmi fogalmával.

Célja: nulla megismertetése, mennyiségfogalom alakítása, sorszámnevek gyakorlása.

- Dörzspapír számjegyek

Dörzspapírból kivágott kartonra ragasztott számjegyek. Az óvónő ezeken bemutatja, hogyan kell azokat úgy végig simítani ahogy majd le kell írni. Így beidegződik kezükbe a számok helyes rajzolása.

Célja: számjegyek, számszimbólumok megismerése, a számok nevének és szimbólumának összekapcsolása.

- Számjegyek és korongok

Számjegyek 1-9 - ig és korongok.

Célja: a számjegyek és korongok egymáshoz rendelése, a páros és páratlan számok megismerése.

-Gyöngykészlet

Drótra fűzött gyöngyök rudanként 1-10-ig. Az azonos számúak azonos színűek. A gyöngyökből kígyót rakunk ki, megszámláljuk, és a tízet egy arany gyöngyrúdra cseréljük.

Célja: az összeadás játékos előkészítése, számlálás gyakorlása.

Geometriai formák

- Mértani testek

Kékre festett, kellemes tapintású fából készült testek. A gyerekek a testeket körülsimítják, megnevezik. A mértani testekhez tartoznak olyan lapok, melyeken alaprajzuk található. A gyerekek a testeket ezekre helyezhetik.

Célja: a mértani testek megismerése, megnevezése.

- Mértani titokzsák

A zsákban kisméretű mértani testeket helyezünk, tapintás alapján találják ki a gyerekek mi van a kezükben.

Kozmikus nevelés

Montessori törekedett az ökológiai szemléletmód érvényesítésére. Az egyes ismeretek összefüggéseire, egymáshoz való viszonyára helyezte a hangsúlyt.

Csoportszobáinkban legyen sok növény, akvárium, esetleg terrárium is.

A gyerekek érezzék felelősséget a növények ápolásáért, az állatok gondozásáért. Figyeljék meg az állatokat kertben, mezőn, erdőn. Érezzék, hogy minden állatnak fontos az élete, helye van a természetben.

Állítsunk össze képgyűjteményt különböző tájakon, földrészeken élő állatokról, növényekről. Ismerkedjenek meg az anyagok fizikai és kémiai tulajdonságaival. Sok tapasztalatot szereznek már az érzékelést fejlesztő eszközökkel való ismerkedéskor. A gyerekekkel egyszerűbb kísérleteket végezhetünk. /pl. ősrobbanás, testek úszása, fény –árnyék, stb/

A földrajzi ismeretek egyik legfontosabb eleme az időjárás megfigyelése, melyet az időjárási tábla és mozgó naptár rendszeres használatával teszünk szemléletessé, kapcsoljuk tevékenységhez, közvetlen tapasztalatszerzéshez.

Minden csoportban tartsunk földgömböt, térképet. Legyen nagyméretű Magyarország térképünk, lehetőleg puzzle formájában is.

A csillagászati ismeretek alapja a hold és a nap járásának megfigyelése, a csillagok elhelyezkedésének, fényességének figyelése.

Teremtsünk lehetőséget a bolygókkal, naprendszerrel való ismerkedésre.

Ismerjék meg az ember szerepét a világban. Tiszteljék, becsüljék az emberi alkotásokat.

Ismerjék meg, hogy minden embernek azonosak a szükségletei. /ennivaló, ruházat, lakás/

Montessori legmagasabb célja a békére nevelés. Ennek megalapozása a kozmikus nevelés.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai tanulás célja az óvodás gyermek kompetenciájának fejlesztése. A pedagógus célja a feltételek megteremtése, amelyek között minden gyermek a saját tevékenysége során, maga fedezi fel a dolgok tulajdonságait, a világ összefüggéseit. Így nem csak tudásra tesz szert, hanem képességei is fejlődnek. A gyermeki tanulás folyamatának szakaszai a következőképpen biztosítottak próbálkozás- gyakorlás- képesség kialakulása- tudás. Az óvodapedagógus irányítása személyre szabott, előzetes tapasztalatokra épít, előtérbe helyezi a cselekvéses tanulást, személyre szabott, erősíti a kreativitást, pozitív, fejlesztő értékelést ad.

Verselés - mesélés

A beszédképesség fejlesztésének legfontosabb feltétele a jó óvodai légkör, közvetlen kapcsolat a gyermekekkel és a gyermekek egymás közötti jó kapcsolata, odafigyelés egymásra. A jó kapcsolat kialakításában az óvónő a kezdeményező. Ha a gyermek mond valamit, arra reagáljon, érdeklődéssel forduljon felé.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Használjon ki minden alkalmat a beszélgetésre.
- Késztesse a gyermekeket élményeik elmondására.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekek életkorának megfelelő – a tárgyhoz tartozó új szavakat is használjon, ezáltal gazdagítja szókincsüket, beszédképességüket.

- Ösztönözze a Montessori eszközök használatára őket, így a gyermekek játszva sok alapfogalom nevét tanulják meg.
- Használjon sok kifejezést, sokféle nyelvi fordulatot, beszéde legyen színes, szemléletes, a gyermekek számára érthető.
- Ne beszéljen túl sokat, csak annyit, amennyi hasznos és szükséges.
- Meséljen igaz történeteket.
- Olvasson fel igazi irodalmi alkotásokat is.
- Válogatásában legyen irodalmi szempontból nagyon igényes.
- Igazi népköltészetet, magas irodalmi szintű verseket, elbeszéléseket olvasson fel, vagy meséljen. Tartsa szem előtt a népmesék népi mondókák elsődlegességét a népi, valamint a klasszikus és kortársirodalmi alkotások igényes válogatását és megfelelő arányát.
- Mondjon fejből verseket, meséket, olvasson fel könyvből is.
- Bátorítsa a gyermekeket a mesék önálló elmondására, dramatizálásra, bábozásra, új mesék kitalálására.

Ismerkedés az írott nyelvvel

Montessorinak meggyőződése és későbbi kutatások eredményei, valamint saját tapasztalataink is azt igazolják, hogy az írott nyelv megismerésének és elsajátításának folyamata hasonló lehet a beszélt nyelvhez, ha annak körülményeit megteremtik. Nem írni akarunk megtanítani, hanem a kezet alkalmassá tenni az írásra.

Eszközeink:

- rajzsablonok (ezek körülrajzolható síkidomok)
- dörzspapírból kivágott betűk kartonlapra felragasztva (8 cm-es)
- színes kartonpapírból kivágott betűk (8 cm-es)
- gyufásdoboz nagyságú kartonlapra ragasztott betűk
- névkártya (hosszabb papírcsíkra ráírva a nevük)
- tájékoztató feliratok (pl.: ABC, óra, könyv, zárva-nyitva, stb.)
- Mozgó ABC

A Montessori csoportban a gyermekek felismerhetik:

- ami le van írva, azt el lehet olvasni,

- amit elolvasunk, az információ számunkra,
- amit gondolunk, azt le lehet írni,
- amit leírunk, az megmarad, megőrizhetjük, elküldhetjük.

A gyermekek játszva sajátíthatják el azokat a képességeket és alapismereteket, amelyek az íráshoz és olvasáshoz szükségesek.

Művészeti nevelés

(rajzolás, festés, mintázás, kézimunka)

A Montessori nevelésben a művészet megszerettetésének, a művészet megalapozásának nagy szerepe van.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tartson minél többféle színes rajzeszközt, ecsetet, festéket a polcon a rajzoláshoz, festéshez, alkalmas minőségű és nagyságú papírokat a gyermekek számára elérhető helyen.
- Ismertesse meg a gyerekekkel a népművészeti elemeket.
- Mutasson be újabb és újabb technikákat.
- Érvényesítse azt az elvet, hogy az első bemutatás, gyakorlás után az eszközök, anyagok maradjanak elérhető helyen.
- A Montessori rajzsablonokkal való rajzoláshoz nyújtson megfelelő támogatást a szabad rajzolás fejlődése érdekében.
- Biztosítson a barkácsoláshoz megfelelő gyermekméretű eszközöket: kis kalapácsot, harapófogót, esetleg lombfűrész, illetve megfelelő anyagokat. / kincsesláda/
- Adjon lehetőséget barkácsolásra, egyszerű kiegészítő játékok, kellékek készítésére hulladék és újrahasznosítható anyagok felhasználására
- Kísérje állandó figyelemmel a gyermekek tevékenységét barkácsoláskor a balesetveszély kizárása érdekében.
- Az óvónő e tevékenységek folyamán is Montessori pedagógiai elveinek megfelelően dolgozzék.
- Alakítsa ki az igényt az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ének, zene, énekes játék

Kodály és Montessori filozófiája és pedagógiai elmélete nagyon hasonló. Mindketten hisznek abban, hogy minden gyermek tanítható, csak ki kell bontakoztatni adottságait.

Meggyőződésük, hogy ápolni kell minden népnek saját kultúráját és meg kell ismerkedni más népek kultúrájával is.

Montessori csoportjainkban is Kodály módszerét alkalmazzuk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Montessori eszközrendszeréből alkalmazza a csendjátékot, a zörejdobozokat és a harangsort, melyek segítik a zenei hallás fejlesztését.
- Biztosítsa az improvizáció örömét.
- Derűs, nyugodt légkörben, megfelelő helyen, időben és térben nyújtson zenei élményeket, szerettesse meg a zenét a gyermekekkel.
- Gyakori mindennapos énekelgetéssel, ölbeli játékokkal, népi gyermekdalokkal keltse fel a gyermekek zenei érdeklődését, fejlessze zenei kreativitását.
- Igényesen válogasson Kodály Forrai, kortárs művészeti alkotások közül.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásánál vegye figyelembe a migráns, a nemzetiségi, az etnikai kisebbséghez tartozó gyerekeket is
- Hetente egyszer tervezzen szervezett ének-zenei foglalkozást.

Mozgásfejlesztés

Montessori a kisgyermek korban az egészséges növekedéshez és fejlődéshez rendkívül fontosnak tartja a szabad mozgás állandó biztosítását. Spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve.

A tetszés szerinti testhelyzet és helyváltoztatás része a testnevelésnek. A gyermek egészséges fejlődése érdekében biztosítani kell azokat a feltételeket, melyek a biológiai fejlődését elősegítik.

A csendjátékokban a vonalon járás és egyensúlyozó gyakorlatok hozzájárulnak a helyes tartás, járás, egyensúlyozás elsajátításához.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Használja ki a jó időt, tornázzanak minél többet a szabad levegőn.

- Ismertesse meg a gyermekeket a különféle tornaszerek használatával, (labda, pad, kötél, szalag, stb.).
- Biztosítson lehetőséget az óvoda udvarán különböző közös sportjátékok játszására.
- Törekedjen arra, hogy a gyermekek minél többet futkározzanak, ügyességi, mozgásos szabályjátékokat is játszanak, megfelelő tornaszereken másszanak, kússzanak, húzódzkodjanak, stb.
- Ismertesse meg a gyermekeket a testnevelés- mozgás foglalkozásokon a gyakorlatok megmutatása és megnevezése során új szavakkal, kifejezésekkel (pl.: testrészek neve, helyváltoztatások neve, stb.).
- Ügyeljen a nevelési elvek érvényesítésére.
- Örüljön együtt a gyermekekkel az eredményeknek.

A csendjáték

Csoportjainkban sajátos tevékenység a csendjáték, ami napirendünk része. Általában egy tevékenységet zárunk le vele, (pl.: a játékidő végét).

Bekapcsoljuk a magnót, ami halk, megnyugtató zenét sugároz. A gyermekek halkan helyre teszik játékszereiket, eszközeiket és óvatosan a földre felragasztott ovális köré viszik székeiket. Helyet foglalnak, lecsillapodnak, képesek úrrá lenni önmagukon, megtapasztalják a csendet. Fontos az óvónő példamutatása, együtttrezdülése a gyermekcsoporttal.

A csendjátéknak elsődleges feladata, hogy a gyermekek meghallgassák a csendet. Lehajtják fejüket, becsukják szemüket, s hallgatják a csendet. A csend hallgatása élménnyé válik, egyben a zenei nevelésnek is fontos része. Közben átélik saját benső hangulatukat, a csend áhítatát. Ezalatt rájönnek, hogy tökéletes csend soha sincs. Meghallanak olyan zörejeket, hangokat, amelyekre a mindennapi élet során nem figyelnek fel. Utána kinyitják szemüket és megsúgják az óvónőnek, hogy milyen hangokat, zörejeket hallottak.

A földre rajzolt ellipszisen úgy járnak körbe, hogy ne lépjenek le a vonalról. Az egyensúly megtartása komoly nehézséget okoz a kicsiknek. Nehezíthetjük a feladatot különböző tárgyak körbehordozásával: - fejlesztjük egyensúlyérzéküket, - szem – kéz - láb koordinációjukat. Közben megfigyelhetjük baráti kapcsolataik alakulását, együttműködő készségüket, a segítségnyújtás módzatait.

A naptár állítása naponta ebben a szituációban történik. A csoportra vonatkozó beszélgetések ideje is a csendjáték. Életük részévé válik, és egy élménnyel gazdagabban kezdenek újabb tevékenységbe.

A csendjáték sokat jelent az önfegyelem, a szép és harmonikus mozgás, nem utolsósorban pedig a közösségi magatartás kialakításának szempontjából. A gyermekek számára fontos, ha megtanulják a teljes csendet megteremteni, megtartani és élvezni.

Pedagógiai folyamatok tervezése

Tervezésünkben követjük a természet változásait, beiktatjuk az ismerkedést a társadalmi környezet egyes helyeivel, mozzanataival; a néphagyományokat, ünnepeket.

A Montessori eszközök bemutatása nehézségi sorrendben történik, de gyermekenként vagy kisebb gyermekcsoportonként értendő. Mindig figyelembe kell venni a különböző gyermekek tevékenységét, érdeklődését, fejlettségi szintjét. Így ugyanazt az eszközt többször is bemutatathatjuk, ha azt szükségesnek ítéljük meg. Tervünket rugalmasan kezeljük és mindig a helyzetnek megfelelően módosítjuk. A szabadidős tevékenység keretében tervezhetünk mikro csoportos és egyéni fejlesztő foglalkozásokat is.

Szervezett mozgás foglalkozást tervezünk (testnevelésből) heti két alkalomra, meghatározott napra és időpontra. Vegyes korcsoportban a gyermekek különböző fejlettségének figyelembe vételével megoszthatjuk a csoportot, de foglalkoztathatjuk őket együtt is.

Ének - anyagot is globálisan tervezünk és alkalomszerűen minden nap énekelünk, zenélünk, de heti egy alkalommal meghatározott időpontra tervezünk ének foglalkozást. Ez tartalmazza a zenei feladatokat.

A csendjátékot minden nap ugyanabban az időpontban tartjuk.

A hetirendbe kell beiktatnunk az egyes gyermekek vagy kisebb csoportok számára az óvoda (saját) pedagógiai programjában szereplő speciális foglalkozásokat is (logopédia, tehetségígéretes műhelymunkái, úszás, stb.).

Ellenőrzés, értékelés – a gyermek fejlődésmenetének dokumentálása

A Montessori csoportjainkban is folyamatosan (3-4 évig) minden gyermekről egyéni megfigyelési naplót vezetünk, amelybe félévenként legalább egyszer feljegyzéseket készítünk

az alábbi szempontok szerint: a pedagógiai programunkban megfogalmazott és az egyéni fejlődés dokumentálására szerkesztett tartalmi elemek alapján.

- *a gyermek szociális magatartása*
- *érzelmi életének jellemzői*
- *érzékelő-képesség fejlődésének lépései*
- *beszédkészség fejlődése*
- *a logikai gondolkodás fejlődése*
- *családi élet esetleges változásai*
 - fejlesztési tervek készítésénél konkrétan megnevezzük az alkalmazott Montessori eszközöket.

A tevékenységeket/játékokat a Montessori eszközökkel közös táblázaton folyamatosan lejegyezzük és onnan félévenként az egyes gyermekek fejlődési naplójában rögzítjük.

Az óvoda kapcsolatai

Kapcsolat a családdal

Az óvodai nevelés folyamatában a családdal szoros kapcsolatot kell kialakítani. Az óvodaválasztás időszakában tájékoztatjuk a szülőket a Montessori rendszer sajátosságairól, a vegyes csoport előnyeiről.

Szülői értekezleten ismertetjük a Montessori pedagógia alapelveit és gyakorlatát. A nevelési év során teremtsünk több alkalmat arra, hogy a szülők az eszközökkel játsz hassanak. Ha önmaguk is érzékelik minden eszköz sajátosságát: formáját, színét, súlyát illetve kiterjedését, akkor a felfedezés, a ráismerés öröme is gyermekeikhez hasonlóan átélhetik. A Montessori pedagógia alaposabb megismerésével még jobban megérthetik gyermekük kíváncsiságát a világ dolgai iránt és feltehetően még nagyobb türelemmel fognak kifogyhatatlan kérdéseikre válaszolni.

Kapcsolattartási formák:

1. nyílt napok
2. munkadélután, játékeszközök készítése,
3. ismerkedés a Montessori eszközökkel – szülők saját élményének biztosítása
4. fogadóóra
5. játékdélután
6. közös kirándulás

Ezeket a lehetőségeket együttműködési tervben rögzítjük.

A helyi hagyományokhoz alkalmazkodva az ünnepek, ünnepélyek előkészítésébe igyekezzünk a szülőket minél nagyobb létszámban bevonni.

Beszélni kell a szülőknek arról is, hogy ne legyenek előítéleteik a testileg fogyatékos, más nemzetiséghez, más etnikumhoz tartozó gyermekek iránt. A pedagógusok megfelelő hozzáállása sokat segíthet a szülők szemléletének kialakításában.

Személyi és tárgyi feltételek

Személyi feltételek

Csoportjainkban Montessori szakvizsgával és alaptanfolyami végzettséggel rendelkeznek az óvónők. Munkájukat egy- egy fő dajka, és pedagógiai asszisztens is segíti.

Az óvónőink magatartása feleljen meg a Montessori pedagógia elvárásának: „a pedagógusnak új művészetet kell megtanulni, azt, hogy a gyermek segítőtársa és vezetője legyen, és elvezesse őt azokhoz az eszközökhöz, amelyekre akkori fejlődési fokán szüksége van.”(1)

Az óvónők legfontosabb feladata az érzelmi nevelés, elsősorban a szeretet. Feladata a gyermek megfigyelése, ennek alapján a gyermekek mély ismerete. Minden gyermekben meg kell látni a jót, a fejlődés lehetőségét. Figyelembe kell vennie a gyermekek sajátosságait, különböző adottságait és a szociális háttérét. Mindenkor fel kell ismernie a segítségnyújtás megfelelő idejét és mértékét, a fejlesztés módját, feladatait. Érzelmi biztonságot kell nyújtania minden egyes gyermek számára. Tisztelnie kell a gyermekben az embert, és egymás tiszteletére kell nevelnie őket. Külseje legyen mindig csinos, vonzó, esztétikus. Szava halk, beszéde helyes és kedves, de nem kedveskedő. A munkatársakkal, a szülőkkel és a hivatalos szervekkel is jó viszony kialakítására kell törekednie.

A szakképesítéssel rendelkező óvónő feladata, hogy a vele egy csoportban dolgozó dajkát, megismertesse a Montessori pedagógia alapelveivel és megtanítsa azok alkalmazására munkájukban. Különösen kiemelendő a kisgyermekkorai sajátosságok, mint pl. a mozgásigény elfogadtatása, a toleráns magatartás, szeretetteljes bánásmód a legkülönbözőbb gyermekekkel. Meg kell tanulniuk a türelmes viselkedést minden gyermekkel, a segítséggel kapcsolatos elvárásokat. Meg kell követelnie a helyes és szép beszédet, stílus, nyelvhelyesség és hangsúly szempontjából egyaránt. Meg kell értetni, hogy a kisgyermkekkel foglalkozó személy magatartása modellértékű, hogy minden egyes mozdulat és hangsúly simogathat és bántathat. Ennek tudatában kell mindenkinek viselkednie.

Tárgyi feltételek

A csoportszobák hagyományos berendezése Maria Montessori pedagógiájából eredően: gyerekméretű bútorok, nyitott polcok, természetsarok, olvasó sarok, gyerekméretű eszközök az önellátáshoz, takarításhoz, állat- és növénygondozáshoz, kertészkedéshez, a földműveléshez is. Mindezeket kiegészíti a babaszoba-babakonyha, sok játékszer, rajz és barkácsoló eszközök.

Sajátos követelmény az előkészített környezet, a Montessori didaktikai játékeszközök elkészítése, elkészíttetése illetve megvásárolása. Az eszközök túlnyomó többségét az óvónők maguk is el tudják készíteni. *Ezeknek anyagköltsége minimális. Az eszközök alapkészletét már sok helyen kedvezményes áron le lehet gyártatni.*

Montessori csoportok eszközigénye

2017.

- Mágneses világtérkép 2db
- Naprendszerünk 2db
- Színes gyöngykészlet 1db

2018.

- Sequin táblák I. II. 2db
- Botanikai szekrény 2db
- Dupla csengősor 2db

2019.

- Összeadás-kivonás tábla 2db
- Színes hengerek 2db
- Mértani testek 1db

2020.

- Magyarország puzzle 2db
- Kis hatszög doboz 2db
- Madárhangot utánzó sípok

2021.

- Európa puzzle 2db
- Digitális számok 2db
- Tanya-beszédfejlesztő 2db

Montessori eszköz bemutatása – használata

1.sz. táblázat

WALDORF-ÓVODAPEDAGÓGIAI PROGRAM

A program helyi adaptációját készítette:

Kőrösfalviné Czili Zita
Szedresi Gáborné

*„Az ifjúságot nevelni azt jelenti,
a holnapot a mában,
a szellemet az anyagban,
a szellemi létet a földi életben ápolni. . . ”*
(Rudolf Steiner)

*„Nem az a feladatunk, hogy a felnövekvő generációnak
meggyőződéseket közvetítsünk. Hozzá kell segítenünk, hogy
saját ítéző erejét, felfogóképességét használja. Tanuljon meg a
saját szemével nézni a világban. ”*
(Rudolf Steiner)

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldalszám
I. BEVEZETŐ	4
II. A WALDORF-PEDAGÓGIA EMBERKÉPE	6
III. A KISGYEREK	7
A kisgyerek, mint a világra nyitott érzékszerv	7
Az óvodáskor sajátos képességei: Utánzás - játék - fantázia	8
Az utánzás és a játék fejlődési szakaszai kisgyerekkorban	11
Az iskolaérettség	12
IV. A WALDORF-CSOPORT CÉLJA	13
A Waldorf-óvodai nevelés alapgondolatai	13
A Waldorf-óvoda, mint burok - érzelmi biztonság - áttekinthető világ	15
V. RITMUSOK A WALDORF-CSOPORTBAN	16
Az ünnepek ritmusa	17
A hét ritmusa	18
A nap ritmusa	19
Nyitvatartás, szünidők	19
VI. A WALDORF-ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI	20
Háztartási, kerti munkák, kézművesség	20
Mese - bábozás - babázás	22
Zene - ének - vers	25
Szép mozgás - a ritmikus játékban, euritmiában	27
Képkészítés és formázás	29
Szabad játék	33
VII. A WALDORF-ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	34
Az óvónő feladatai összefoglalva	34
Tervezés és visszatekintés	35
Gyermekmegfigyelés, gyermekmegbeszélés	35
A konferencia	36
Együttműködés a szülőkkel	36
VIII. A WALDORF-ÓVODA MŰKÖDÉSI FELTÉTELEI	37
A személyi feltételek	
A tárgyi feltételek	
IX. ÖSSZEFOGLALÁS	38

I. BEVEZETŐ

A Waldorf-óvoda a gyerek ismeretéből - életkoronként változó testi, lelki_és szellemi szükségleteinek felismeréséből - kiindulva biztosítja a kisgyerek_száma az egészséges fejlődést, az egészséges életmódot.

A Waldorf-pedagógia egészét megalapozó élettani, orvosi, pszichológiai és antropológiai ismeretek mellett a Waldorf-óvodapedagógiában a több évtizedes gyakorlati tapasztalatok mélységeiből nyert felismerések is igen nagy súllyal jelen vannak. Mindezzel az ember belső lényét és fejlődését helyezi központba.

A Waldorf-pedagógia filozófiai háttere a Rudolf Steiner által a századelőn kidolgozott emberismeret, az úgynevezett ANTROPOZÓFIA (Antroposz-szófia /görögül/ = az emberre vonatkozó bölcsesség. Az első Waldorf-óvodák megnyitására a Waldorf-iskola 1919-es megalapozását követően mintegy hét-nyolc évvel került sor. Ma már több ezer Waldorf-óvodai csoport működik világszerte. *Szakmai és hivatalos központjuk a Waldorf Óvodák Nemzetközi Szövetsége a „Waldorf Steiner Kisgyermekkorai Nevelésért”(IASWECE), mely részt vesz a Waldorf-óvodapedagógiát érintő kutatásokban, rendezvényekben, valamint képzési és kiadói tevékenységekben is.*

Helyi, regionális, országos és nemzetközi szinten rendszeresen együttműködnek a magyar Waldorf-óvodák és óvónők.

A WALDORF-ÓVODAPEDAGÓGIAI PROGRAM képet kíván adni a Waldorf-óvoda nevelésének alapjairól, lehetőségeiről, feltételeiről.

A magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelvei, melyet az Alapprogram dolgozott ki, teljes mértékben és tervszerűen jelennek meg a Waldorf-óvodapedagógia valóságában.

A Zöldikék Óvodában a mi csoportunk szülői kezdeményezéséből kiindulva 1998-óta a Waldorf pedagógia szellemiségét követve igyekszik megvalósítani gyerekközpontú óvodai élet kialakítását. 1999-ben alapítványt hoztunk létre, hogy a Waldorf pedagógiát minél szélesebb körben megismerhessék az érdeklődők és, hogy csoportunkban a személyi-tárgyi feltételek minél jobban megteremtődjenek (teakonyha beépítése, bútorok vásárlása, udvarrendezés stb.). Folyamatosan egyre több új család érdeklődik munkánk iránt, a szülői kör fokozatosan tágul. Befogadjuk a migráns gyermekeket, biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását.

A szülők véleményét megkérdezve pozitív megerősítést, jó tapasztalatokat szerzünk, de természetesen a hiányosságokat is feltárjuk.

Miért jó ebbe a csoportba járni?

„Szeretjük, összefog, erősíti a családot is.”

„Családias – nyugodt környezetet biztosítanak, ezáltal a gyermek biztonságban érzi magát, szeret ott lenni.”

„Szerintem ez a legjobb.”

„Itt saját tempójában, pozitív motivációk, által fejlődhet gyermekünk azzá, Aki!”

„Naponta van egy ritmus, amikor mindent ugyanúgy csinálnak és ez a gyerekeknek biztonságot ad. Jónak tartom, hogy az óvónők mindig együtt csinálnak valamit a gyerekekkel.”

„A Waldorf szellemisége, mely átítatja lelkünket, teljesen kiteljesedett bennünk.”

Mindezek után ajánljuk mindazok figyelmébe
WALDORF HELYI NEVELÉSI PROGRAMUNKAT,
akik azonosulni tudnak a Waldorf pedagógia szellemiségével.

II. A WALDORF CSOPORT EMBERKÉPE

A Waldorf-pedagógiának az európai hagyományokban gyökerező antropológiai felfogása az embert - az emberi lény legbensőbb magját - **transzcendens eredetű individualitásnak** tekinti.

Minden individualitás egyetlen és egyszeri. Nemcsak minden ember ujjlenyomata különbözik, hanem én-struktúrája is. Ebben az értelemben az individuum rejtélyes, megközelíthetetlen mások számára, de saját maga számára is sokáig ismeretlen. Öntudatra kell ébrednie a világ és a többi ember megismeréséhez, fel kell fognia az individualitás szabadságát, amely egyben felelősségvállalás is. E felfogás szerint az emberi lét célja az egyén erőinek mind teljesebb kifejtése a világ, s a többi ember javára is.

A megtestesült és magát testiekben és lelkiekben kinyilvánítani törekvő individualitásnak vannak az életkorral változó megismerhető, regisztrálható törvényszerűségei. Mind **testi**, mind **lelki**, mind **szellemi** értelemben leírhatóak és nyomon követhetőek ezek a változások, amelyek meglehetősen határozottsággal különítik el az egyes életkori szakaszokat egymástól. Más-más szükségletek és képességek lépnek fel az egyes életkorokban, ezen túlmenően jellegzetes alkati, temperamentumbeli sajátosságok is felismerhetőek.

A nevelés s majd az önnevelés célja és feladata: segítséget nyújtani ahhoz, hogy az ember a fejlődési útján egészségesen haladva, a lehetőségek széles körével úgy kerüljön kapcsolatba, hogy képes legyen kiválasztani *nemzetiségétől függetlenül* a személyiségének megfelelőt.

Így váljon **testileg egészséges, lelkileg szabad és szellemileg kreatív emberré**. Képes legyen arra, hogy saját akaratát, érzelmeit és gondolkodását önálló és felelős életvitelre fordítsa, **környezetét** ne visszautasítsa, hanem **emberségesebbé tegye**.

III. A KISGYEREK

Rudolf Steiner szerint az élet valósága nemcsak azt foglalja magában, ami szemmel látható, hanem rejtett mélységeiben egy eljövendő állapotot is hordoz. Így minden gyereket, mint a „**jövő csíráját**” lehet szemlélni, aki az őt, nevelő egyént arra indítja, hogy új képességeket fejlesszen ki magában: tanulja meg a jövő jeleit minden jelenségében, minden gyerekekben felfedezni, megismerni, ápolni.

Ilyen értelemben a Waldorf-pedagógia, alapítója Rudolf Steiner szerint, az emberben élő szellemi individualitást a világban élő szellemiséghez akarja vezetni.

A kisgyerek, mint a világra nyitott érzékszerv

A kisgyerek érzékleteiben él. Minden, ami a környezetében történik, akarva-akaratlanul hatást fejt ki rá. A látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás benyomásai töltik ki belső világát, ezek irányítják és vezetnek tapasztaló, megismerő tevékenységében. (S ezen túlmenően természetesen a „többi” érzéklet, mint például a nagy fontosságú egyensúlyérzékelés, vagy a saját mozgásokat visszajelző kinesztetikus érzékelés.)

A gyerek azonban nem csak a fizikai világot érzékeli, hanem a pszichikus világot is. Ezen belül elsősorban a számára fontos **másik embert** - az anyát, apát, testvéreket, majd az óvónőt.

Az óvodában tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését.

A Waldorf-pedagógia felfogása szerint a gyerek nem csak kommunikatív és metakommunikatív jelzésekben fogja fel a másik ember pszichikus állapotát, realitását, hanem mintegy közvetlenül is. **Átél - ha nem is tudatosan - olyan gondolatokat és érzelmeket, melyeket a környezetében élő, számára fontos személyek gondolnak és éreznek.**

Az első években még nagyon közel áll egymáshoz a testi és a lelki fejlődés, és így számos kölcsönhatás figyelhető meg: **ha szeretettel, figyelemmel, örömmel, pozitív érzéssel és gondolattal veszik körül a kisgyereket, akkor az kedvezően hat az ő érdeklődésére, az érzékelés intenzitására.** Egy inger gazdag, sok érzékszervet igénybevevő környezet előhívja a gyerek belső aktivitását, erősíti a tevékenységekben, mozgásban is megnyilvánuló „testi intelligenciáját”.

Nagyon fontos, hogy a gyereknek elég ideje legyen arra, hogy a saját **tempója szerint tudja felfedezni a világot**, feldolgozni tapasztalataiból származó élményeket, és elsajátítani a sokféle minőséget, különbözőségeket **mindegyik érzékszerv területén**. A kisgyereket környező felnőtt

világ felelőssége és egyben feladata, hogy **biztosítsa az inger gazdag fizikális, pszichés környezetet** és, hogy **ne „csapják be” érzékleiteiben:**

- ezért javasolt a természetes anyagok használata, a fajsúly és a felületi viszonyokat „tévesen” reprezentáló műanyagjátékokkal szemben (az állat szőrös, a fém fémes tapintású és nehéz, stb.)
- mindezen felül: a nevelőnek **megfelelő belső tartalmakkal** - érzelmekkel és gondolatokkal - kell a gyerekek közé lépnie.

Az óvodáskor sajátos képességei: Utánzás - játék - fantázia *

Az utánzás

A kisgyerekkor tanulásának legfőbb formája az önkéntelen figyelem által vezérelt spontán utánzás. *

Az utánzás első feltétele az érzékszervek megfelelő működése, a már születéskor elkezdődő érése és tagolódása. A kisgyerek nem tudja nem utánozni azt, amit érzékel, átél, megtapasztal. Ilyen értelemben a kisgyerek kiszolgáltatott érzékelő és kiszolgáltatott utánzó - testi és lelki értelemben egyaránt.

Spontán utánzással tanulja meg a gyerek **anyanyelvét**. Ez olyan rendkívüli teljesítmény, melyhez hasonlóra a későbbiekben nem igen lesz képes. (Ha ezt a tanulási folyamatot direkt tanítással és korrigálással akarják serkenteni, az eredmény rossz is lehet: a gyerek később kezd el és esetleg rosszabbul fog beszélni.) Hasonló a helyzet a **járás** tanításával is: siettetés, erőltetés, iskolás értelemben vett tanítás mind ortopédiailag, mind az egyensúlyérzékelést illetően, mind pszichikusan káros. (A gyerek bizonytalanabbul fog járni, nehezebben korrigál, így veszélyesebben esik.)

Az utánzásban a gyerek nemcsak a test mozgását és ügyességét utánozza, hanem - mivel a test és a lélek kisgyerekkorban még nagyon szoros összefüggésben áll - **lelki folyamatokat is**: A gyerek például az öregkor érzelmeiről is, tapasztalhat valamit, ha egy öregember járását, mozgását, fejtartását utánozza. A felnőtt számára döbbenetes mélységben tudja beleélni magát a másik ember helyzetébe, mivoltába, lényébe.

A gyerek a cselekvést éli át, és ebből kiindulva kötődik érzelmileg a tapasztaltakhoz. Majd utólag fogja felfedezni a folyamatban megjelenő képzeteket és fogalmakat. A felnőtt a gondolkodással kialakított fogalmak, és információk alapján mérlegeli cselekvésének lehetőségeit. A lelki képességek sora **a gondolkodást, az érzést és a cselekvésben**

* Megjegyzés: Utánzás, játék, fantázia = Tevékenységekben megvalósuló tanulás

megnyilvánuló akaratot, motivációt illetően ellenkező **irányulást** mutat a felnőtt és az óvódás viselkedésében.

A kisgyerek nem a szóból tanul, hanem a szemlélődésből, tapasztalatból, cselekvésből.

A Waldorf-pedagógia egy olyan érzéket is elismer, amellyel a gyerek csak a szemlélt mozgásokat, cselekvéseket érzékeli és követi úgy, mintha ő maga is végrehajtotta volna ezeket. (Összefüggést lát ebben az értelemben a test mozgékonyága és a később kifejlődött belső érzelmek és gondolkodás mozgékonyága között.)

A kisgyerek tehát elsősorban **utánzással tanul** és ehhez megfelelő **követendő mintákat** kell látnia és átélnie maga körül. Látható, hogy a gyerekek mélységesen élvezik a cselekvésekben megnyilvánuló emberi munkát, a munkáját szerető és az azzal azonosuló ember látványát. A megfigyelt, átélt és megtapasztalt cselekvések sorrendjéből a gyerek leolvassa azok tartalmát és nagyon fontos, hogy **ő maga fogalmazhassa meg az** ily módon megszerzett tapasztalatainak értelmét és magyarázatait.

Az utánzós tanulásnak és spontán érlelődésnek ezen sajátosságai az egész kisgyerekkort jellemzik, mintegy a hetedik életév fordulójáig, amikor az önkéntelen, igen intenzív, de **könnyen elterelhető figyelem helyébe** a sokkal kisebb hatékonyságú, de a tárgynál már megtartható **szándékos figyelem lép**, a gyerek képessé válik a szóbeli, verbális tanítás befogadására.

A játék

A Waldorf-pedagógia nagyon komoly szerepet tulajdonít a gyerek játékának. A játszó gyerekekben megjelenő természetes erőket és képességeket óvni, ápolni és erősíteni kívánja.

A játék a kisgyerekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége.

Mint a pszichológiai kutatások eredményeiből tudjuk, a kisgyerek a külvilágból és saját belső világából nyert **tagolatlan benyomásait játékában vetíti ki** s ott újra szemügyre véve, **tagolja**.

A játék szabad kell, hogy legyen, csakis így vezet céljához, az egyéni benyomások feldolgozásához.

A játszó gyerek örömmel és meglelégedettséggel követi a belső világából fakadó indíttatásokat, melyek így egész szervezetét erősítik.

Ezt fizikai külsejében friss arcszíne, meleg keze, lába, csillogó szeme jelzi. A szabad játékban megjelenő, sokszor nagyon erős lelki és egyben testi aktivitás a keringési rendszer egészséges kialakulását is elősegíti. A gyerek belső indíttatása, akarata úgy jelenik meg szabad játékában,

mint a tanulási és megértési vágy, a mozgás- és tettvágy, az érzelmi kötődés vágya, s alkotó erejének kifejeződése.

A gyerek nem kis felnőtt! A gyerekkor sajátos létforma, saját szükségletekkel és lehetőségekkel.

A Waldorf-pedagógia azt állítja, hogy a természetben található lehetőségek változásai és sokszínűsége adják a **legjobb teret** a gyerekkülönböző játékformáihoz. **Komplex élményt** adnak, amelyre a gyerek a számára éppen szükséges játékkal reagál (érzékszervi, funkciós, explorációs, konstruktív játékok egészítik ki a szimbolikus és szerepjátékot).

A fejlődés folyamán változó játékformák megfelelő játékeszközöket igényelnek.

Fontos, hogy a benti játékszerek is tartalmazzák a szabadban található, érzékszervek számára kínált változatosságot, hívják elő a **gyereki fantázia** minél gazdagabb érvényesülését. A gyerek szabad játéka közben megismerheti a tárgyak tulajdonságait és saját akaratának és szabadságának határait is.

Eközben kipróbálhatja és megtapasztalhatja a megfelelő viselkedési formákat játszótársaival, és így fejlesztheti **szociális képességeit**.

A Waldorf-pedagógia összefüggést lát a gyerek, játék közben megjelenő magatartása s majdan a felnőttkori munkához kapcsolódó magatartása és életvitele között. Célja, hogy ebből az **átfutó melegből**, amely erőként lép fel a gyerek játékában és jelzi valódi belső aktivitásának teljes kielégítését, minél többet mentsen át a későbbi életszakaszokra is.

A fantázia

A gyerekekben természetesen megjelenő erőket (teljes figyelem az érzékelésben, utánzásos tanulás, fantáziadús játék) úgy kell segíteni, hogy a gyerek szabadon tudja azokat felhasználni s ezzel fejleszteni.

Mindezekhez megfelelő környezet, tér és idő szükséges.

A modern élet szokásai és hatásai sokszor nem kedvezőek a gyermeki játék számára és a szabad tapasztalat megszerzésére. Nagyon szűk és **kevés a szabad mozgástér** - főleg a városi gyerekek életében -, miközben **túl sok az élmény és az információ**, amit feldolgozni időhiány miatt nem tudnak. Felgyorsult, rohanó világunkban **kevés az idő** arra, hogy a tárgyakkal, az emberekkel **tartós** kapcsolatot teremtsen a gyerek, és **érzelmi kötődést** alakítson ki.

A technikai fejlődés folyamán **áttekinthetetlenné vált az emberi munka érzékelhető folyamata**. (Évtizedeken át a gyerek közvetlen környezetében, szeme láttára folytak a mindennapi létfenntartó tevékenységek, a tehénfejéstől a kenyérsütésig; a fonalak fonásától a

szövéseig.) Ma már az óvodáskorú gyermek is a megfelelő tapasztalatok hiányában a televízióra, könyvekre, magyarázatokra, tanításokra szorul, miközben az életkorának megfelelő tanulási módszer (utánzásos tanulás, szabad játék) nem érvényesülhet. A felnőttek világából származó **divatáramlatok kényszerítően irányítják, torzítják el a gyermek fantáziáját**: élményekhez csak a megvásárolható holmik, által juthat.

A mese a fantázia táplálója, a maga törvényeivel erkölcsi útmutató. Ha a mesének nincs valóságos viszonya az örök emberi lelki tartalmakkal, akkor a fantázia öncélúvá válik, nem ad lelki táplálékot, **fantasztikum** lesz, s ezzel **károsítja a gyermek belső világát**.

A fantázia, mint elemi gyerekkori képesség, mint a játékot megváltoztató elvarázsoló erő eleveníti és mozditja meg a gyermek belső világát. Ennek tisztaságát - kapcsolatát a valódi pszichikus világgal - biztosítani és őrizni a felnőtt feladata.

Az utánzás és a játék fejlődési szakaszai kisgyermekkorban

A Waldorf-pedagógia nagyhatású fejlesztő erőnek tekinti ebben a korban a gyermek spontán aktivitását (akaratát), amely külső és belső cselekvésre indítja őt, s arra vezeti, hogy felépítse testi és lelki erőit. A fizikai, az érzelmi, a szociális és az értelmi fejlődés számos tényező együtthatásaként jelenik meg az utánzás és a játék fejlődésében.

3 éves kor körül: Az öntudat ébredése: a gyermek felfedezi a saját lénye és az őt körülvevő világ közötti különbséget. Még úgy gondolkodik, ahogy a környezete. A játékban még nem együttműködő, mindent szeretne birtokába venni és kipróbálni. Érzelmeiben a környezetétől függ, mindent átvesz, és mindenre reagál.

A 3. és az 5. életév között: Két új képesség jelenik meg: a gyermek fantáziája (belső képteremtő képessége) és az emlékezet gyerekkori formája. A totális utánzás gyengül és a fantázia segítségével változtatni, kezd azon, amit megél. A sajátját - ami rá jellemző, ami belülről fakad - már bele tudja vinni a dolgokba. Bizonyos távolságtartás lép be a környezete és ő közé, kialakul a függetlenség elemi formája. A gyermek reagál a környezetéből jövő ingerekre, fantáziadús játékával építi belső világát. Külső dolgok és tárgyak adják a játékötleteit.

Céltól független tevékenységeket is végez, vagy nagyon gyorsan terv nélkül változtatja célját; három-négy évesen kezd el felfedezni a másik embert, de még mindig saját magát figyeli, kezd adni-venni, elosztani, ehhez a szükséges tapasztalat öt éves kor körül fejlődik k

Az 5. és a 7. életév között: A gyerek végtagjai egyre ügyesebbé válnak. Aki eddig fantáziadúsan és kreatívan játszott, krízist él meg, mert hiányozni kezdenek - fogyóban vannak - az ötletei. Külső dolgok közvetlen indítása helyett fokozatosan mutatkoznak meg a jelei annak, hogy maga tervezi a játékát. A belső képben kidolgozott előzetes elképzelés szerint keresi ki a gyerek a megfelelő anyagot és tárgyat a játékához, amely még mindig szoros kapcsolatban áll élményeivel és tapasztalataival. Érzéket fejleszt ki a többiek szükségletei iránt, másokért, másoknak is csinál dolgokat.

Az iskolaérettség

A Waldorf-óvodából kilépő gyerek erre irányuló külön erőfeszítés nélkül iskolaérett, ez általában a hetedik életév folyamán következik be. Ez az érettség megnyilvánul mozgásában, játékában - annak sokféle fent felsorolt formájában - a szociális életében és az ehhez kapcsolódó kommunikációban, az anyanyelv használatában, a környezet ismeretében, a számok világában, valamint a mesék, mondókák és versek birodalmában, való jártasságában.

A fizikai, testi változások a legszembevetőbb jelei az iskolaérettségnek, melyek ebben az életkorban radikálisan jelentkeznek a gyerekeknél:

A test arányai megváltoznak, s ennek következtében a gyerek fizikai képességei is. Nem csupán a nagy, aktív mozgásokban jelennek meg új elemek, mint például az, hogy tud szökdécselni, fél lábon ugrálni, labdát dobni és elkapni, masírozni, hanem a legaprólékosabb mozgásokban is finomodik az ügyessége, tud már csomót és masnit kötni, gombolni, varrni.

A szociális viselkedésben is fejlődés tapasztalható:

A gyerek belső világa erősebb lesz a külsőhöz képest. A játéka céltudatos és tervezett, a tárgyakhoz való kapcsolódása megváltozik, konkrét célokra inkább a speciálisan erre készített eszközök megfelelőek számára.

A barátságai már hosszabb ideig tartanak, elfogadott tagja az egész csoportnak. Arra is van már érzéke, önuralma, hogy a másiknak szót fogadjon, ajánlott tevékenységbe is be tud kapcsolódni. A gyerek belső egyensúlya engedi, hogy a különböző helyzetekhez alkalmazkodjon. Képes arra, hogy utasításokat hajtson végre, kötelességeket vállaljon, melyeknek teljesítése örömet szerez neki, és önbizalmát növeli.

Alkotó tevékenységeiben is megfigyelhetjük az érettség jeleit:

Rajzaiban törekszik a tudatos komponálásra, figyelme a vonalról a felületre, a színekre helyeződik át, részletesebben kidolgozott emberformát rajzol, rajzaiban megtalálható a szimmetria.

Érzelmi élete is sokkal összetettebbé válik:

Szereti elmesélni álmait, szeret sugdolózni, titkot tartani; mindez azt mutatja, hogy kezd különbséget tenni a külső és a belső világ között, a kívánság és a valóság között. Érzelmeit jobban kezeli, kevésbé adja át magát viharos érzéseknek, nyugodtabbá, kiegyensúlyozottabbá válik. Vágyik arra, hogy a felnőttben követendő és követhető tekintélyt lásson, akit szeretetből megajándékozhat bizalmával.

Gondolkodásában is új tartalmak jelennek meg:

Az iskolaérett gyerek képes igazi kérdéseket feltenni, 10-15 percig koncentrálni szabadon vállalt munkájára, valamilyen feladatra, tárgyra, összefüggésekben gondolkodni, valamit pontosan megmagyarázni, folyamatosan tisztán beszélni. A gyerekekben kialakul az ok-okozatigondolkodás, helyesen használja a múlt időt, emlékezete tudatossá válik. Mindezek képessé teszik őt arra, hogy a későbbiekben új gondolati struktúrákat fogadjon be.

Most már várja az iskoláskor tanulási formáit.

IV. A WALDORF-CSOPORT CÉLJA ÉS FELADATAI

Csoportunk egy életmintát kíván nyújtani a családok számára és betekintést a Waldorf, mint alternatív pedagógia világába. Mind a szülők, mind a kollégák számára. A családok ismerjék meg a Waldorf pedagógia alapgondolatait és legyen lehetőségük a választásra, mely színesíti a nevelés palettáját városunkban.

A Waldorf-óvodai nevelés alapgondolatai

A Waldorf-óvodapedagógia a későbbi egészséges életvitelt akarja megalapozni munkájával; e tevékenység eredményei ennek megfelelően csak a későbbi életszakaszokban mutatkoznak majd meg teljes mértékben.

Minden egyes gyerekben megnyilvánul a sokrétű emberi természet, melyet az óvónő tisztelettel tanulmányoz. A pedagógus a gyerek megnyilatkozásaiból tudja meg, hogy **mire van szüksége** a gyerekeknek, s ezek nemcsak szóbeliek, hanem ugyancsak sokrétűek: ezek közé soroljuk például a test-meleget, az egészség-betegség jeleit, a lelki állapotok megnyilvánulásait s a tudati fejlődés meg tapasztalható mozzanatait is.

Ez speciálisan kimunkált megfigyelést igényel, amely ítélet s előítélet mentes. Nem engedi a szabadon feltörő kritikát; sőt **a nehézségeket leküzdő, befogadó szeretetteljes együttélést vállal a gyerekekkel**, amelyben a gyerek emberi méltóságát megőrizheti.

A Waldorf-óvodai nevelés a gyerekekben működő természetes erőket támogatja, úgy hogy a gyerek szabadon tudja azokat alkalmazni, fejleszteni. Ez szeretetteljes, meleg légkört kíván, amely biztosítja a megfelelő fizikai és pszichés környezetet, s kizárja a zavaró és erőszakos befolyásokat.

A **cselekvés, az érzés és a gondolkodás fejlődésében** figyelmes, tapintatos vezetéssel segíti az óvónő, amely nem **engedi a túlterhelést**, hanem védi a gyerek **saját érésének** és kibontakozásának tempóját. Lehetőséget nyújt arra, hogy a gyerek saját útját a megfelelő módon találja meg, s ezen egyre önállóbban járjon.

Óvni kívánja a gyerek fejlődő belső világát, fokozatos érlelődését segíti elő: ott ajánl segítséget, ahol a gyerek éppen tart, és megvárja, hogy a gyerek önállóan találja meg a következő lépését. Segítjük a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, és teret engedünk az önkifejező törekvéseinek.

Elvárások helyett érzelmi biztonságot, védettséget nyújt: A nevelő törekszik megérteni a gyerek világát, s tiszteli alakuló világképét.

Az óvónő tudatában van annak, hogy minden érzékelés kihív a gyerekből válaszként egy belső gesztust, megmozdulást, amit majd annak átélése után, képszerű, álmhoz hasonló szemléletben dolgoz fel. Ha ezt a folyamatot nem sürgetik, akkor a természetes érési folyamatok biztosítják a sajátos gyerekkori erők (teljes figyelem és nyitottság, fantázia, kezdeményezés - mint akarati erő, eredetiség és szociális érzés) átmentését a későbbi életszakaszokra is. A külső, a nevelő által gyakorolt vezetést a gyereki személyiség belső vezéreltsége helyettesíti, amely vezetés alapot képez a szabad önismeret által meghatározott közösségi élethez.

Az óvónő kivárja azt az időpontot, amikor a gyerek maga kezd cselekedni.

A Waldorf-óvoda, mint burok - érzelmi biztonság - áttekinthető világ *

A tárgyi, a szokásbeli, az érzelmi és a tartalmi környezet bölcsője kell, hogy legyen a gyerek fejlődésének, játékának és tanulásának.

A Waldorf-óvoda minden apró mozzanatával a kisgyerek életformáját szolgálja. Igyekszik jó minőségű táplálékot adni a gyerek testének, lelkének, egész személyiségének.

A gondozás szeretetteljes tevékenységei: a testápolás, betegségmegelőzés, a táplálkozás, a melegen tartás, az öltöztetés-öltözködés nemcsak a gyerek fizikai szükségleteit elégítik ki, hanem egyben a lelkét is ápolják, növelik biztonságérzetét.

Ezt az anyai gondoskodást a Waldorf-óvodában az óvónő tudatosan magára vállalja, mivel ez nevelői tevékenységének, a gyerekekkel való kapcsolatának, meghatározó része: e tevékenység közben folyamatosan tájékozódhat a gyerek állapotáról, testi és lelki közérzetéről. Kis rítusok alakulhatnak ki e szokásos teendők körül. Fejlődése során a gyerek egyre önállóbban látja el testi szükségleteit, majd az óvónő mintáját követve, ő is felajánlja segítségét a kicsiknek. A családi kapcsolat az egész csoportot átöleli.

A Waldorf-pedagógia az **érzelmi biztonság** fontosságát hangsúlyozza a kisgyerek pszichikus és mentális fejlődésében.

Ezt az érzelmi biztonságot elsősorban természetesen a családnak kell megadnia, de meg kell, hogy adja a gyereket fogadó első intézmény, az óvoda is, mely az anyát követve egyfajta **szociális anyaöl** szeretne lenni a kisgyerek számára.

A Waldorf-óvoda áttekinthetővé teszi a mindennapi cselekvések világát a gyerek körül. A gyerek látja a felnőtt tevékenységében, hogy mi miből lesz (kenyér a búzából, baba a fadarabból, stb.), így a későbbi életkorokban is otthonosan mozog az őt körülvevő világban, s nem lép fel az áthatolhatatlan elidegenítő érzés.

A Waldorf-óvoda az életünket és világunkat, átszövő összefüggéseket megkísérli érzékelhetővé és tapasztalhatóvá tenni a gyerek számára.

Óvni szeretné a gyerekkort, hogy a gyerek csak lassan ébredjen fel a kreatív erőket felszabadító, képdús gyermeki álomvilágból. Ennek az a célja, hogy az ébredés után viszont valóban önállóan, biztosan, erőteljesen, éberen tudjon élni a világban.

A Waldorf-nevelés a gyerek individuális fejlődését differenciált módon segíti, és módot nyújt lényének a közösségben való kibontakoztatására is. Lehetőséget ad valódi közösség létrehozására, melyben minden gyermeki személyiségre szükség van. Ezáltal, hogy

mindenkinek van szerepe, mindenkire szükség van élmény és a szolidaritás érzése, végigkíséri őket kibontakozó életük során.

A Waldorf-óvodák csoportjai **életkorilag** szándékosan mintegy **egyharmad-egyharmad-egyharmad arányban** foglalják magukban a három óvodai „évjáratot” (ezek az úgynevezett **vegyes életkori csoportok**). Ezzel egyrészt nem törik meg a család természetes közegét (testvérek), másrészt a felnőtt és kisgyerek között a nagyobb gyerekekben kitűnő **közvetítőket** találnak, akik a csoport szokásait, ritmusait, napirendjét is teljesen természetes módon hagyományozzák át - az utánpótlás által - az utánuk következőkre. Az óvónő által gyakorolt nevelési stílus, módszer is a gyerek utánpótlási képességére épül. Követendő mintát nyújt a mindennapokban a maga tevékenységével, cselekvés-soraival, érzelmeivel, gondolataival.

A csoportvezető óvónő megteremti azokat a **valós helyzeteket**, amelyekben a gyerekek saját igényeik szerint feltalálják magukat. Ha kívülről nem zavarják a gyerek önbizalmát, egyre növekvő önállósággal maga jelzi fejlődését: egyre több belső és külső aktivitást mutat, egyre jobban ő is követendő **mintává** válhat a többi gyerek számára. Mindez csírája egy későbbi, kreatív, **az életben természetesen eligazodó** személyiség kialakulásának.

Az óvónő saját személyiségét állandóan fejleszti, ezáltal eleven példával szolgál a fejlődésben lévő gyerekek számára.

* Megjegyzés: Burok – érzelmi nevelés – áttekinthető világ = Érzelmi nevelés biztosítása

V. RITMUSOK A WALDORF-CSOPORTBAN

A kisgyerek saját testi ritmusai csak lassan válnak rendszeressé. A Waldorf-óvodapedagógia ezt a folyamatot úgy segíti elő, hogy a gyerek életét mindig ismétlődő, rendszeresen visszatérő időbeosztással tagolja. Általában három év telik el az óvoda kezdete és az óvodáskor vége között. Elfogadott tény a vegyes életkorú csoportban, hogy minden gyerek máshol tart a fejlődésben, ezért tudásuk és képességeik nem lehetnek egyformák

A Waldorf-óvoda tudatosan él a ritmikus ismétlés én-erősítő, szorongásoldó hatásával.

A témakörök, tevékenységek, művészeti foglalkozások, munkák, ételek, mesék, verses-dalok ritmikus játékok visszatérnek **évi, heti és napi ritmusokban**. Egészséges változásban élhetik át a gyerekek az elfeledésből lassan felmerülő felismerést, az örömteljes várakozás szakaszainak végén a beteljesülést.

Az ünnepek ritmusa

*Állandó ismétlődéssel térnek vissza az évkör ünnepei, * a természet évszakonkénti változásai s az ezzel összefüggő emberi munkák.*

Rudolf Steiner szerint az ünnepek az év és az élet forduló- és csomópontjai, amelyek a világmindenség szellemiségével kapcsolhatják össze az embert. Havonta egy illetve két ünnep tartalmával találkoznak a gyerekek:

- * A gyerekek születésnapja
- * Aratás - betakarítás - hálaadás
- * Szent Mihály időszaka
- * Szent Márton időszaka
- * Advent - Szent Miklós
- * Vízkereszt - Három király időszaka
- * Farsang
- * A tavasz kezdő napja
- * Húsvét
- * Mennybemenetel
- * Pünkösöd
- * Szent János időszak - a nyár ünnepe.

Óvodai közös ünnepek, programok

- * Az óvoda többi csoportjával részt veszünk az adventi gyertyagyújtáson.
- * Együtt ünnepeljük, tartjuk a gyereknapot játékos sportdélután keretében.

A hét ritmusa

Egy-egy időszak ünneppel fejeződik be a Waldorf-óvodában, amelyre azt megelőzően hosszabb ideig „készülnek” a csoportok. **A heti és mindennapi tevékenységekben bekövetkező egyre gyakoribb enyhe változásokból lehet érzékelni azt, hogy az ünnep közeledik már.**

Az óvoda berendezése, színei, virág és növény díszai az évszakasztalon, a választott mesék, versek és dalok tartalma, a tevékenységek és munkák jellege - mindez **együtt**

* Megjegyzés: Évkör ünnepei = Külső világ tevékeny megismerése

egyértelmű nyelven beszél a **kisgyerek számára érzékelhető szinten** arról, hogy milyen időszakban él ő éppen. A hét napjaihoz kötődő, mindig vissza-visszatérő azonosságok tagolják a hetet érzékletesen. Az óvónő mindezt nagyon tudatosan alakítja ki, úgy, hogy a változásokat a művészeti tevékenységek heti ritmusában is fel lehessen fedezni: **a rajzolás, festés, sütés, gyapjúkép készítés és a viaszozás** is tükrözi az adott időszakot, és egyben alapanyagul is szolgál az ünneplés eszközeihez. Évi, havi, heti ritmusok a Waldorf-óvoda érendjében is megjelennek.

Havi változásban mindig az idényjellegű zöldségek, gyümölcsök szolgálnak táplálékul, a **hét napjait** pedig a feldolgozott gabonafajták különböztetik meg.

Példa az étkezésben kialakult hetirendre:

Hétfő - rizs; kedd - árpa; szerda - köles; csütörtök - rozs; péntek - zab;

(szombat - kukorica; vasárnap - búza).

Étkezésünk:

Mivel csoportunk központi konyháról kapja az ételt, kevésbé van lehetőség főzésre. A jövőben azonban törekszünk arra, hogy a központi konyhával egyeztetve heti 1-2 napon magunk készítsük el a tízórainkat küldött alapanyagokból, pl.: kását, müzlit stb..

Heti ritmusunk

Mely az euritmia időpontja miatt változhat, egy nevelési évben mindenképpen állandó.

Hétfő: Rajzolás, mese, ritmikus játék

Kedd: Gyapjúkép készítés, mese, ritmikus játék

Szerda: Mintázás - barkácsolás, Euritmia

Csütörtök: Sütés, mese, ritmikus játék

Péntek: Festés, mese, ritmikus ját

A napi ritmusunk

A szülőkkel mindig megbeszéljük és a lehetőségekhez mérten, kérjük ennek megvalósítását. Az óvoda a szülők munkaidejéhez alkalmazkodva reggel nyit. A gyerekek túl korai keltésének káros hatásait elmondjuk, mert a gyerekek alapvetően ki kellene aludnia magát, de a szülők – családok körülményeit figyelembe vesszük. Fontos, hogy fél kilencig minden gyerek megérkezzen, hogy a (minimálisan 1 órai) benti szabad játékra lehetőség legyen.

Napi ritmus szeptember 1 - május 31. között:

5, 30 - 7, 30: Gyülekező az ügyeletes csoportban, szabad játék

7, 30– 10, 00: szabad játék, művészeti tevékenységek a heti ritmusnak megfelelően, folyamatos tízórai, rendrakás

10, 00 – 10, 30: nap köszöntése, mese, irodalmi-zenei kör, ritmikus játékok, euritmia, gyümölcsfogyasztás

10, 30 – 11, 30: öltözködés, szabad játék az udvaron

11, 30 – 12, 00: udvari játékok elrakása, gyülekezés, előkészület az ebédhez

12, 00 – 12, 30: ebédelés

12, 30 – 13, 00: mosakodás, fogmosás, gondozási teendők, előkészület a pihenéshez, mese

13, 00 – 14, 30: pihenés

14, 30 – 15, 00: folyamatos ébredés, gondozási teendők, folyamatos uzsonnázás

15, 00 – 16, 00: szabad játék, szabadon választott tevékenység

16, 00 – 17, 00: játék, szabadon választott tevékenységek az ügyeletes csoportban udvaron, hazabocsátás

Nyitva tartás, szünidők

A gyerek valódi **szomatikus és pszichés szükségletei** ebben az életkorban egyrészt megkívánják a családon kívüli kapcsolatépítés lehetőségét, másrészt mintegy félnapos, de inkább négy-öt órás **csoportban tartózkodás** után feltétlenül szükségük volna arra, hogy visszatérhessenek személyes életükbe.

A ritmikus váltásokba és változásokba tartoznak a **pihenők és a szünetek**, ugyanúgy, ahogy az alvás hozzátartozik az emberi természet ritmusához. Negyedévenként szüksége lenne a gyerekeknek legalább kéthetes szünidőre, amikor a gyerek az óvodában szerzett tapasztalatait beleviszi saját életébe és feldolgozza.

A kifáradás hosszabb idő után többek között irreverzibilis, dekoncentrálódási folyamatokat is elindíthat.

Szünetek:

Őszi szünet (kb.2-3 nap, Márton nap környékén)

Adventi szünet (kb.2 hét)

Húsvéti szünet (kb. 1 hét)

Nyári szünet (kb.2 hónap)

Törekszünk a szünetek betartására!

VI. A WALDORF-CSOPORT ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

Háztartási, kerti munkák, kézművesség *

A gyerekek minden tevékenysége az óvónő jelenlétében vagy tudomásával folyik. Teljes figyelemmel és mindig érdeklődve kíséri a Waldorf-óvónő a körülötte zajló eseményeket. Minden, a csoport életéhez szükséges munkát (öltöztetéstől kezdve a takarításig) az óvónő végez, a gyerekek előtt. Alapelv, hogy az óvodai időben az óvónő semmit se csinál, amit gyerekek nem utánozhatnak. (Ezért az adminisztrációs munkára és a szülőkkel való beszélgetésre a gyerekekről csak a gyerek távollétében kerít sort.)

Tudatában van annak, hogy valamennyi tevékenysége inspirálja és táplálja a gyermek szabad játékát. Igyekszik úgy dolgozni, hogy a gyermek szívesen kapcsolódjon be a munkájába, őt utánozva. Biztosítani kell azonban, hogy a gyermek - fejlődési fokától és életkorától függően rövidebb, vagy hosszabb idő múlva - a munka jellegű tevékenységek után visszataláljon a kortársaival való spontán játékba. A Waldorf-óvónő által **végzett háztartási és kerti munkák** zöme hasonlít egy régi, hagyományos háztartás munkáihoz, ahol nem gépek működnek, hanem az emberi kéz dolgozik.

E tevékenységek különbözőek lehetnek:

- * **a mindennapi munkák** (vásárlás, sütés, főzés, asztalterítés, ételosztás, **mosogatás**, rendrakás, virágöntözés, állatgondozás, takarítás)
- * **heti visszatérő munkák** (mosás, vasalás, varrás, játékszer javítása, évszakasztal „felújítása”)
- * **havi, évszakonkénti munkák** (veteményezés, aratás / betakarítás, befőzés, gyapjú feldolgozása, selyemfestés) Ezeket, a **munkákat** az óvónő a (benti és kinti) szabad játék ideje alatt végzi, egymást **átható ritmusokban**. A gyerekeknek lehetőségük van a különböző folyamatok átélésére:

Példaként: Egy ilyen **tevékenységi kör** az ültetés vagy palántázás, a termések leszüretelése, a befőzés, vagy a gabonák feldolgozása, mely tevékenységek többrétű és természetes módon épülnek be az óvoda mindennapi életébe.

Ősszel a gyerekek - a saját kézzel varrott - kis filczsákokban hazaviszik a búza vagy egyéb gabonafajta magvait. Ezeket egész télen átörzik tavaszig, amikor visszahozzák őket. A tavasz ünnepe alkalmával elültetik a magokat egy tálkába és így megismerik a csírázó búzát. Kiránduláson vagy a kert elkülönített részén látják, amint a búza növekszik, kibontja kalászát, majd megsárgul. Talán módjuk van az aratást is szemügyre venni, s az aratás után a tarlón elhullott kalászokat felszedgetni. Az óvodában aztán kibontják a magot a héjából s üvegekbe,

gyűjtik. Az óvodában, kis kézi-malmokon ledarálják a magokat, s a sárgás magból fehér liszt lesz. Néhányan, több kis csoportban talán a boltba is elmennek, és ott vásárolnak még búzát, rozst, vagy más egyebet. Látják, amint a boltos méri az árut, s az óvónő fizet. Víz, só, kovász és még ki mit szeret bele - maguk gyúrnak, dagasztják a tésztát, s kis cipókat szaggatnak, majd letakarva kelni hagyják, s a sütőbe (kemencébe) teszik. Hamarosan az egész óvodát betölti a sült kenyér illata. A kész, de még meleg cipót felvágják, megvajazzák és megeszik.

A gyerekek számára így különös hangsúlyt kap a **kézművesség**, mint elemi játékkészítési lehetőség.

A kézimunkához tartozik továbbá a szövés: az óvónő egy nagy szövőkereten dolgozik, miközben a gyerekek számára kicsi keretek vannak, amelyeken az ujjukkal kis terítőt vagy tarisznyát szőnek.

A varrást, a hímzést valamint a speciális eszközöket (körmöcske, szövőkeret) igénylő munkákat is nagy kitartással végzik az iskolába készülő gyerekek az utolsó óvodai évükben. Az óvónő itt is példaként szerepel, aki játékokat készít a gyerekek jelenlétében. Nem csak a gyapjú és a különböző textilek képeznek jó alapanyagot a játék készítéséhez: fadarabból, ágakból vagy gyökérből házikót, hajót, autót, bababútorokat lehet készíteni. Így sor kerül kalapácsolásra, fűrészelésre, reszelésre, csiszolásra, igazi szerszámokkal, a satupadnál.

A kicsik, akiknek még nem szabad az ilyen munkákat végezni, a munka jellegű tevékenységek körül egy teljes játékvilágot építenek ki: például, várják a fűrészport, amit összesöpörnek, elszállítanak, majd „főzéshez” használnak a babakonyhában.

Ezek a folyamatok is érzéki és mégis áttekinthető tapasztalatokkal szolgálnak a külvilág fontos, hozzánk kapcsolódó eseménysorairól, alapul szolgálnak a gyermek kompetenciáinak fejlesztéséhez.

Honnan van a mindennapi kenyérünk?

Honnan van a méz, a viasz (kréta, gyurma, gyertya)?

Honnan van a ruhánk alapanyaga (gyapjú)?

Honnan vannak az építéset anyagai (agyag, homok, fa)?

Hogyan lesz mindezekből az emberi életet szolgáló dolog?

Ezek a kérdések átszövik a Waldorf-óvodás mindennapi életét és meghatározzák az óvónői munkák tartalmát; így a választ a gyerek számára saját **érzéki tapasztalata**, s nemegyszer saját - az óvónőt utánzó - **tevékenysége** adja meg.

* Megjegyzés: Háztartási, kerti munkák, kézművesség = Külső világ tevékeny megismerése

Mese - bábozás - babázás*

A mese

Ahogy a gyerekek az ősi kézművességekben valóságos folyamatokkal megtapasztalható módon találkoznak, s így az óvónői munkában átélhetik a valóság változásait (ahol a minőség függ a szakszerűségtől és következetességtől, és mérhetővé válik az eredmény), ugyanúgy a mindennapi **mese** is - másfajta, belső úton - bepillantást **jelent a gyerekek számára a valóság világába**, amely megfelel mágikus világképüknek.

Az óvodáskorú gyerekre jellemző, hogy számára egy lénynek a külseje tükrözi belső lényegét: a gonosz egyenlő a csúnyával, a jó mindig szép vagy csak el volt varázsolva. A gyerek számára az is természetes, hogy harcot kell vívni, helyt kell állni ahhoz, hogy valami jó bekövetkezzék. A Waldorf-pedagógia úgy látja, hogy sok igazság rejlik az **eredeti népmesékben**, mert olyan **lelki-szellemi értékekről** és példakép erejű emberi fejlődési folyamatokról szólnak, melyek éppen olyan igazak, mint az érzékelhető világ tényei.

A Waldorf-óvodában a mesék mindig az aktuális ünnepkörhöz, évszakhoz kapcsolódnak. Az óvónő **hosszabb időn keresztül**, legalább egy hétig meséli fejből szóról-szóra ugyanazt a mesét. Az ismétlés nem unalmassá teszi a mesét, hanem elmélyíti az azonosulást és a megértést. Belső képként (tájkép-szerűen) jelenik meg a mese a gyerekekben. Az **érdeklődése és biztonságérzete nő**, s örül, ha tudja, hogy mi következik. A gyerek érzelmei előre látható sorrendben jelennek meg és így élvezi a gyerek a feszültséget is, majd a feloldást. A mesélés a mindennapokba beépített szertartás, mindig **ugyanabban az időpontban**, mindig ugyanazon **a helyen van**, és **minden gyerek egyformán résztvevője**. Mindig ugyanazok a gesztusok és események adják meg a jelet a mesekezdesre; például: az óvónő halk lantjátéka, mialatt a másik óvónő meggyújtja a gyertyát, kialakul a kör és egy közös ének után, megszólal a mese.

A mesemondás fejleszti a gyerek **érzelmi, értelmi és anyanyelvi** képességeit egyaránt. A Waldorf-pedagógia az idegen nyelv tanítását csak az iskolában, de ott már az első osztálytól kezdve (egyszerre két idegen nyelven is) helyesli. Az óvodáskorú gyerekeknek szüksége van arra, hogy a környezetében beszélt „anyanyelvét” minél biztosabban tanulja meg. Különös hangsúlyt élvez a Waldorf-óvodában az a szókincs, **amely segíti a belső képek kialakítását** - mint például az eredeti népmesék szókinccse képei - és felidézi a fogalmak érzelmi töltését, amely mindig sokszínű és többretegű. Nem csupán a megnevezés, mint az érdeklődést lezáró magyarázat a fontos, hanem az is, hogy érzékelhetővé, átélhetővé váljon a tartalom. Olyan régi szép szavakon megszólaló mesét is szívesen mesélnek az óvodában, amelyeket nem szükséges azonnal érteniük az óvodásoknak. Jó, ha a gyerekek csak **sejtik** a szavak jelentését, - de az érzelmi töltés ilyenkor is jelentős - és majd idővel tisztul az értés.

Az óvónők nagy értékűnek tekintik a gyerek alakuló világképét. Ha a gyerekek megosztják az óvónővel még képlékeny világnézetüket, amely sokszor kevés információból következtetve és ezért hiányosan alakult ki, az óvónő

Nem javítja ki feltétlenül állításait a tudomány legutolsó eredménye szerint. A nyitott és eleven kérdésként átélt képzeleteket meghallgatja, esetleg feltesz egy kérdést, de csak ha nem zavarja így a gyerek mesélőkedvét, melyben megnyilatkozik belső titkairól.

* Megjegyzés: Anyanyelvi nevelés

A bábozás és a babázás

A **vegyes életkorú csoport** összetétele igényli a gondos mesekiválasztás mellett a pedagógiai segítséget is arra, hogy egy egyszerűbb mesét örömmel tudjanak végighallgatni és követni a nagyobbak, és egy hosszú komplikáltabb mese alatt (amit mondjuk a születésnapja alkalmával, választhat a gyerek) ne fáradjanak el a kicsik. Segítség lehet a **bábozás**, amelyre egy ünnep alkalmával is sor kerülhet.

A Waldorf-óvoda bábszínházának bábuai nem kézi vagy kesztyűbábok, hanem úgynevezett álló bábok, vagy marionett figurák. Ezeket az óvónő az asztal mögött ülve vagy állva, takaratlanul vezeti az asztalszerű színpadon, vagy felülről zsinórral mozgatja, ha marionett. Az óvodást nem zavarja, hogy látja a báb mozgatóját - ellenkezőleg, ez számára érzelmi biztonságot nyújt.

Másfelől az óvodás jobban, mélyebben azonosítja magát a kívülről vagy felülről láthatóan vezetett teljes figurával, mint a sokszor csak derékig látszó „belülről” megelevenített, önálló életre kelt bábbal.

A Waldorf-óvoda bábjai általában **saját készítésűek**; a leggyakrabban a szülőkkel együtt készítik az óvónők, esetleg a nagyobb gyerekekkel - mint ahogy az összes többi játékállatot és lényt, törpét, babát is. A **bábuk arca csak nagyjából kidolgozott**, hogy helyet és teret adjon az intenzív gyereki projekciónak.

Színes selymekkel letakart, kellékekkel berendezett asztalon, a képzeletre támaszkodva valamilyen utat jár be a gyerek a hőssel együtt. Amellett, hogy a bábozás erősíti a gyerek figyelmét, színeivel, mozgásaival alátámasztja a gyerek belső képeit, aktivizálja őt, indítást ad arra, hogy a szabad játékban ő maga is fölépítsen egy tájat, anyagokat és bábként használható figurákat keressen, vagy készítsen, s végül előadja bábszínházát a többieknek is.

Egy ilyen - a gyerek által felépített és elmesélt bábjátéknak különleges varázsa van. Sokszor több gyerek vesz részt az előadásban, és az ő „függöny mögötti” kommunikációjuk rendkívüli **szociális teljesítmény**, mert mindent a sokszor „rögtönzött”, az adott pillanatban kitalált mese fontosságának és folyamatosságának rendelnek alá a bábozók. Olyan is előfordul azonban, hogy az óvónőt kéri, hogy ő meséljen, miközben ők előadják, a még mindkét fél számára (mesélő és bábozó) ismeretlen - mert rögtönzött - mesét. Az előadás folyamatosan születik meg. Ilyenkor mutatkozik meg, hogy **közös képi nyelvben** tudnak gondolkozni a gyerekek az óvónővel. Sokszor már a pici gyerekek is elkezdenek bábozni, de ők még nem mernek, még nem tudnak mesélni. Inkább a nagyobbak állnak elő a saját maguk által kitalált mesével sokszor megdöbbenően gazdag szókinccsel.

Fontos számukra, hogy a meséléssel és a bábozással kapcsolatos csoportszokásokat ők is betartsák; például: letakarják a felépített színpadot előadás előtt és után is, énekszóval vagy zenével kezdik, és kísérik, majd fejezik be az előadást.

Sokszor az óvónők saját mozdulataikat figyelhetik meg a bábozó gyereken. Annyira szokássá válik a bábszínház, hogy otthon is - ünnepekkor vagy más alkalommal - nagy örömmel báboznak a gyerekek a családjuknak, rokonaiknak, vendégeiknek, vagy ha más néző nem akad, a babáiknak és kedvenc állataiknak.

Az óvodáskorú gyerekek legyen lehetősége egy **olyan babát** szeretni, amelyre az ő saját „énjét”, személyiségének magját kivetíti és barátként vagy játszótársként, osztja meg vele minden örömét és bánatát. Egészségesen hat, ha a gyerek ilyen módon feldolgozhatja a számára még érthetetlen helyzeteket vagy más élményeit.

Ezek az úgynevezett „Waldorfbabák” körültekintő gondossággal készülnek: a szabástól a baba felöltöztetéséig bezárólag. Figyelembe véve azt, hogy minden, ami a gyerek kezébe kerül az esztétikán túl, jó minőségű, minta értékű legyen, nemcsak a természetes anyagok (pamut, gyapjú) használatát tartják fontosnak a Waldorf-óvodában, hanem a testarányok (fej-test arányai) pontos betartására is törekednek, s a színeiben (test, haj, ruha), az arckifejezésben finom, lágy harmónia tükröződjön a „kedves játék babából”. Mindez által szabad teret kaphat a gyerek fantáziája és képzelete.

Zene - ének – vers *

A zene

A Waldorf-pedagógiára jellemző, hogy mindig a gyerekből indul ki, mégpedig abból a fejlődési szakaszból, amelyben a gyerek éppen van. **A kisgyerek teljesen másképpen hall,** mint a felnőttek, mert más tudatállapotban él. A zene éltetően hat, életerőt adva, de lehet káros hatása is. **A jó zene a csendből indul ki,** és a gyerekek is csak oldott, nyugodt légkörben kezdenek el énekelni, nyugtalan környezetben nem. **A műszaki zajoktól és a tömegkommunikációs eszközök hangáradatától kímélni kívánja a Waldorf-pedagógia a kisgyereket.** A gyerekeknek meg kell tanulniuk csendben lenni, hallgatni, hangot várni. Nagy zajban, a szabad játék közepén, önkéntelenül is elcsendesednek, ha az óvónő elkezd zenélni, énekelni.

Főként a **kvint intervallumú,** és a **pentaton zene** nyugtatja meg őket ebben az életkorban. Fontos, hogy a gyerek **fel tudja fedezni, hogy honnan erednek a különböző hangok.** A zenélő embert akarják látni, a hangszert, a mozgásokat, a zenélő érzéseit, koncentrációját. (A gyerek érezze, hogy az ember hibázik is, de tudja kezelni a hibát. A kazettánál ez nincs így, hisz az mindig tökéletes, sohasem hamis.) A Waldorf-pedagógia **nem használ** kazettát, magnót, s más **technikai eszközöket** (mesehallgatásra se ajánlja őket), mert fontosnak tartja, hogy a gyerek **mindig emberrel kapcsolatosan élje meg** a dolgokat, hogy érezze, a hang ott keletkezik, ahol valaki zenél, mesél.

A hallás nemcsak a fülben zajlik. Szétárad. A gyerek az egész testében érzékel, és hall, ezért kezd el a zenére rögtön mozogni, táncolni. A zenéhez közvetlenül kapcsolódik a mozgás.

A gyerekeknek nagy szükségük van a különböző csengő-zengő hangokra, ezért fontos, hogy több különböző hangszer legyen az óvodában elérhető közelben: kis rézharangok, harangjáték, xilofon vagy gyerek-hárfa, csörgők, botok, pengetős vagy fúvós hangszerek. A hangszerek segítségével a gyerekek érzékelhetik a különböző minőségeket. (Meg lehet hallgatni, hogy a sok összeütogetett fadarab mind különbözően szól; össze lehet hasonlítani ezeket, majd esetleg egy ezekkel zenélő zenekart alapítani.)

A gyerekek életkoruktól függően más és más hangszert használnak.

* Megjegyzés: Anyanyelvi nevelés

Az ének

A mesejátékok teljes élményt nyújtanak a gyerek számára, hiszen a történethez játszhat egy hangszeren, és mozoghat is. A zenélés, az improvizálás, ugyanúgy, mint az éneklés a Waldorf-óvoda napirendjének szerves része. A **mindennapos tevékenységeket** - a különböző munkákat is - gyakran kíséri ének és vers. Bizonyos helyzetekhez szokásszerűen fűződik egy-egy az alkalomhoz illő dal vagy vers, amely a gyerek számára mintegy jelzi, hogy az óvónő éppen mit csinál (például: sütésnél, cipőkötésnél, rendrakásnál, ételosztásnál, mesélésnél). Így az énekszó belevonja a gyereket az óvónő tevékenységébe a nélkül is, hogy most éppen részt venne az adott helyzetben. Máskor már része volt benne, s majd újra lesz még.

Az óvodában csak **egy szólamban**, és - mint a gyerekek - **magas hangon** énekelnek az óvónők.

A vers

Nem elsődleges cél az, hogy minél több verset vagy dalt tanuljanak meg a gyerekek (spontán folyamat) hanem, hogy ritmizált beszéddel és énekelve, az óvónő olyan hangulatot teremtsen, ahol az ének és a vers az öröm, a tisztelet és a belső világ kifejezése.

A nap folyamán azonban olyan helyzetek is vannak, amikor a vers és a dal szertartás elemeként szerepel.

Például: Kézmosás **után** a frissen mosott tenyerekbe az óvónő illatos olajat cseppent, verssel, dallal kísérve. Minden gyerekhez külön - külön szól, az őt megillető egyéni hangon, miközben testi „dajkáló” közelséget teremt meg egy-egy lovagoltató- vagy ujj-játék segítségével. Ez a napnak - mind a gyerekek, mind az óvónő számára - kiemelkedően fontos része, mert érzelmileg nagyon intenzív és személyes mozzanat.

A vers és a dal legnemesebb formáit használják, mint asztali áldást és hálaadást, mint születésnap vagy egyéb ünnep köszöntését, vagy mint mindennapi fohászt a meggyújtott gyertya bensőséget teremtő eleven fényénél, a reggeli körben és az elbúcsúzáskor.

Mese előtt és mese után is dallal vagy verssel jelzi az óvónő, hogy kiemelkedő esemény kezdődik, végződik éppen a napi életben.

A mesék, versek, és dalok kiválasztása, összeállítása az óvónő **f o l y a m a t o s**,

á l l a n d ó f e l a d a t a. Az adott évszakhoz, az ünnepkörhöz igazodván, a csoport összetételének megfelelően, elsősorban **népi forrásokból keres igazi meséket, verseket és dalokat**. Azzal is megpróbálkozik, hogy történetet találjon ki, meséket verses formába ritmizáljon, vagy már meglévő vershez dallamot komponáljon, esetleg új dalokat írjon. Mindezekben arra törekszik, hogy a zeneiség, a tempó, a ritmus, a dinamika és a hangzás

sokféle változásban jelenjen meg, így kelt a gyerekekben örömteljes, frissítő indítást arra, hogy megszeresse a szép beszédet és éneket.

Az a tapasztalat, hogy a gyerekek ezeket, a kifejezési lehetőségeket szívesen használják fel szabad játékukban, és gyakran otthon is, szabadon, önkéntesen. Mindezzel sok esetben a logopédiai korrekció is megelőzhető.

A vers- és a dal örömteli elsajátítását szolgálja az is, hogy a gyerek **sohasem kényszerül arra, hogy egyedül szerepelve kelljen egy verset vagy dalt előadnia**. Mindez csak az óvónő és a csoport védő burkában történik.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Megfelelő mintaadással, a javítgatás elkerülésével biztosítjuk a gyermektermészetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartását.

Szép mozgás - a ritmikus játékban és az euritmiában

A ritmikus játék

A kisgyerek saját test- és térérzékelésének elmélyítésében, a ritmusos mozgások átélésében, a mozgásformák harmonizálásában és a mesei jelenetek megelevenítésében jelentős szerepet játszik a mindennapos ritmikus játék.

Ez a tevékenység, amely naponta 15-20 percig tart, a kisgyerek közvetlen utánzóképeségére épül. (Mozgást látva, érzékelve ő is együtt szeretne mozdulni a környezetével.)

Jellemző erre az életkorra, hogy a gyerek **bizalommal követi az óvónő mozdulatát** anélkül, hogy előre tudná milyen célból, végzik azt. Mozgásnyelvről is beszélhetünk.

Egy dalt énekelve vezeti az óvónő a gyerekeket arra a helyre, ahol majd együtt tudnak mozogni és táncolni. Az életkorukból adódóan a gyerekek nem körformában, hanem inkább **fürtformában** csoportosulnak az óvónő köré, miközben ő elkezd a játékot. Mondókákat, verseket, dalokat mozgással kísérve, egy történetbe ágyazva játszik el az óvónő, mindig az aktuális ünnephez és évszakhoz kapcsolódva (például: a paraszt kimegy a rétre szántani és aratni, elviszi a lovát a kovácshoz patkolni, megfigyeli a gólyát, fecskéket vagy a méhecskéket, végzi a munkáját, törpékkel találkozik, táncol velük. stb.).

Fontos, hogy a természet élete és az emberi munka sokféle szempontból jelenjen meg ebben a mozgásnyelvben, s ezt az élményt a vers és a dal zeneiségével és tartalmával megfelelően egészítse ki.

A napnak ebben a szakaszában lehet helye például: a betlehemezésnek, a mese dramatizálásának vagy a születésnap megünneplésének is.

Az óvónő mindig úgy állítja össze a ritmikus játékot, hogy benne, frissítő változásban jelenjenek meg az erőteljes és gyengébb, illetve a nagy és egészen finom mozgások, a vidám és komolyabb hangulatok.

Lehetőleg mindig váltakozva kövessék egymást a gyors és lassúbb mozdulatok. Az óvónő megpróbálja, a gyerek testét (és lelkét egyaránt) úgy mozdítani, hogy utasítást **ne kelljen adnia**. Ennek ellenkezője a Waldorf-pedagógia szerint zavaró a gyereket abban az **álmodozó és önfeledt** tudatállapotában, amely erre az **utánzó** gyermeki korszakra jellemző.

Az óvónő egyszerűen mozdul és énekel, úgy mintha ott helyben találná ki, mesélné el az egészet és az óvodások szabadon kapcsolódnak be és követik őt ebben a ritmikus játékban.

Helyet kaphatnak itt a szabályosabb gyerekjátékok is, ugyanúgy, mint a körtáncok, de mindent át kell, hogy öleljen a tartalmi összefüggés és ennek egy szokásrenden alapuló felépítettsége. Semmi sem történik öncélúan, minden része kell, hogy legyen az egésznek, hogy mondanivalójával, tartamával azt szolgálja.

A tartalom mindig változik, természetesen az ünnepkört követően, de legalább két hétig naponta ismétlődik egy-egy ritmikus játék.

Az euritmia

A hétnek mindig ugyanazon a napján euritmia tanár jön az óvodába, és a ritmikus játék idejében elemi euritmiát tart. A gyerekek jól ismerik őt, sokuk már az óvodáskort megelőzően találkozott vele, és nagyon várják.

Az euritmia mozgás-művészet, mely szintén Rudolf Steiner nevéhez fűződik. Körülírható, mint látható beszéd, látható zene.

A Waldorf-iskolákban **pedagógiai euritmiát** tanítanak, ezen kívül van még **művészeti euritmia**, ami színpadon jelenik meg, és az orvostudományban használt terápiás lehetőség a **gyógyeuritmia**.

Az euritmia a hangzókat, hangokat, intervallumokat speciális mozdulatokkal fejezi ki, s így képez szabályos, testi „gesztus-nyelvet”.

Míg a ritmikus játékban az óvónő olyan mozdulatokat használ, amely minél inkább a természetes mozdulatokat kívánja utánozni (például az aratást), addig az euritmia inkább azokkal a mozdulatokkal játszik el, amelyek a beszéd-, nyelv- és zene szerkezetével függnek össze.

Az euritmia, a tánc, a ritmikus játék **szép harmonizált mozgást hívnak elő** a gyerekből. Ezt belső érzésből, a tartalomból, egy felnőttet utánózva hozzák létre. Versre vagy dalra való önálló dramatizálással, tornával, gimnasztikával csak a Waldorf-iskolában találkozunk majd a gyerek.

Az óvodáskorú gyerekeknek a **természetes mozgás** a benti és kinti játék kapcsán és a napi „szép mozgás” elegendő a Waldorf-óvodapedagógia szerint.

A ritmikus játék és az euritmia mellett a gyerekeknek megfelelő mozgásfejlődésük érdekében lehetőségük nyílik az életkoruknak megfelelő **természetes játékos mozgásokra**: futásra, ugrásra, dobálásra, kúszásra, csúszásra, mászásra, függeszkedésre, a mindennapi benti és kinti játékban egyaránt.

Ezért is célszerű a csoportszobát könnyen mozgatható, többfunkciós bútorokkal, például padokkal is berendezni. Így lehet csúszni, mászni, kúszni az asztalok, székek és padok között, alatt és csúszni vagy egyensúlyozva járni a padokon.

A teremben kötött labdákat, babzsákokat is találhatnak a gyerekek.

Az udvaron is lehetőséget kell teremteni a mászásra, függeszkedésre. Egyensúlyozni lehet egy farönkön is és ezt a célt, szolgálják (az udvari játékszerek közül) a gólyalábak is. Mindez fejleszti a gyerekek testi erejét, ügyességét.

Ahol megfelelőek a körülmények, ott alkalom nyílik az udvari játék idejében, néha azon túl is az óvoda környékén kisebb vagy nagyobb sétákra, kirándulásokra. A séta, a hegymászás, fáramászás, stb. fejleszti a gyerek állóképességét, testi ügyességét és kedvezően hat az egészséges fizikai test kialakítására.

Képalkotás és formázás

Hetente egyszer a Waldorf-csoportban lehetősége van minden gyereknek arra - általában a szabad játék ideje alatt -, hogy **a rajzolásban, festésben, gyurmázásban és a gyapjúkép készítése** folyamán alkotó- és formáló készségét fejlessze. Rendszeresen tapasztalhatja meg így a különböző minőségeket. A hét minden napjához kötődik egy-egy művészeti tevékenység. (Eltérések lehetségesek.)

Hétfő - rajzolás: ez a tevékenység segíti a hétvége utáni visszaérkezést az óvodába, s a gyerekek gyakran rajzolják le hétvégi élményeiket. Méhviaszból készült (ezért illatos), élénk, telített színű téglácska alakú kréták a rajzeszközök. A kisebbek kis kosárkában a három alapszínt találják a rajzlap mellett. A nagyobbak már több színt használhatnak, az iskolába

készülők pedig már vastagabb ceruza formájú viaszkrétát is kapnak. (Mivel az óvodás keze még nem alkalmas a három ujjas ceruzafogásra - ilyen fogás esetén ugyanis a kéz görcsössé válik - ezért kapnak vastagabb téglácska alakú krétákat a kisebb gyerekek.) Így szabadon futnak le a mozgásos impulzusok, az életkornak megfelelő, nagy érzelmi telítettséggel.

Témához nem kötöttek, önállóan tevékenykednek a gyerekek, majd amikor befejezik a munkájukat, az elkészült rajzokat odaadják az óvónőnek, aki minden gyerek számára külön mappába gyűjti össze azokat. Az óvodáskor végén majd valamennyit ajándékként hazavihetik a gyerekek.

Az óvónő maga is rajzol időnként a gyerekek előtt: plakátot készít, vagy olyan képet rajzol, melyben a kivágott mozgatható figurákkal egy mesét is el lehet játszani. Születésnapra megajándékozzák egymást rajzzal .

A Waldorf-óvodapedagógia a gyerekrajzokat üzenetnek tekinti, amit a gyerek ad a fejlődéséről. A gyerek rajzaiban nemcsak az figyelhető meg, hogy a képek egyre finomabbak és szebbek, s hogy egyre jobban ábrázolja az őt körülvevő tárgyi világot s a lényeket, hanem a gyerek egész testi és lelki fejlődése tükröződik olyan pontosan, hogy az arra képzett óvónő leolvashatja belőlük a gyerek fejlettségi szintjét, esetleg hiányosságait, speciális szükségleteit.

Kedd - gyapjúkép készítés: ez a technika átmenetet képez a kézimunkához tartozó gyapjufeldolgozás, a plasztikus formálás és a kép-alkotás között. Sok színnel megfestett, kártolt gyapjút filclapokra lehet tenni és így képet készíteni, ami a rajzolás és festés tapasztalatait kiegészíti. Rajzoláskor kemény viaszkrétával, kemény lapon dolgozik a gyerek, festésnél vízfestékekkel vizes alapon fest, levegős gyapjúból „levegős”, kevésbé kontúros képet tud készíteni.

A gyerekek minden héten lehetőséget kapnak egy ilyen kép készítésére, ami egy rövid „kiállítási” idő után szétszedhető és ugyanabból az anyagból következő alkalommal is lehet képet készíteni.

Havonta egyszer az óvónő szintén készít egy nagyobb képet az ünnep témájával kapcsolatosan, és így a gyerekek láthatják a fejlettebb technikát, amit az óvónő használ: Szépen előkészíti, fésűli a gyapjút, színek szerint rendezi egy kosárba, mielőtt elkezdené a munkáját. Ezek után úgy kezdi a képet, hogy először különböző színekkel „befesti” a hátteret, majd egyre több nagyon puha, vékony réteget felhasználva alakulnak ki a tárgyak, lények a képen. Csak egy bizonyos távolságból hasonlít az egész egy „rajzolt” képhez.

Szerda - gyurmázás, plasztikus formálás: a csoportszobában a formázáshoz a Waldorf-óvodások élénk, telített színű, a kéz melegétől megpuhuló méhviasz lapocskákat használnak. (Míg az agyag hőt von el az azzal tevékenykedő kezétől, addig a viasz megpuhulása

után maga is átmelegszik, s mintegy hőt sugároz. A kisgyerekkori érzékelés szempontjából ez a különbség nagyon fontos.)

A gyerekek mindent formálhatnak, amit akarnak: gyertyákat díszíthetnek, egész vékony, kevéske viasszal; kialakíthatnak egész kis játék-világokat is tárgyakkal, állatokkal, emberi figurákkal. Az elkészített munkákat az évszakasztalhoz, a megfelelő helyre teszik, vagy karácsonykor, mint egy kis betlehemest, ajándékba hazaviszik a szüleiknek.

Az udvaron - főleg a meleg időszakban - a homokkal és vízzel való játék indítja a gyereket „természetes agyagozásra”.

Nagyon fontosnak tartja a Waldorf-óvodapedagógia, hogy a gyerekek megtapasztalják a föld, víz, hő és egyéb természetes elemi dolgok minőségét közvetlenül, kipróbálják az anyag és a saját maguk lehetőségeit.

Télen hóvár építésre, hóemberkészítésre és hóval való mindenféle játékra kerül sor a kinti szabad játékban.

Csütörtök - a sütés, mint formálási tevékenység: a hetenkénti kenyér vagy cipósütés alkalmat ad tésztával dolgozni, azt kiformálni és megsütni. Alapvető formák jönnek létre: kör alakú vagy hosszúkás cipó, „kígyók”, rudak, csigák, fonott kalácsok, koszorúk. Az óvónő az ünnepekhez kapcsolódóan különböző, **egyszerű** formákat alkalmaz a sütésnél. Ezek az évköri változásban ilyenek lehetnek:

- * Szent Mihály időszak: kard vagy sárkány
- * Márton ünnep: pereg vagy liba, törpe, manó
- * Advent: karácsonyi sütemény, mézeskalácsforma
- * Szent Miklós: fehér ló
- * Farsang: a témához tartozó forma
- * Húsvét: kakas
- * Mennybemenetel: csillagok
- * Pünkösd: galamb
- * Nyári ünnep: rózsák

Ezek a formák (miután mind nagyon egyszerűek) időnként visszaköszönnek a gyerekek sütemény formáiban, de emellett mindent kipróbálhatnak a gyerekek, és nagyon változatosan élnek is ezzel a formázási lehetőséggel.

Nagyon fontos, hogy az óvónő körültekintően készítse elő a sütést, és olyan szokásrendszert alakítson ki, amely megteremti a feltételeket ahhoz, hogy végig szépen,

nyugodtan haladjon a munka: kézmosás után, fehér kötényben, felhúzott ingujjal ülve az asztalnál lehet elkezdni dolgozni, ahol belisztezzük a munkafelületet és az óvónő a gyerekek kezébe, adja a tésztát.

Péntek - festés: ugyanúgy, mint a sütés, a festés is nagyon körültekintő előkészítést, majd rendrakást igényel. Az óvónő elrendezi a helyet: összeállítja az asztalokat egy bizonyos formára, letakarja viaszosvászonnal és a megszokott sorrend szerint, rendezi be a gyerekek munkahelyét: rajztáblákat, szivacsokat, vizes üvegeket, majd festékeket rak az asztalra. A jó minőségű, akvarell papírt a gyerekek vízbe mártják, majd kiterítik a rajztáblákra. Az óvónő énekelve kezdi osztani a nagy széles ecseteket, amelyekkel a gyerekek jó minőségű akvarell színeket helyeznek el, s futtatnak szét a papíron. (A három alapszínt kapják meg a gyerekek, és ezekből tudják a vizes papíron „kikeverve” előállítani a többi színt.) Fontos, hogy a tevékenység a színből, a színélményből indul ki és kontúrtales. A hatás: egymásba folyó színhatárok.

Az a rajzolásban is megfigyelhető folyamat, hogy tükröt mutat az elkészült kép a gyerek saját világélményéről és fejlődéséről, a festésénél is megfigyelhető. A gyerek szabadon dönti el, hogy melyik színnel fest és, hogy mikor van a munkájának vége. Befejezésakor egy festőszekrénybe viszik a rajztáblákat, ahol majd megszáradnak a képek, amelyek szintén a gyerekek mappájába kerülnek. Ahogyan az előkészülésnél is segítettek a gyerekek, ugyanúgy részt vesznek az ecset és a szivacsok kimosásában, a víz cserélésében, - majd amikor az utolsó kis csoport is befejezte a képeit, a rendrakásban és az üvegek kimosásában is.

A festésnek ez a fajta, az életkor sajátosságainak megfelelő megközelítése vezeti el a gyereket későbbiekben a valódi ábrázoló tevékenységig az iskolában. Igazi festményekkel is találkoznak az óvodások. Különböző ünnepekhez tartozó reprodukciókat tesz ki az óvónő a falra és az évszakasztalon képeslap formában változó tartalommal mindig jelen, vannak a képek. Születésnap ajándékként az ünnepeletnek az óvodástársai választanak ki az óvónő gyűjteményéből egy képeslap nagyságú festmény reprodukciót.

Szabad játék

Ahogy már többször szóba került, **a gyerek szabad játéka kiemelt fontosságot élvez Waldorf-óvodai csoportunk tevékenységi formái között.** A megfelelő tanulási forma ebben az életkorban **nem** az úgynevezett játékos tanulás: hanem a **valódi tapasztalatszerzés.**

Hangsúlyozzuk a játékidő és a csoport nyugalmanak védelmét, így csak olyan programok megvalósítását támogatjuk, mely a Waldorf pedagógia nevelési céljaival egyezik.

A szabad játék idejében végzett munka jellegű tevékenységek az udvari játék, a kerti munka vagy a séták, kirándulások). A játék mellett a gyerekek rácsodálkozhatnak a természetre, az évszakoknak megfelelő változásokra.

A Waldorf-csoport napirendben **minimálisan** kétszer, egy-egy óra szabad játékra van ideje a gyerekeknek. Ezzel biztosított a kisgyerek szükségleteiből fakadó játék igényének kielégítése az óvodában.

Ez alatt az idő alatt látóterükben az óvónő különböző munkákat végez (háztartási, kerti, kézműves tevékenységben). Az óvónő feladata, hogy a munkája körül olyan hangulatot áradjon szét, hogy a gyerekek ebben a meleg, derűt sugárzó légkörben, mint egy burok alatt érezzék magukat, s így folytathassák a játékot. Arra is van lehetőség, hogy a gyerek rövidebb időre „segítsen” az óvónőnek. **Nem a munka eredménye, a teljesítmény a fontos, hanem az igazi örömet okozó tevékenység folyamata.** A gyerek rácsodálkozva veszi fel az óvoda „életműhely”-nek is nevezhető mindennapjainak mozzanatait és saját helyét megtalálja a csoport, élő, tevékeny közösségében. A szabadon játszó gyerekek rendelkezésére állnak a különböző kuckók, állandó vagy ideiglenesen kiépíthető házacsok és az ezekhez tartozó berendezések, a sarokba támasztott bot-paripák vagy a fogasra akasztott palástok, koronák, kardok ugyanúgy, mint a bábsarok bábuja és babái vagy a nagy fa- és kő építőelemek, illetve a különböző természetes anyagok, bársonyok, vásznak, szőrmék, selymek.

A játékszerek nagy része alapelszerűen nem részletesen kimunkált, s ezzel is elősegíti a gyerek fantáziájának tevékenységét.

A különböző, természetből származó tárgyak alkalmasak arra, hogy sok mindent jól helyettesítsenek anélkül, hogy rendeltetésükkel ellentétes módon kerülnének felhasználásra.

A gyerek úgy alkalmazza a játékszert és játékbútort, az anyagokat, ahogyan szüksége van azokra: környezetét alakítja, játékvilágát megteremti, és annak lakosává válik. Fontos, hogy a felnőtt ezt figyelemmel kísérje, és megértéssel kövesse.

Az adott helyzetben, megfelelő eszközt vagy ötletet tudjon felajánlani, ha például: a gyerek nem talál be a játék világába, hangulatába, a játék elakad, vagy túl erősen leragad a játszó egy monoton, egyoldalú játékformánál.

Az óvónő törekszik arra, hogy a konfliktushelyzeteket, megelőző jeleket észrevegye és ilyenkor időben, tapintatosan belépjen a gyerekek játékvilágába, mint szereplő, aki továbbsegít, majd kilép újra, mintha ott se lett volna.

A probléma megoldását esetleg egy kérdés felvetésével segíti elő, így a gyerekeket egy általuk megtalált, új folytatási lehetőségre vezeti. A szabad játék ilyen vezetése nem jelenti a tevékenységbe való beavatkozást, és annak irányítását. Azt az érzést kelti a gyerekekben, hogy ők uralják a saját játékukat, egész helyzetüket - s ez így is van.

VII. A WALDORF-ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

Az óvónő feladatai összefoglalva a következők:

- 1.** A csoportegység benti és kinti berendezéseinek és tárgyainak kiválasztása.
- 2.** Az évi, havi, heti, napi ritmusok folyamatos kidolgozása, a szokásrendszer kiépítése.
- 3.** A csoport egészséges életmódjának kidolgozása és betartása.
- 4.** A különböző tevékenységek megtervezése, előkészítése, levezetése, majd utólagos áttekintése.
- 5.** Az óvodai csoport összeállítása (pedagógiai szempontok szerint), a lehetőségek figyelembe vételével.
- 6.** Minden gyerek egyéni fejlődésének megfigyelése, nyomon követése és segítése.
- 7.** A szülőkkel való közösségi kapcsolat kialakítása és ápolása, problémák esetén közös megbeszélés és útkeresés.
- 8.** Együttműködés a többi óvónővel. Gyakorlatvezetés vállalása a továbbképzésen lévő óvónők számára.
- 9.** Aktív részvétel a pedagógiai vezetésben, és a kollégákkal való konferenciákon.
- 10.** Együttműködés az orvossal, az iskolával és egyéb szakemberekkel.
- 11.** Folyamatos önképzés, továbbképzéseken való részvétel, bekapcsolódás a Waldorf-óvodák regionális, országos és nemzetközi együttműködésébe.

Tervezés és visszatekintés

A Waldorf-óvoda pedagógusai jelentős időt és munkát szánnak arra, hogy következetesen és állhatatosan megformálják és kidolgozzák a maguk munkájának tervszerű egyéni keretét, figyelembe véve a napok, hetek ritmusát, a legapróbb rész-mozzanatokat és módszertani lépéseket az egész év folyamatában, melyet a csoportnaplóban rögzítenek.

A Waldorf-óvónő rendszeres **visszatekintést** végez: mérlegeli, végig gondolja, hogy elképzelései milyen formában váltak valóra.

A visszatekintés több szintre vonatkozik: a napra, az adott ünnepszakra, a gyerekek egyéni fejlődésére.

Gyermekmegfigyelés, gyermekmegbeszélés, dokumentáció

Már az óvodába való felvételnél a szülők részletes leírást írnak, amelyből a terhesség időszakától kezdve a születésén át az óvodába lépésig nyomon követheti az óvónő a gyermek testi, lelki és szellemi fejlődését, megismerheti a gyermek szokásait, rokon- és ellenszenvait, félelmeit és örömeit. A gyermeket úgy tekinti, mint egy feltett kérdést, amit egyre jobban kell értenie ahhoz, hogy tudja őt segíteni a felnövekedésben.

A gyermek mindennapi öltözködésétől, táplálkozási és alvási szokásain át, játékaig úgyszólván minden testi, lelki mozzanat szóba kerül az óvónők és a szülők rendszeres beszélgetéseiben. A csoport életének megszervezése, az egyes gyerekek fejlődésének figyelemmel kísérése a tudatos, tervszerű pedagógiai munka elengedhetetlen feltétele.

Dokumentumaink:

- Felvételi és mulasztási napló
- Csoportnapló
- A gyermek egyéni irattartója (lásd 1. sz. melléklet)
- Helyi Nevelési Program
- A gyermekek képesség vizsgálatainak dokumentumai (lásd 2. sz. melléklet)
- Tárgyi feltételek (lásd 3. sz. melléklet)
- Mi a Waldorf óvoda (lásd 4. sz. melléklet)

A konferencia

A Waldorf-csoportban az óvónők rendszeresen tartanak konferenciát.

A konferencia leglényegesebb része a pedagógiai erőforrások megnyitása. A pedagógiai részben minden esetben gyermekmegbeszélésre is sor kerül, és ez a legterjedelmesebb, leglényegesebb mozzanat. Itt próbálják a gyakorlatban tudatosan alkalmazni azokat az ismereteket, melyeket a pedagógiai konferencia másik, folytonosan továbbképző részében szereznek a pedagógusok, illetve amelyeket a mindennapi gyakorlatból az önnevelésben kifejlesztett intuitív megismerő erőket is alkalmazva merítenek.

Együttműködés a szülőkkel

A csoportunkba való felvételnél az alapvető kérdés, hogy a szülők ismerik-e a Waldorf-pedagógiát és az intézmény működését legalább olyan mélységig, hogy világos képük legyen arról, milyen közegbe, környezetbe hozzák, adják gyerekeiket. Ehhez természetesen programok, cikkek, előadások és a nyitott ünnepek is hozzásegítik őket. A jelentkező gyerekek szülei a felvételt megelőző évben részt vehetnek előkészítő szülői esteken, esetleg a gyerekekkel közös baba-mama csoporton, közös munkadélutánon, pedagógiai beszélgetéseken. Az óvodai közösség kialakítása és a gyerek fokozatos óvodához szoktatása érdekében az óvónő és a szülők közötti megállapodás szerint a felvett gyerek előzetesen „vendégségbe” járhat leendő csoportjába.

A szülők, és az óvónők kölcsönösen egy bizonyos fajta együttműködést kell, hogy felajánljanak egymásnak és elfogadjanak egymástól. Ez az együttműködés természetesen a gyerekekre irányul és a gyerek javát keresi. Fogadóórákat, családlátogatásokat tart az óvónő, és a szülői esteken a szülők tovább ismerkednek a Waldorf-pedagógiával, itt maguk is átélhetik a gyakorlati tevékenységekben mindazt, amit gyerekeik csinálnak napközben az óvodában. Az óvoda és a család hatékony együttműködését közös kirándulások szervezésével is erősítjük.

A szülők intenzíven részt vesznek az óvoda fenntartásának mindennapi tevékenységében, mind gyakorlati, mind anyagi értelemben. Csoportunk szociális szervezeti forma, ahol a gyerekekért történik minden, és a felnőttek együttműködnek azért a célért, hogy eredményesen és zavartalanul folyhasson a pedagógiai munka.

VIII. A WALDORF-ÓVODA MŰKÖDÉSI FELTÉTELEI

A személyi feltételek

A csoportvezető óvónő rendelkezzen felsőfokú végzettséggel, valamint a Waldorf-óvodák Nemzetközi Szövetsége által elismert elméleti és gyakorlati képesítéssel.

A csoport másik óvónője amennyiben nem rendelkezik a fent említett képesítéssel, folyamatosan szerezze meg.

A csoport működésének feltételei

A szülők ismerjék a Waldorf-óvodapedagógia céljait, az óvónő vezetésével a célok helyi megvalósításának legyenek aktív részesei.

A gyerek felvételéről az óvodavezető dönt a waldorf csoport óvónőivel egyeztetve.

Az Waldorf-óvodai csoport bekapcsolódik a regionális, országos (**Magyar Waldorf Szövetség, Waldorf Ház Pedagógiai Intézet**) és nemzetközi szinteken folyó közös pedagógiai munkába, **mely szakmai támogatója és egyben kontrollja.**

A nevelőmunkáért az óvónő felelős. A szülők a munka eredményességét együttműködésükkel és támogatásukkal segítik. Az évkör ünnepeit közösen készítik elő. A szülők részt vesznek a csoportszoba berendezésében, a játékkészítésben, a tárgyi feltételek gazdagításában.

A csoport életéhez szükséges berendezések, felszerelések, speciális anyagok beszerzéséről a rendelkezésre álló költségvetési keretösszeg erejéig az óvónő gondoskodik. Fokozatosan kialakítja a Waldorf-pedagógia ajánlásainak megfelelő környezetet (kert, udvar, konyha) és az igényelt étkezési rendet.

IX. ÖSSZEFOGLALÁS

A Waldorf-óvoda célkitűzései:

1. A Waldorf-óvodapedagógia tiszteli a gyerek emberi méltóságát, és feladatának tartja, hogy előkészítse egészséges életvitelét.
2. Nem szabályokat és tilalmakat akar megvalósítani, hanem a gyerek és a felnőttek művészi erőikkel áthatott együttélését.
3. Mindez akkor valósítható meg, ha a nevelő nyitott, járatos az embertani ismeretekben - elméletben és gyakorlatban egyaránt -, képes az egyedi, az általánostól eltérő különös megfigyelésre, nincsenek előítéletei s így felfogja a gyerekből érkező, szükségleteiből fakadó felszólításokat.
4. Pedagógiai fejlesztő munkájának alapelveként kívánja tenni az utánzást, amely az óvónők szeretetteljes mintaképül szolgáló tevékenységét követi. El akarja érni, hogy az óvónő ne direkt utasításokkal vezessen, hanem figyelmes, gondozó vezetést gyakoroljon, ami a gyermeki személyiség még hiányzó belső vezéreltségét helyettesíti.
5. Segíteni kívánja, hogy a gyerek a benne működő természetes erőket szabadon tudja fejleszteni: érzékelésben, utánzásban, játékban és egyéb tevékenységekben.
6. A játékokhoz szükséges eszközök egyszerű kiképzésével növeli a gyerek fantáziáját és az alakító tevékenységek belső aktivitását.
7. A nap szervezésével (napirend) lehetőséget akar adni arra, hogy a gyerek érzékeit és cselekvési lehetőségeit kihasználva, jó szokásokra tegyen szert - az akarat nevelésével, erősítésével s nem megtörésével.
8. Lehetővé akarja tenni, hogy a gyerekek az értelmes és áttekinthető tevékenységeket átélhessék és utánozhassák, el akarja érni, hogy így kerüljön a felszínre az átélés és cselekvés összefüggésében az értelmi képesség és felfogó erő
9. El akarja érni, hogy a gyerek a nevelőt tekintse példaképül, erkölcsi minőséget juttasson átélésbe és a tevékenykedésekbe; így kerüljön kapcsolatba az erkölcsiséggel anélkül, hogy az, mint szabály vagy külső előírás nyomasztóan hasson, s ugyanakkor hatástalan maradjon.
10. Célja, hogy a gyerek a többi gyerekkel együttműködve szabad játék során megtanulja egyénileg továbbfejleszteni azokat a képességeit (intelligencia, fantázia, átélés, kezűgyesség, szociális magatartás), melyeket elsajátított.
11. Fel akarja ébreszteni a gyerek lassan tudatossá váló érzékenységét szociális környezetén (a csoporton, a családon) belüli felelőssége iránt, és el akarja érni, hogy megtanuljon az

előforduló feszültségeken felülkerekedni.

12. Meg akarja valósítani, hogy a gyerek az éves ünnepkört ritmikus ismétlődésben énekelve, játszva élje át, ünnepeljen a nevelőkkel és a szülőkkel. (Az örömteli tevékenységben a fogalmak, az értékek megelevenednek, és megbecsültté válnak; így lesznek életük alakításának egészséges elemeivé.)
13. El akarja érni, hogy a gyerekek a mesélések és előadó játékok (például mesejátékok) során tiszta és érzékletes nyelvet sajátítsanak el, azt helyesen kapcsolják össze kifejező mozgásokkal, taglejtésekkel. Ennek átélésében fejlődik az a differenciált kifejezőképesség, ami az iskolai tanulási készség alapja.
14. A gyerek élményvilágát, formáló erejét a művészeti - ábrázoló - tevékenykedés által (egyszerű festés, formázás, éneklés, euritmia, tánc) felszínre kívánja hozni.
15. Az óvoda figyelembe kívánja venni: a gyerek érettségi szintjét, mind az óvodai felvételtkor, mind az iskolakezdés időpontjának meghatározásánál. A Waldorf-pedagógia az iskolaérettség kritériumait nem célkitűzésnek tartja, nem alkalmaz külön iskolára felkészítő foglalkozásokat. Úgy tekinti, hogy az életkori sajátosságoknak nem megfelelő a túl korai fejlesztés. **Az idő előtti absztrakt, verbális és intellektuális tanítás elvonja a személyiség önfejlesztő erőit azoktól az adott életkorban legfontosabb feladatoktól, melyek a testi, lelki egészséget szolgálják.**
16. A testi, lelki és szellemi erő sokoldalú fejlődésében-fejlesztésében is minden elhamarkodottság nélkül, egyéni érettsége és szükségletei szerint akarja a gyereket vezetni.
17. A Waldorf-pedagógia hozzá akarja segíteni a gyereket nyitottság elsajátításához, a másság elfogadásához, a természet értő szemléletéhez, s utat akar nyitni - most még csak mesei, érzékletes szinten - a majdan globális szemléletmód előtt.
18. A Waldorf-pedagógiai nevelés nagy hangsúlyt kíván helyezni a helyi hagyományok, a kulturális örökség megismerésére, ápolására is. Így lesz a Waldorf-óvoda mindenütt hasonló, és mégis mindig más.
19. A Waldorf Óvodapedagógiai Program szakszerűtlen felhasználását - a megfelelő felkészülés hiányának következtében - a nemzetközi és a hazai Waldorf-óvodák közössége kivédeni szeretné. A „**Waldorf** nevet csak ott használhatják, ahol megfelelő képzettségű pedagógusok és a Waldorf- pedagógiát igénylő szülők vannak.

MI A WALDORF ÓVODA?

(Alapelvek és kritériumok a név-használat és minőség gondozás irányában)

1. A Waldorf óvodapedagógus munkájának alapja Rudolf Steiner antropológiája, „Általános embertanának” ismerete - különös tekintettel a kisgyermekkor sajátosságaira. A pedagógus törekedjen ezek folyamatos elmélyítésére, gyakorlati megélésére és alkalmazására, vegyen részt továbbképzéseken.

2. A pedagógiai munka a Waldorf Óvodapedagógiai Program (1999) és az arra épülő, Waldorf pedagógiai szakértők által elfogadott/szakértett Helyi Program szerint folyik.

3. A Waldorf óvodai csoport délelőtti életét két szakképzett óvodapedagógusok együttes munkája kíséri. A csoportvezető óvónőnek legyen felsőfokú óvodapedagógusi végzettsége, valamint a Nemzetközi Szövetség a „Waldorf Steiner Kisgyermekkor Nevelésért” és a Magyar Waldorf Szövetség által elismert Magyar Waldorf Óvodapedagógus Képzés tanúsítványa. A csoport másik óvónőjének legyen állami képzése, a Waldorf Képzést pedig három éven belül kezdje meg. Az óvoda délutáni működésének személyi és szakmai feltételeit, a Helyi Programban meghatározott pedagógiai szempontok szerint, a pedagógusok a fenntartókkal egyeztetve alakítják ki.

4. Az óvoda pedagógiai vezetését az együtt dolgozó óvónők közössége, az Óvónői Konferencia látja el. A feladatokat megosztja. Az Óvónői Konferencia felel a nevelés minőségének fejlődéséért, az óvodavezető ellátja az óvoda vezetését. A Fenntartóval együtt felel a működés törvényességéért.

5. „Minden nevelés önnevelés” mondja R Steiner. A Waldorf óvónő folyamatosan fejleszti önmagát, egyénileg és a konferencia munkán belül is.

Együttműködik más Waldorf intézményekkel regionális, országos és nemzetközi szinten.

6. Minőség gondozás területén a Waldorf-óvodák követik a Magyar Waldorf Óvodák közös ajánlását, melyet a Magyar Waldorf Szövetség elismer. Ezzel összehangolva kidolgozzák saját önellenőrzési rendszerüket.

7. A működtetésben törekednek a tudatosságra, átláthatóságra.

A szülőkkel folyamatos kapcsolatot ápolnak, nyitottak és együttműködnek velük a gyermekek érdekében, átláthatóságra törekszenek.

8. Igyekeznek a nyilvánosságban dolgozni, a Waldorf pedagógia értékeit megosztani, és a kulturális életben tevékenykedni.

Nevelési alapelvek:

- * *A gyerekek között a legfontosabb az óvónő belső magatartása, hitelessége.*
- * *Mivel a gyermek nem tud nem utánozni, az óvodapedagógusnak jó mintát kell adnia, a gyerekek között tudatosan kell jelen lennie.*
- * *Az óvónő törekedjen megismerni a gyermek fejlődésének szakaszait.*
- * *Tisztelje a gyermek egyéniségét.*
- * *Készítse elő a megfelelő környezetet, melyben a gyermek bizalommal ismerheti meg a világot, annak erkölcsi oldalát.*
- * *Fordítson figyelmet a mozdulatok helyes használatára a ritmikus játékokban.*
- * *Segítse a gyermek kreativitását.*
- * *A Waldorf-óvoda vegyes csoportokkal működik.*
- * *A nap, a hét, a hónap és az év ritmusai egymásra épülnek, áthatják egymást, a hétköznapi történések időnként ünnepekké emelkednek a Waldorf-óvodában*
- * *A Waldorf-óvoda fontosnak tartja a szabad játékot, ezzel segítve a szociális kapcsolatok kiépítését.*
- * *A Waldorf-óvoda egyszerű, természetes játékokat használ, melyek segítik a képzelőerő kibontakozását.*
- * *A természettel való kapcsolatot ápoljuk a Waldorf-óvodában, elősegítve ezzel a gyermekben a világra való rácsodálkozást és hálaérzetet.*
- * *Az úton járás a fontos, nem a megérkezés, ezért a Waldorf-óvoda nem az eredményért dolgozik.*
- * *A Waldorf-óvodában fontos az anyanyelvi nevelés, mint minden egyéb területen ebben is az utánzás a kulcs, nem javítgatjuk a gyermekeket, csak jó mintát adunk.*
- * *A kisgyermek számára a valódi tapasztalatok és kapcsolatok a fontosak, ezeket nem a média által kaphatja meg, szüksége van az emberre, mint hídra a világ felé.*

Német nyelvi nevelés

Célja:

Játékos formában kedvet ébresszen egy más nyelv iránt. A gyermekeknek a „másként beszélés” élményét nyújtsa. Fejlessze értelmi képességeiket, "kommunikáljanak" az adott nyelven.

Az óvónő feladatai:

- Vegye figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait.
- Biztosítsa a megfelelő helyet és eszközt a foglalkozásokhoz.
- Igazítsa a tervezett anyag elemeit a magyar környezetismeret anyagához.
- Rugalmas szervezett időkeretben, differenciált módszerek alkalmazásával végezze a nyelvtanítást.
- Keltse fel a gyermekek önkéntelen figyelmét és biztosítsa a figyelem megtartását.
- Alkalmazza a nyelvi játékokat, használja ki a beszédhelyzeteket a szókincsbővítésre, a beszédfejlesztésre.
- Tanítson mozgásos játékokat, a mindennapos testnevelés során is alkalmazza ezeket.
- Biztosítson a gyermekeknek lehetőséget a helyes kiejtés gyakorlására.

Gyermeki tevékenységek

- ❖ versek, dalok, mondókák, kiszámolók, mesék
- ❖ mozgásos játékok
- ❖ szabályjátékok, versenyjátékok

Módszertani alapelvek

- Az óvónő tegye lehetővé, hogy a német nyelvi tevékenység természetes módon illeszkedjék be a nevelés folyamatába, úgy, hogy egyéb személyiségfejlesztő területek hátrányba ne kerüljenek.
- Törekedjen arra, hogy a spontán (játéktevékenységen belül) és irányított (kötött foglalkozás és tapasztalatszerzés) tanulással sajátítsák el a német nyelvet.
- Érvényesítse a játékoság elvét a német nyelvi foglalkozásokon

A fejlődés jellemzői 6-7 éves korra

- ⇒ Az óvónő nyelvi élmények nyújtásával a kommunikációs készségeket fejleszti, alakítja a társas kapcsolatokat, a gyermekek magatartását formálja.
- ⇒ A gyermekek az óvodáskor végére a német nyelven alapvető szókincssel rendelkeznek, kifejezéseket megértenek, "kommunikálnak", értelmi képességeik fejlődnek.

Angol nyelvi nevelés

Célja:

Az érdeklődés felkeltése az angol nyelv megkedvelése, elsajátítása iránt játékos formában. A gyermekeknek a „másként beszélés” élményét nyújtja. Fejlessze értelmi képességeiket, "kommunikáljanak" az adott nyelven. Az életkori sajátosságok szem előtt tartásával, a rendelkezésre álló egységnyi idő alatt (3év) megalapozott angol szókincset átadni a hétköznapi kommunikáció szintjén.

Az óvónő feladatai:

- Kedvező óvodai légkör biztosításával megfelelő nyelvi környezet létrehozása.
- Vegye figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait, fejlettségi szintjeiket.
- Biztosítsa a megfelelő helyet és eszközt a foglalkozásokhoz.
- A nyelvi egységek napirendhez való igazításával, azok következetes ismételése.
- A nyelvi váltás megfelelő különválasztása, a nyelvhasználat arányainak kialakítása.
- Igazítsa a tervezett anyag elemeit a magyar környezetismeret anyagához.
- Rugalmas, életszerű foglalkozások keretében, differenciált módszerek alkalmazásával valósítsa meg az idegen nyelvi nevelést.
- Fektessen fokozott hangsúlyt a nyelv közvetítésénél a kényszernélküliség biztosítására, az eltérő képességekre, az angol nyelvben meghatározó kiejtés pontosságára, a metakommunikációs eszközök széles skálán való igénybevételére.
- Keltse fel a gyermekek önkéntelen figyelmét és biztosítsa a figyelem megtartását.
- Alkalmazza a nyelvi játékokat, használja ki a beszédhelyzeteket a szókincsbővítésre, a beszédfejlesztésre.
- Tanítson mozgásos játékokat, a mindennapos testnevelés során is alkalmazza ezeket.
- Biztosítson a gyermekeknek lehetőséget a helyes kiejtés gyakorlására.
- Hagyományápolás: - országismereti program (angol, amerikai- lehetőségek: video, TV, élménybeszámoló)
 - angol anyanyelvi területen elismert ünnepek, hagyományok megismerése, átadása

Gyermeki tevékenységek

- ❖ versek, dalok, dalos játékok,
- ❖ mondókák, kiszámolók
- ❖ mozgásos játékok
- ❖ szerepjátékok
- ❖ szituatív játékok
- ❖ „passzív” élmények- zenehallgatás, képek használata

Módszertani alapelvek (a kétnyelvű nevelés alapelvei)

- *Játékosság, szemléletesség elve* (térbeli tapasztalatok).

Az elsajátítandó anyagot mindig kötni kell valódi vagy a valóságot utánozó tárgyhöz. Többoldalú érzékelést tegyünk lehetővé (látás, tapintás), majd ezt követheti a síkbeli tapasztalás (képek).

- *Cselekedtetés elve*

A foglalkozás nagy részében mozgásos, cselekedtető játékokat ajánlatos tervezni. A fent maradó időben „passzív” betéteket használjunk.

- *Fokozatosság elve*

Egyszerűtől haladni a bonyolultabb felé. Többversszakos verseket, dalokat versszakonként ajánlott tanítani.

- *Ismétlés elve*

Ajánlott minden foglalkozást új és ismétlő anyagból összeállítani. A csoport szintjétől és tudásától függ, hogy melyik lesz a domináns. Tartsuk szem előtt mit akarunk elérni, mi az amit kellően elsajátítottak már. Ne menjünk tovább, ha nem rögzült kellően a tanult anyag. Ismételjünk többször, de változatosan.

- *Módszerek*

Legyenek változatosak, alkalmazkodjanak a gyerekek igényeihez.

- bábozás
- beszélgetés
- párbeszéd, szituatív játékok
- cselekvés, utánozás
- ritmikus mozgás
- utasítás
- szemléltetés valódi tárgyakkal, játékokkal
- motiválás emocionális figyelemfelkeltéssel

A fejlődés jellemzői 6-7 éves korra

- ⇒ Nyelvi élmények befogadásával a kommunikációs készségeket fejlődése, alakítja a társas kapcsolatokat, a gyermekek magatartását formálja.
- ⇒ Idegen nyelvű nép kultúráját az életkori sajátosságoknak megfelelő szinten megismerő és a nyelvet ezen a szinten részlegesen beszélő, megértő gyermekekké válnak.
- ⇒ A gyermekek az óvodáskor végére az angol nyelven alapvető szókinccsel rendelkeznek, értelmi képességeik fejlődnek.

Boldogságóra

A pozitív pszichológia lehetőségei a gyermekek személyiségfejlesztésében

A Boldogságprogram a pozitív pszichológia tudományág kutatásaira épül. A különböző tevékenységek során, a gyermekek teljes személyiségfejlesztése történik, a pozitív életszemlélettel történő képességek elsajátításával, amely pozitív hatással van az egyénre és a közösségi életre. A gyerekek a mesék, a szituációs és drámajátékokban, mozgásos, zenei tevékenységekben elsajátítják, megismerik, hogy a problémáik optimális kezeléséhez, milyen erőforrásokkal, készségekkel szükséges rendelkezniük és a tevékenységek közben, folyamatos sikerélményhez juthatnak.

Jobb Veled a Világ Alapítvány által kidolgozott - Boldogságórák témái:

1. szeptember:	A boldogságfokozó hála
2. október:	Az optimizmus gyakorlása
3. november:	Társas kapcsolatok
4. december:	Boldogító jócselekedetek
5. január:	Apró örömek élvezete
6. február:	Célok kitűzése és elérése
7. március:	Megbocsátás
8. április:	A megküzdés gyakorlása
9. május:	Egészséges életmód
10. június:	Panaszmentes hónap

Célja:

A teljes személyiségfejlesztés, a gyermekek lelki nevelése, szociális képességek fejlesztése, a pozitív életszemléletre történő képesség megismerése és elsajátítása. Segítség adása a problémák kezeléséhez, a negatív, kellemetlen érzések leküzdéséhez a legmegfelelőbb megküzdési stratégiák megtalálásában. A testi-lelki egészség tényezőivel történő ismerkedés.

Az óvónő feladatai:

- Törekedjen arra, hogy a Boldogságórák élményekben gazdag feladatai, játécai, gyakorlatai, fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet.
- Kedvező óvodai légkör biztosításával, csökkentse a gyermekek szorongásait, növelje önbizalmukat,
- Vegye figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait, fejlettségi szintjeiket.
- Biztosítsa a megfelelő helyet és eszközt a tevékenységekhez.
- A párhuzamos napirendhez igazítva, tevékenységekben történő pozitív érzések, egyéni tulajdonságok alakítása,
- Rugalmas, életszerű tevékenységekben, egyéni képességek figyelembe vételével, differenciált módszerekkel valósítsa meg a Boldogságórák tematikáit.
- Hatékony kommunikáció és metakommunikáció, az eszközök, játékok, dalok megismertetése
- Keltse fel a gyermekek önkéntelen figyelmét és biztosítsa a figyelmük intenzitását.
- Alakítsa ki a gyerekekben, hogy motiváltak legyenek a Boldogságórák tevékenységeire
- Alkalmazza a dráma, szituációs játékokat, használja ki a beszédhelyzeteket a szókincsbővítésre, képességfejlesztésre.
- Olyan képességek finomítása, amely alkalmassá teszi a gyerekeket a pozitív életszemléletük, önértékelésük, önbizalmuk fejlődésében.
- Segítse a gyermeket nyitottá tenni a Boldogság témákra
- Bátorítsa a boldogság képességének fejlesztését
- Alakítsa ki a gyerekekben, hogy megismerjék, hogy milyen erőforrásokkal, hozzáértéssel, készségekkel, képességekkel rendelkezzenek ahhoz, hogy ezeket használni tudják válsághelyzetekben.

Gyermeki tevékenységek

- ❖ versek, dalok, dalos gyermekjátékok,
- ❖ mesék, mondókák,
- ❖ mozgásos játékok
- ❖ szerepjátékok
- ❖ szituatív játékok
- ❖ drámajátékok
- ❖ zenehallgatás

- ❖ bábozás,
- ❖ cselekvés, utánzás

Módszertani alapelvek

1. Ráhangelődés a témára

Az adott téma játékos bevezetése, többoldalú érzékeléssel, (látás, tapintás, hallás) tapasztalással, (képek).

2. Feldolgozás

Az adott téma gyakorlati feldolgozása egyéni, páros és csoportos munkával

A foglalkozás nagy részében mozgásos, cselekedtető játékokban, tevékenységekben ajánlatos tervezni és megvalósítani, törekedve a fokozatosság elvére. Tartsuk szem előtt mit akarunk elérni, mi az, amit kellően elsajátítottak már a gyerekek. Ismételjünk többször, változatos módszerekkel.

- *Módszerek*

Legyenek változatosak, alkalmazkodjanak a gyerekek életkori sajátosságaihoz is igényeihez.

- beszélgetés (vitázás, elbeszélés, elmesélés)
- szemléltetés valódi tárgyakkal, játékokkal
- motiválás, emocionális figyelemfelkeltéssel
- bemutatás,
- magyarázat,
- megfigyelés
- értékelés, buzdítás, ellenőrzés,
- gyakorlás,

3. Témazárás

Énekekkel, tánccal, játékkal cselekedtető tevékenységekkel.

A fejlődés jellemzői 6-7 éves korra

- ⇒ Az élmények befogadásával az egyén és a társak elfogadása
- ⇒ Csökken a szorongás, erősödik az önbizalom
- ⇒ Erkölcsi érzék, probléma-megoldás, együttműködési készség alakul
- ⇒ A kommunikációs készségek fejlődése

- ⇒ Erősödik egymás közötti kapcsolataik száma és mélysége
- ⇒ Önbizalom erősödik, önértékelés javul,
- ⇒ Boldogságra képes gyermekké és „emberré válás.”
- ⇒ Rendelkeznek reális önismerettel,
- ⇒ Konfliktusaikat hatékonyan meg tudják oldani
- ⇒ Bátran ki merik mondani rossz érzéseiket, amelyekre keresik a megoldásokat